O BİZE YETER

Allah'a Adanmış
Bir Hayatın İpuçları

Prof. Dr.
SONER DUMAN

TİMAŞ İNANÇ

i y i k i **k i t a p** l a r v a r . . .

TİMAŞ YAYINLARI

İstanbul 2023

timas.com.tr

O BİZE YETER

Prof. Dr. Soner Duman

TİMAŞ YAYINLARI | 5882
İnanç Kitaplığı | Ailede Din Eğitimi | 50

EDİTÖR
Kadir Güven
Seval Akbıyık

KAPAK TASARIMI
Esra Burak

İÇ TASARIM
Nur Kayaalp

1. BASKI
Eylül 2023, İstanbul

ISBN
ISBN: 978-605-08-4805-2
9 786050 848052

TİMAŞ YAYINLARI
Bahçelievler Mahallesi Zübeyde Hanım Caddesi
No: 8 İç Kapı No: 3 Üsküdar / İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr
timas@timas.com.tr
timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT
Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sk. No: 8
Davutpaşa-Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No: 49687

YAYIN HAKLARI
© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

O BİZE YETER

Allah'a Adanmış Bir Hayatın İpuçları

Prof. Dr.
SONER DUMAN

TİMAŞ İNANÇ

Prof. Dr. Soner Duman

Kastamonu-Taşköprülü olup 1975'te İstanbul'da doğdu. 1993'te Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne girdi. 1998'te mezun olduktan sonra aynı yıl Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam hukuku bilim dalında yüksek lisansa başladı. 2000 yılında yüksek lisansını, 2007 yılında doktorasını tamamladı.

2000-2011 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak çeşitli liselerde din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni olarak görev yaptı.

2011 yılında Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku bölümünde öğretim üyesi olarak göreve başladı. 2014 yılında aynı üniversitede doçent, 2019 yılında profesör oldu. Hâlen aynı üniversitede İslam hukuku anabilim dalı başkanı ve öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Yine aynı üniversitenin İslam ekonomisi ve finansı anabilim dalında dersler vermektedir.

İleri derecede Arapça ve iyi derecede İngilizce bilmekte olup alanı ile ilgili telif ve tercüme şeklinde pek çok kitap ve makalesi yayınlanmıştır.

Evli ve üç çocuk babasıdır.

Eserlerinden bazıları şunlardır:

A. Telif

1. *Hayata Bir de Böyle Bak*, Beka Yayıncılık, İstanbul 2017.
2. *Hayat Onunla Güzel*, Beka Yayıncılık, İstanbul 2017.
3. *İman İklimi*, Beka Yayıncılık, İstanbul, 2022
4. *Bana Konum Atar mısın*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2023
5. *Allah'ım Sorularım Var*, Erkam Yayınları, İstanbul, 2022
6. *Allah'ım Sorularım Bitmedi*, Erkam Yayınları, İstanbul, 2023.
7. *Fıkıh Usulünün Aklî Temelleri*, Beka Yayınları, İstanbul, 2019,
8. *İmam Şâfiî'nin Kıyas Anlayışı*, İSAM Yayınları, 2. Baskı, 2017.
9. *İlk Dönem Hanefî Usûlünde İllet Tartışmaları*, Beka Yayınları, İstanbul, 2018.
10. *İbn Teymiyye'nin Fıkıh Düşüncesi*, Beka Yayınları, İstanbul 2018.
11. *Günümüz Fıkıh Problemleri*, Beka Yayınları, İstanbul, 2018.
12. *Usul Yazıları*, Beka Yayıncılık, İstanbul 2017.
13. *Âyet ve Hadislerle Şâfiî İbadetler İlmihali*, Mirac Yayınları, İstanbul 2013.

B. Tercüme

1. *Muğni'l-Muhtac*, Hatib eş-Şirbinî (20 cilt), Mirac Yayınları, , İstanbul 2017.
2. *el-Menar*, Ebu'l-Berekât en-Nesefî, Beka Yayınları, İstanbul 2014.

3. *İslam Hukuk Felsefesi*, Allal el-Fâsî, Mana Yayınları, İstanbul 2014. (O. Güman ile birlikte)
4. *Muhtasaru'l-Kudurî*, İmam Kudurî, Beka Yayınları, İstanbul 2015. (O. Güman ile birlikte)
5. *el-Mebsut*, İmam Serahsî (Heyetle birlikte) Gümüşev Yayıncılık, 2009.
6. *Muhtasar Fethu'l-bâri*, 5. Cilt, 323-640; 6. Cilt, 7-143, Polen Yayıncılık, İstanbul, 2007.
7. *Delilleriyle Hanefî Fıkhı*, Esad Muhammed Sâid es-Sağırcî, (sayfa 845-1175), Polen Yayınları, İstanbul 2009.
8. *İslâmî Hükümlerin Esas ve Hikmetleri* (Kavâidü'l-kübrâ adlı eserinin II. Cildi), İzzeddin bin Abdüsselam, İz Yayıncılık, İstanbul 2006.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz Yerine / 9

O'NU TANIMAK / 13

O'nu Tanımak / 15
Her Şey O'nun Adıyla Başlar / 19
O Her Şeyin Kaynağıdır / 24
O En Büyüktür / 26
O En Çok Sevilendir / 29
Her Şey O'nun Elindedir / 33
Her Şey O'nu Zikreder / 36
O Her Şeyi Hikmetli Bir Biçimde Yaratmıştır / 39
O Her Şeyi Bizim İçin Yarattı / 43
O'nun Nimetlerinin İki Yönü / 46
O Her Türlü Övgüyü Hak Edendir / 49
O, Huzur ve Mutluluğun Kaynağıdır / 52
O, En Doğrusunu Bilir ve Yapar / 59
O Neyi Takdir Etmişse Hayır Ondadır / 63
O Bir Şey Dilerse Kâinat Seferber Olur / 66
O Dilemeden Olmaz / 70
O Kolaylaştırmazsa Her İş Zor Olur / 73
Rahmet Hazinelerinin Anahtarı O'ndadır / 77
O Yardım Ettiği İçin Mağlubiyet Yoktur / 80
O Hep Müsaittir / 82

O'NUNLA İLİŞKİMİZ / 85

O Bizim Mevlâmız / 87
O'nun Dostu Olmak / 90
O'na Karşı Gelmekten Sakınmak: Takva / 93
O'ndan Korkmak / 99
O'na Teslim Olmak / 102
O'na Dua Ederken Ölçülü Olmak / 105

O'nun Rızasını Kazanmak / 108
O'na Karşı Samimi Olmak / 112
O'na Tevekkül Etmek / 115
O'na Firar Etmek / 119
O'ndan Af Dilemek / 123
O'na Söz Vermek / 127
O'nun Hakkında Hüsnüzanda Bulunmak / 132
O'nun Yolunda Yorulmak / 138
O'nun Tarafından Sevilmek / 143
O'nun Adıyla Kalbin Titremesi / 146
İyilikleri O'ndan, Kötülükleri Kendimizden Bilmek / 148
O'na Doğru İlk Adımı Atmak / 153
O'nun İçin Fedakârlıkta Bulunmak / 156
O'nu Bir Ortamdan Ayrılırken de Hatırda Tutmak / 159
Geleceğin Kaygılarından O'na Sığınmak / 165
Her İşin Sonunda O'ndan Bağışlanma Dilemek / 169
O'ndan İstenilebilecek En Önemli Şey / 172
O ve Hayallerimiz / 177
O'nu Eleştirme Yanılgısı / 181
O Yaptıklarınızdan Gâfil Değildir! / 184
O Bizimle Beraberdir / 186
O, Hak Edenlere İmanı Nasip Eder / 189
O'na Küsülmez! / 193
O'nunla Mahşerde Gerçekleşecek Konuşma / 199
O Ne Zaman Yardım Eder? / 202
O Bize Yeter! / 205

ÖN SÖZ YERİNE

Rahmeti sonsuz olan Allah'ın adıyla başlarım. O, bütün varlığı rahmetiyle yokluktan varlığa çıkardı. Varlıklar içinde insanı diğer tüm varlıklara üstün kıldı. Meleklerini insana secde ettirdi. İnsana secde etmeyen İblis'i rahmetinden kovdu.

Yerin ve göğün bütün imkânlarını insanın hizmetine verdi. Onu akıl nimetiyle donattı. Onu kendi haline bırakmayıp rahmetini elçiler vasıtasıyla insanlar arasında yaydı. Kimileri bu rahmeti gördü, duydu ve bildi. Rahmete nail olabilmek için O'na iman edip O'nun gösterdiği yola girdi. Kimileri ise aklını kullanmadı, rahmet elçilerine kulak asmadı, rahmetten kovulan şeytanı yoldaş edindi.

Bu kitap O'nu bize bir ölçüde tanıtmak, rahmetinin bizleri nasıl kuşattığını ve O'nun bize yeterli olduğunu göstermek üzere yazdığım yazılardan oluşmaktadır. Bu kitapta yer alan yazıların aslı, sosyal medyada kendi sayfamda paylaştığım yazılardır. Sosyal medyayı insanlar çok farklı amaçlarla kullanıyorlar. Bir akademisyen olarak ben, bu ortamı doğru bildiğim inancımın, değerlerimin insanlara da duyurulması için kullanmaya gayret ettim. Bu düşünceden hareketle yıllardır günlük hayatımızda Allah'a iman eden, hayatının her anında O'nu hissetmek isteyen bir kimseye kılavuzluk edecek yazılar yazmaya çalıştım. Bunu

özel hayatımda ne derece gerçekleştirebiliyorum orasını ne ben bilebilirim, ne de bir başkası...

Sosyal medya ortamında yazdığım yazılar takipçiler tarafından beğenildi, başka mecralarda paylaşıldı, ülkemizde ve yurt dışında katıldığım konferans ve sohbetlerde bu yaygınlığı yakından gördüm, duydum ve hissettim. Din görevlileri bu yazıları camilerdeki vaaz kürsülerinde okuduklarını, sohbet konularını bu yazılardan oluşturduklarını ifade ettiler. Öğretmenler derslerde bu yazıları öğrencileriyle birlikte okuyarak değerlendirdiklerini, yazılar üzerine sohbet ettiklerini belirttiler. Kur'an kursu öğreticileri gerek gençlerle gerekse ev hanımlarıyla bu yazıları okuyup takip ettiklerini söylediler. Nihayet takipçilerimin bu yazıları kitaplaştırmam yönünde yoğun isteklerini gerçekleştirmeyi uygun gördüm. Çünkü herkes sosyal medyada var olmadığı gibi bu ortamda bulunan herkese ulaşmam da mümkün değildi. Ayrıca yazıların kalıcılık arz etmesi, istenildiği zaman tekrar tekrar okunması için kitap haline dönüştürülmesi daha uygundu.

Günün sonunda bu fikirden hareketle yazılarım kitaplaşmaya başladı. Önce *Hayata Bir de Böyle Bak* adlı kitabım yayımlandı. Kitap, beklediğimden fazla ilgi görmüştü. Bunu *Hayat Onunla Güzel* adlı kitabım takip etti. Ardından, iman konusundaki yazılarımı birleştirdiğim *İman İklimi* geldi. Bu üç kitabıma olumlu tepkiler gelmesi üzerine bu defa Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları benden kitap talebinde bulundu. Böylelikle bu defa başka bir yayınevi başka kitaplarımı yayımlamaya başladı. Son olarak Timaş Yayınları benimle irtibat kurarak yeni yazılarımı kitaplaştırma talebinde bulundu. Bunun üzerine oturdum, daha önce yazdığım ve kitap haline getirilmemiş yazılarımın tamamını bir araya getirdim. Bu yazıları konularına göre ayrıştırdım. Hepsine yeni başlıklar koydum, kimilerine

eklemeler ve çıkarmalar yaptım, metinleri zenginleştirdim. Yazılar içinden Rabbimiz Allah ile ilgili olan, O'nu tanıtan, O'nunla ilişkilerimizden söz edenleri bir araya getirerek bu kitabı oluşturdum.

Yukarıda da belirttiğim gibi kitap, farklı zamanlarda sosyal medyada paylaşılmış yazılarımın bir araya getirilmesi ve yeniden gözden geçirilmesiyle oluşturulduğundan bazı konularda tekrarların bulunması gayet tabidir.

Bu kitapta yer alan yazılarda akademik bir üsluptan uzak, olabildiğince sade, herkesin anlayabileceği bir dille yüce yaratıcımız olan Allah'tan söz etmeye çalıştım. Kitapta yer alan yazıların her birini mutlaka bir âyet ya da Peygamberimizin bir hadisi üzerine kurguladım. Kitap boyunca genellikle Türkiye Diyanet Vakfı Mealini kullandım. Bazen bağlam gereği söz konusu mealin yetersiz kaldığını düşündüğüm durumlarda kendim de tercümede bulundum. Böylece Rabbimizin mübârek kelamının ve Peygamberimizin şerefli sözlerinin günlük hayatımızın her anında bize rehberlik etmesini istedim.

Bu kitap şayet okurlara Rabbimizin azametini, kudretini, hikmetini, adaletini ve rahmetini kavrama, O'nunla ilişkimizi O'nun istediği seviyeye çıkarabilme konusunda rehberlik edebilirse ne mutlu bana!

Rabbimden temennim bu kitabımın O'nun rızasına uygun olması, âhirette amellerin tartılacağı mizanda iyiliklerim arasında yer almasıdır.

Rabbim! Kolaylaştır, zorlaştırma. Rabbim, hayırla tamamla. Âmin.

Soner Duman

Adapazarı, Mart 2023

O'NU TANIMAK

O'NU TANIMAK

Beni yaratan ve bana doğru yolu gösteren O'dur.
Beni yediren, içiren O'dur. Hastalandığım zaman
bana şifa veren O'dur.

(Şuarâ, 78-80)

İnsan, ön yargılarından arınmış bir şekilde varlık âlemini dikkatli bir şekilde gözlemlediğinde varlıkların meydana gelişi ve düzenli işleyişi onları halk eden bir Yaratıcının olduğu düşüncesine götürür. Bu Yaratıcının hangi vasıflara sahip olduğu ise insanın kendi başına bilebileceği bir husus değildir. Allah'ı tanımak ancak O'nun bize kendisine dair vereceği bilgilerle mümkün olur. Rabbimizin kelamı olan Kur'an, yüzlerce âyette âlemlerin Rabbi olan Allah'ı tanıtır. O'nu tanıtan âyetler arasında peygamberlerin Allah'ı tanıtmak üzere kullandığı ifadeler son derece dikkat çekicidir. Kur'an kıssaları içinde Rabbimizin niteliklerinin bir insan tarafından en veciz ve etkili şekilde anlatıldığı ifadeler Hz. İbrahim aleyhisselam'a aittir.

Hz. İbrahim, peygamberler içinde ulu'l-azm (azim sahibi) olarak nitelenen beş büyük peygamberden biri. Putperest bir toplum içinde dünyaya geldi. Babası da dahil olmak üzere insanlar, putlara ve gök cisimlerine tapıyorlardı. O, kavmine

gerçek ilahı anlatmak için her yola başvurdu. O, kavmine Rabbimizi şöyle tanıtmıştı:

"İyi bilin ki onlar (taptığınız putlar) benim düşmanımdır; ancak âlemlerin Rabbi (benim dostumdur). Beni yaratan ve bana doğru yolu gösteren O'dur. Beni yediren, içiren O'dur. Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur. Benim canımı alacak, sonra beni diriltecek O'dur. Ve hesap günü hatalarımı bağışlayacağını umduğum O'dur." (Şuarâ, 77-82)

Ne diyor Hz. İbrahim?

Sizin Allah dışında ilah diye taptıklarınızın tamamı benim düşmanımdır. Ben, Allah'tan başka bir varlığı asla ilah olarak tanımam. Benim ilahım âlemlerin Rabbi'dir. Bütün âlemler O'nun tarafından var edilmiştir. Bütün varlıkların sevk ve idaresi O'na aittir.

Beni de sizi de yoktan O yarattı. Ben kendi kendime var olmadım. Beni tabiat, ay-güneş, dağ-deniz de yaratmadı. Beni âlemlerin Rabbi olan Allah yarattı. Bir damla sudan, aşama aşama büyüterek, ana karnında hiç kimsenin elinin ermediği bir ortamda günden güne büyüterek dilediği gibi şekillendirdi. Ben sahipsiz değilim. Yaratmakla bırakmadı, bana doğru yolu da gösterdi. Beni kendi aklıma bırakmadı. Gönderdiği vahiyle beni niçin yarattığını, benden ne istediğini, sonuçta ne olacağını bana öğretti. Hayatıma ölçüler koydu, kurallar koydu. Beni bana bıraksaydı ben asla yolumu bulamazdım.

Beni yediren ve içiren O'dur. Açlık ve susuzluk gibi ihtiyaçlarımı yarattığı gibi bu ihtiyaçlarımı giderecek yiyecekleri ve içecekleri de yaratan O'dur. Rızkımı ben yaratmadım, benim gibi âciz olan diğer varlıklar da yaratmadı. Gökten yağmuru indiren, topraktan bitkileri bitiren, hayvanları hizmetime veren O... O yağmur yağdırmasa ben yağdıramam. O, ürün vermese

ben ürün çıkaramam. Karnım doyuyorsa O'nun sayesinde. O'nun yarattığı gıdayı, O'nun verdiği ağızla yiyorum. Dişlerimle bölüyor, tükürüğümle ıslatıyor, O'nun verdiği yemek borusundan geçiriyor, O'nun yarattığı midede sindiriyor, vücuduma faydalı olan kısmı alıyor ve artıkları O'nun yarattığı bağırsak aracılığıyla dışarı atıyorum. Bunların hiçbirini ben yaratmadım. Bunların hiçbirinin kanunlarını ben koymadım.

Hastalığı yaratan O, devayı ve ilacı yaratan O. Virüsü yaratan O, antivirüsü yaratan O. Her belâya bir şifa veren O. Hastalandığımda doktor ve ilaç gibi sebeplere başvursam da bilirim ki şifayı yaratan doktor ve ilaç değildir. Aynı doktorda tedavi olan, aynı ilacı kullanan nice kimseler iyi olmuyor. O doktor kendisini iyileştiremiyor. O ilacı üreten kendisini kurtaramıyor. Demek ki deva ve şifa için doktor ve ilaç birer vasıta.

Benim için ölümü ve hayatı yaratan O. Bedenlere ruh verip canlandırdığı gibi dilediği vakit ruhları bedenlerden ayırıp ölüm ile beni bu dünyadan kabre, oradan âhirete gönderecek olan da O'dur. O dilediğinde doğarım, O dilediğinde ölürüm. O "ol" deyince olur, "öl" deyince ölürüm. Bu hayatı var ettiği gibi bir gün beni tekrar diriltecek olan da O'dur. Yaptığım şeylerden beni hesaba çekecek olan da O'dur.

Hesap günü hatalarımı bağışlayacağını umduğum O'dur. O'dur günahları affeden, O'dur kötülüklerin üzerini örten, bağışlayan. Kul ne kadar günah işlerse işlesin O'nun affından ve rahmetinden asla umut kesilmez. İman varsa ümit vardır. Benim ümidim O'na bağlıdır. Ben bilirim ki O, kulunun zannı üzeredir ve ben tövbe edersem O'nun beni bağışlayacağına inanıyorum. Bana zannımca muamele edeceğini umuyorum.

Evet... Her namazın sonunda Salli-Bârik dualarını okurken andığımız Hz. İbrahim peygamber Rabbimizi bizlere yukarı-

daki âyetlerde belirtildiği şekilde tanıtıyor. Ne kadar da güzel tanıtıyor.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizler kendi âciz aklımızla seni bilemeyiz. Bizler Seni ancak Senin tanıttığın kadar bilebiliriz. Elçi olarak gönderdiklerin Seni bize nasıl tanıttılarsa öylece iman ediyoruz. Bizlere Seni daha yakından tanımayı lütfet.

Rabbimiz!

Bize kendini en güzel isimlerinle tanıttın. Senin elçin, bu isimleri bilen, kavrayan, O isimlere uygun bir hayat sürenlerin cennete gireceğini müjdeledi. Bizleri de Seni bu isimlerinle tanıyan, seven, hayatını Senin isimlerine göre düzenleyenlerden eyle.

Âmin.

HER ŞEY O'NUN ADIYLA BAŞLAR

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
(Fâtiha, 1)

Her şey Allah'ın adıyla başlar. Çünkü O olmasaydı hiçbir şey olmazdı. Sadece varlıklar değil Allah'ın kelamı da Allah'ın adıyla başlar. Daha ilk inen âyette Rabbimiz "Yaratan Rabbinin adıyla oku!" (Alak, 1) buyurmuştu. Abdullah'ın oğlu Muhammed, Rabbinin kelamını ilk olarak bu âyetle duymuş ve Allah Resûlü (sav) olmuştu.

Allah Resûlü (sav), Allah'ın adıyla başlamayan her işin hayırsız, bereketsiz ve sonuçsuz olduğunu söyler.[1]

Mademki "Bismillâhirrahmânirrahîm" şeklinde telaffuz ettiğimiz besmele müminin her işe başlarken söyleyeceği parolası konumundadır öyleyse bu sözün anlamı üzerinde her şeyden çok durmak gerekir. Zira bu söz, belki de hayatımızda en çok söylediğimiz ve söylememiz gereken sözdür. Söylediğimiz sözler; manasını, maksadını, mahiyetini bilmediğimizde sıradan ve kuru ifadelere, sloganlara, anlamsız tekrarlara dönüşür.

1 Bedreddin el-Aynî, Umdetü'l-Karî, 1/102.

Besmele aslında bir müminin hayata bakışını ortaya koyan son derece önemli mesajlar içermektedir. Bu mesajlar içerisinden en önemlileri şunlardır:

1. "Ben, kendi kafamdaki ilah fikrine değil bizzat Allah tarafından bana anlatılan Allah'a inanıyorum."

İslam açısından düşünüldüğünde bir kimsenin Allah'a iman etmiş sayılabilmesi için kendi kafasında, zihin dünyasındaki ilah veya tanrı düşüncesine değil bizzat Kur'an'da ve Peygamberimizin hadislerinde özellikleri belirtildiği şekliyle Allah'a inanması gerekir.

Allah'a kendisinin açıklamalarına bağlanmaksızın inanmak, saygı göstermek mümkün değildir. İnsan ne kadar akıllı olursa olsun onun zihnindeki tanrı düşüncesi ile Allah'ın kendi açıklamalarında yer alan anlatı aynı değildir. İnsanın zihnindeki tanrı ya hiçbir sıfatı olmayan soyut bir kavram ya da bir başka varlığa benzetilmiş (çoğunlukla da insana) bir mücessem nesnedir. Oysa Allah tarafından ortaya konulan anlatı bir yandan işiten, gören, merhamet sahibi olan bir ilah iken diğer yandan "O'nun benzeri hiçbir şey yoktur" diye nitelenen eşsiz ve benzersiz bir tanrıdır.

2. "Ben bu işi Allah'ın belirlediği ölçülere göre yapıyorum."

Bir Müslüman, hayatını Allah'ın çizdiği sınırlar içerisinde yaşar. Yaptığı işte meşruiyeti esas alır. Onun değerlendirmesinde bir işin insanlar tarafından ne kadar önemsendiği, ne kadar kazandırdığı, ne kadar prestij sağladığı değil Allah'ın değerlendirmesine göre meşru olup olmadığı önemlidir.

Müslümanın bir şeyi yaparken besmele çekiyor oluşu, davranışlarında meşruiyeti gözettiğinin delilidir. Haram olan bir şey için besmele çekilmez.

3. "Ben bu işi Allah'ın rızasını kazanmak için yapıyorum."

Müminin hayattaki en temel amacı Allah'ın rızasını kazanmaktır. Bir işe Allah'ın adıyla başlayan kimse, bu cümleyi şuurlu bir şekilde söylemekle o işi Allah'ın rızasına kavuşmak için yaptığını ortaya koymuş olur.

Bir insan, günlük ve sıradan görünen yeme-içme, tuvalet vb. işlerini ya kendi nam ve hesabına, kendi nefsini gözeterek ya da Rabbinin rızasını kazanmak için yapar. İşte mümin, besmele çekmekle kendisi ile ilgili bir iş bile olsa bunu nefsini tatmin için değil Allah'ın rızası için yaptığını ortaya koymuş olur.

4. "Ben bu işi Allah'ın gözetimi altında yapıyorum."

Besmele çeken insan, yaptığı işi Allah'ın gördüğünü, her an kendisini görüp gözettiğini bilir. Bu ihsan ve murakabe hali ile işini yaparken elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışır.

5. "Ben bu işi Allah'ın verdiği güç ve kuvvetle, O'nun yardım ve desteğiyle yapıyorum."

Besmele çeken kimse, kâinatta gerçek güç ve kudret sahibinin Allah olduğunu, O güç ve imkân vermedikçe bir yaprağın bile kımıldamayacağını bilir. Yaptığı işten kendi nefsine pay çıkarmaz.

6. "Allah Rahmân ve Rahîm'dir."

Besmele'de Rabbimizin isimlerinden Rahman ve Rahîm isimlerinin geçmesi ne anlam ifade eder?

Allah'ın doksan dokuz ismi bulunduğu halde besmelede bunlardan ikisi geçer. Bu husus, Rabbimizin en önde gelen vasfının rahmet olduğunun en açık göstergesidir.

Demek ki "Allah deyince aklına ne geliyor?" diye sorulacak olsa, besmeleyi şuurlu bir şekilde söyleyen mümin bu soruya hiç duraksamadan "O'nun merhameti" diye cevap verecektir.

Şimdi şunu soralım:

Allah, niçin merhamet sahibi oluşunu iki farklı ismi ile belirtiyor? Bu ikisi arasında nasıl bir fark var?

Çok kısaca belirtelim:

Rahman, Allah'ın tüm varlıkları kuşatan rahmetidir. Bu yönüyle canlı-cansız, insan-hayvan-bitki tüm varlık âlemini kuşatır.

Bir sûrede belirtildiğine göre (A'lâ, 1-3) varlıklarda bu rahmetin tecelli etmesi dört aşamada olur:

a) Yoktan var edilmesi,

b) Biçim verilmesi,

c) Yaşamı için şartlar belirlenmesi,

d) Yaşam şartlarına uygun olarak yönlendirilmesi.

Demek ki kâinattaki her varlık O'nun rahmeti ile varlık sahasına çıkmış, O'nun rahmeti ile kendine özgü bir donanıma sahip kılınmış, bu rahmet ile hayatını sürdürebilmesi için bir ortam belirlenmiş ve bu rahmet ile kendisine uygun ortama yönlendirilmiştir.

Rahîm ismi ise Rabbimizin müminlere yönelik rahmetini ifade eder. Bu, dünyada iken onlara hidayet etme, yardım ve destek olma, dualarına icabet etme, günahlarını affetme ve âhirette de azap yurdu olan cehennemden kurtararak nimet yurdu olan cennete koyma şeklinde tecelli eder.

Allah'ın Rahîm isminin tecellisinin müminlere özgü olduğunu Rabbimiz şöyle ifade eder:

"Rahmetim her şeyi kuşatır. Onu, takva sahiplerine (Allah'a karşı gelmekten sakınanlara), zekâtı verenlere ve âyetlerimize inananlara yazacağım." (Araf, 156)

Namazın her rekâtında hem besmele hem de Fâtiha sûresinde Allah'ın çift yönlü bu rahmetini zikretmemiz boşuna değil!

Bu, O'nun, sonsuz rahmeti ile varlıkları yaratarak sevk ve idare etmesini, diğer yandan da kendi çizdiği doğrultuda gidenlere yönelik özel rahmetini düşünmemiz için.

Kişinin Allah'ın rahmetinden alacağı pay O'na saygısı, buyruklarına bağlılığı ile doğru orantılıdır. Allah'a olan saygı ve bağlılık arttıkça Allah'ın kuluna olan rahmeti de o oranda artacaktır.

Besmelenin bunun dışında daha pek çok mesajları olmakla birlikte, günlük hayatımıza yansıması gereken en önemlilerin yukarıdakiler olduğunu söyleyebiliriz.

Duamız:

Rabbimiz!

Her işimizde Senin adını anmayı, yaptığımız işi Senin istediğin şekilde, Senin rızan için, Senin yardımınla yaptığımızın şuurunda olarak yapmayı bizlere nasip eyle.

Rabbimiz!

Hayata anlam katan Senin adındır. Hayatı çekilir kılan Senin zikrindir. Dilimizi tatlandıran, gönlümüzü nurlandıran, yüzümüzü ak, ruhumuzu pak eden Senin adındır. Senin adını dilimizden düşürme. En çok Seni sevelim, en çok Seni analım. İlk sözümüz Senin adın olsun, bu hayata veda ederken Senin adınla veda etmeyi, âhiret yurduna Senin adınla girmeyi bizlere nasip eyle!

Rabbimiz!

Bizleri engin rahmetine layık olmak için gayret gösteren kullarından eyle. Rahmetinden kovulmuş şeytandan bizleri muhafaza eyle. Ayaklarımızı kaydırmasına izin verme!

Âmin.

O HER ŞEYİN KAYNAĞIDIR

Sizin üzerinizde hangi nimet varsa
bilin ki o Allah'tandır.
(Nahl, 53)

Ay ile Güneş arasındaki ilişkiyi bilirsiniz. Güneş hem ısı hem ışık kaynağıdır. Ay'ın ise kendisine ait bir ısı ve ışığı yoktur, o yalnızca Güneş'ten aldığı ışığı yansıtır. Dünyadan Ay'a baktığımızda onu parlak görürüz ama biliriz ki aslında o parlaklık Ay'ın kendisinden değil, Güneş'ten kaynaklanmaktadır. Ne zaman ki Ay ile Güneş arasına Dünya girerse o zaman Ay, Güneş'ten ışık alamaz, Ay tutulması olur, Ay'ın yüzü kararır.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın isimlerinden biri de en-Nûr'dur. "Allah göklerin ve yerin nurudur" (Nûr, 35) İnsanda var olan hayat, ilim, irade gibi özelliklerin tamamı Allah vergisi olup O'ndan gelmektedir. İnsan, hayatını, ilmini ve iradesini kendisi var etmiş değildir. Allah'ın isim ve sıfatlarına aynalık etmektedir. Bununla birlikte nasıl ki Ay ile Güneş arasına Dünya girdiğinde Ay'ın yüzü kararıyor, Güneş'ten ışık alamıyorsa insan ile Rabbi arasına da "dünya sevgisi" girdiğinde insan Rabbinin nurundan istifade edemez, ruhu kararır, nefsi daralır.

Ay, kendi parlaklığını kendinden bilmiş olsa hadsizlik etmiş, Güneş'e karşı nankörlük etmiş olur. İnsan da eğer sahip olduğu nimetleri, kabiliyetleri, varlığı kendinden bilirse Allah'a karşı nankörlük etmiş, hadsizlik etmiş olur.

Rabbimiz ne buyuruyor?

"Sizin üzerinizde hangi nimet varsa bilin ki o Allah'tandır." (Nahl, 53)

İman başta olmak üzere sahip olduğumuz nimetlerin daha da artması için Allah ile aramıza dünyayı sokmamamız gerekir.

"Allah kime nur vermezse onun nuru yoktur" (Nur, 40)

Duamız:

Rabbimiz!

Her neye sahipsek hepsi Sendendir. Biz de Sana aitiz, bize ait olduğunu zannettiğimiz şeyler de Sana ait.

Rabbimiz!

Sen kime nur verirsen o kişi karanlıklardan aydınlığa çıkar, her şeyin hakikatini kalp gözüyle görür. Kimi de nurundan mahrum bırakırsan karanlıklarda kalır, kalp gözü görmez. Bizlere nurunu arttır, bizleri karanlıklardan muhafaza eyle.

Âmin.

O EN BÜYÜKTÜR

Sadece Rabbini büyük tanı!
(Müddessir, 3)

Şu soru üzerinde hiç düşündünüz mü?

Acaba neden dinin temeli olan namaza davet için okunan ezanlarda, farz namaza başlamadan önce getirilen kametlerde, namazın başlangıcında ve her bir rükünden diğerine intikal ederken "Allahu ekber" cümlesini söyleriz?

Namaz ibadetine girişin anahtarı niçin başka bir cümle değil de bu cümle?

"Allahu ekber" ibaresi Allah'ın en büyük, en yüce, en üstün, en ulu varlık olduğunu ifade ediyor.

Burada diğer varlıklarla kıyaslamadan Allah'ın eşsiz ve tek büyük olduğu vurgulanıyor. Aslında bu ifade "Sizin büyük gördüğünüz şeyler büyük değildir, tek büyük vardır, o da Allah'tır," anlamına geliyor.

Bu cümle, müminin hayatında Allah'tan daha çok üstün tuttuğu, önemsediği, sevdiği, değer verdiği, bağlandığı, sığındığı, dayandığı, karşı gelmekten sakındığı hiçbir kimsenin ve hiçbir şeyin olamayacağını ifade ediyor.

Bir mümin için Allah, daima listenin en başındadır.

Şuurlu bir mümin bir iş yapmayı istediğinde herkesten ve her şeyden önce "Rabbim bu konuda ne der?" diye düşünür.

Rabbinin rızasını her şeyden önce ve önde tutar.

Rabbinin sözünü, tüm sözlerden daha önemli görür.

En çok Rabbinin adını anar.

En çok O'na karşı gelmekten sakınır.

En çok O'nunla huzur bulur.

En çok O'ndan ayrı kalmaktan, O'nun gazabından ve azabından korkar.

Onun en çok önem verdiği, insanların övgüsü ya da sövgüsü değil Rabbinin değerlendirmesidir.

İşte günde beş vakit ezanda, farz namazdan önce kamette, namazın başlangıcında ve her bir hareketi yaparken bu kelimenin söylenmesinde mümine, hayatında en çok neye önem vermesi gerektiğini tekrar tekrar hatırlatma söz konusudur.

Hayatın koşuşturmacasının bizi bir girdap gibi içine çektiği her durumda "Allahu ekber" nidası bizi bu girdaptan kurtarıp kendimize getiriyor, en önemliyi hatırlatıyor.

Onun büyüklüğü karşısında, büyük saydığımız her sıkıntı, dert, tasa, gam, keder yok oluyor.

Onun büyüklüğü karşısında diğer tüm büyüklüklerin hakikat değil sanal olduğunu anlıyoruz.

Bu ifade, kendi gücüne, kuvvetine, mülküne, servetine güvenene diyor ki: "Kendini büyük görme, senden büyük Allah var. O'nun gücü yanında senin gücünün, O'nun mülkü yanında senin mülkünün, O'nun iradesi yanında senin iradenin hiçbir önemi yoktur."

Bu ifade, kendi güçsüzlüğüne, âcizliğine, hastalığına, perişanlığına bakıp ümit kesen insana diyor ki: "Ümidini kesme! Senin derdinden büyük Allah var. Sonsuz güç sahibi Rabbin var. Sana imkânsız olan hiçbir şey O'na imkânsız değildir."

Bu cümleyi, manasını anlayarak, içimize sindirerek söylediğimiz takdirde gözümüzde büyüttüğümüz her şey küçülecek, anlamını yitirecek, gönlümüzün tahtında O'ndan başka hiçbir şey kalmayacaktır.

Duamız:

Rabbimiz!

Büyük olan Sensin, Senden başka büyük yoktur. Senin büyüklüğünü hatırımıza getirmeyi, gözümüzde büyüttüğümüz ne varsa Sana kıyasla onun küçük kalacağını idrak etmeyi bizlere nasip eyle!

Rabbimiz!

Her "Allahu ekber" sözünü duyduğumuzda Senden başka büyük olmadığını bizlere yeniden kavrat. Senden başkasını daha büyük, daha önemli, daha üstün bir varlık gibi görmekten bizleri muhafaza buyur.

Âmin.

O EN ÇOK SEVİLENDİR

Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler.
(Mâide, 54)

Sevmek insanın en köklü duygusudur. İnsan için her şey sevgi ile başlar. Anne, dünyaya getirdiği yavrusunu sever, böylece hayat sevgi ile başlar. Yavru annesini sever. Bunun da öncesinde bir yuvanın kuruluşu karı ve koca arasındaki sevgi ve muhabbetle başlar. Dünyaya gelen insan, anne-babasından sonra en yakınındaki aile fertlerini sever. Sonra bu sevgisi dalga dalga yayılarak diğer varlıklara yansır. İnsanları sever, hayvanları sever, çiçekleri, doğayı, hayatı sever.

İnsan, sevdiği varlıklara ilgi ve alaka gösterir. Sevdiklerini diğer varlıklardan ayrı bir yerde tutar. Onlarla olan sevgi bağını devam ettirmek, güçlendirmek ister. Sevgisinin azalmasını, aradaki muhabbetin sona ermesini istemez.

İnsanoğlu aklını kullanmayı öğrenip ön yargılarını bir kenara bırakarak duyguları üzerinde düşünmeye başlarsa ne olur dersiniz? Bu sevginin kaynağını araştırarak kendisinin ve sevdiklerinin nasıl var olduğunu, aralarındaki sevgi bağının nasıl oluştuğunu, kendisine sevgi duygusunun nasıl ve nereden geldiğini sorgularsa bütün bu sevgilerin temelinde adı "Sevilen

(el-Vedûd)" olan bir varlığın bulunduğunu görür. Nefsinin ayartmaları, şeytanın vesveselerinden korunabilen bir insan Rabbini tanıdıkça O'nu her şeyden ve herkesten fazla sevmesi gerektiğini bilir ve sevgisini asıl kaynağına bağlar.

İnsanın Allah'ı sevmesi ile diğer varlıkları sevmesi arasında çok esaslı bir fark vardır. Bu fark sadece bir derece farkı değildir. Yani Allah dışında bir varlığı şu miktarda severken Allah'ı daha fazla sevme meselesi değildir. Bu fark, mahiyet farkıdır. Çünkü insan, aklı geliştikçe ve meseleler üzerine araştırma ve düşünmesi derinleştikçe Allah ile diğer varlıklar arasındaki farkı anlar. Sevgi duygusuna karşılık gelecek bütün üstünlüklerin, güzelliklerin, iyiliklerin yalnızca Allah'ta olduğunun farkına varır. Anlar ki Allah dışındaki bir varlıkta üstünlük, güzellik, iyilik gibi görünen niteliklerin hiçbiri o varlıkların kendiliğinden elde ettiği, oluşturduğu özellikler değil. Bunların tamamı Allah tarafından verilmiştir.

Kur'an, müminlerin Allah'a yönelik sevgileri ile kâfirlerin Allah'tan başka varlıklara yönelik sevgilerini şöyle bir mukayese ile gözler önüne serer:

"İnsanlardan bazıları Allah'tan başkasını Allah'a denk tutarlar da onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise (onların tanrı gibi sevdiği diğer varlıklara yönelik sevgilerinden) çok daha fazladır." (Bakara,165)

Öyleyse sevgiyi bir trene benzetirsek Allah sevgisini bu trenin lokomotifi gibi düşüneceğiz. Diğer bütün sevgiler bu lokomotifin ardındaki bir vagon gibi olacak. Rabbimiz sadece kendisinin sevilmesini istememiş ama "en çok" kendisinin sevilmesini istemiş, başka sevgilerin, kendi sevgisi önüne geçirilmesine müsaade etmemiştir. Bu, bencillikten kaynaklanan bir istek, talep değildir. Zira, başka bir varlığa ait sevginin Allah'ın sev-

gisinin önüne geçirilmesi kulun bütün yaşantısını ifsat edecek, kulu, sevdiği âciz varlığa karşı kul-köle yapacaktır. Oysa kul, Allah'tan başka bir varlığa kul-köle olduğunda kendi değerini yitirecek, kendisine tanınmış üstün makamdan düşecektir. Bu sebeple Yüce Allah Kur'an'da şöyle buyurur:

"De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabanız, kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız meskenler size Allah'tan, Resûl'ünden ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevgili ise, artık Allah emrini getirinceye kadar bekleyin. Allah fâsıklar topluluğunu hidayete erdirmez." (Tevbe, 24)

Allah sevgisine alternatif olmamak, Allah'ın rızasına uygun olmak kaydıyla kulları sevmek Allah'ın bir emri, bir âyetidir. Yüce Allah bu konuda şöyle buyurur:

"Biz insana, ana-babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Çünkü anası onu nice sıkıntılara katlanarak taşımıştır. Sütten ayrılması da iki yıl içinde olur. (İşte bunun için) Önce bana, sonra da ana-babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş ancak banadır." (Lokman, 14)

Bu âyet, Allah'tan sonra en çok anne-babamızı sevmemiz gerektiğini, Allah'a bizi yarattığı için, ana-babamıza da dünyaya gelmemize ve büyüyüp yetişmemize vesile oldukları için teşekkür etmemiz gerektiğini söylüyor.

"Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet peydâ etmesi de O'nun (varlığının) delillerindendir. Doğrusu bunda, iyi düşünen bir kavim için ibretler vardır." (Rum, 21)

Bu âyette ise eşlerin birbirine yönelik sevgileri, muhabbetleri ve şefkatleri Allah'ın bir âyeti olarak gösteriliyor.

Öyleyse insanlara yönelik sevgi de Allah'ın bir emri ve âyetidir. Ancak dikkat edilmesi gereken iki şey vardır:

Birincisi bu sevginin Allah sevgisinin önüne geçmemesi. Bunun için de Allah'ın istekleri ile insanların istekleri çatıştığında Allah'ın isteklerinin önüne hiçbir şeyin geçirilmemesi gerekir. Allah sevgisinden sonra en üstün olan anne-baba sevgisi, Allah sevgisi ile çeliştiğinde ise ne yapmamız gerektiğini Rabbimiz şu şekilde belirtir:

"Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi (körü körüne) bana ortak koşman için zorlarlarsa, onlara itaat etme. Onlarla dünyada iyi geçin. Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonunda dönüşünüz ancak banadır. O zaman size, yapmış olduklarınızı haber veririm." (Lokman,15)

İkincisi ise bu sevginin, haddini aşarak sanki Allah'ı severmiş gibi olmamasıdır.

Duamız:

Rabbimiz!

Seni, kendi tanıttığın şekilde tanımayı ve sevmeyi nasip eyle. Başka sevgilerin Sana yönelik sevgimizin önüne geçmesine fırsat verme.

Rabbimiz!

Seni sevenleri ve Senin sevdiklerini bizlere sevdir. Seni sevmeyenleri ve Senin sevmediklerini bizlere de sevdirme.

Rabbimiz!

Senin kutlu elçin "Kişi sevdiği ile beraberdir," buyuruyor. Bizler Seni, elçilerini, Senin rızanı kazanmak için gayret gösteren müminleri seviyoruz. Bizleri bunlarla birlikte eyle.

Âmin.

HER ŞEY O'NUN ELİNDEDİR

Her şeyin mülkü kendi elinde olan Allah'ın şanı ne kadar yücedir! Siz de O'na döneceksiniz.

(Yâsin, 83)

Karagöz-Hacivat oyununu bilirsiniz. Küçüklüğümde bu oyunu seyrederken sesleri çıkaran, hareketleri yapanın gerçekten Karagöz ve Hacivat olduğunu zannederdim. Büyüyünce ortada bir perde olduğunu, perde gerisinde onları oynatan bir elin, o sesleri çıkaran birinin olduğunu öğrendim. Perde gerisindeki o zat oyun bittikten sonra ortaya çıkıyor ve herkesi selamlıyordu.

Gelelim sadede:

Etrafımızda duyduğumuz sesleri, gördüğümüz şeyleri, şahit olduğumuz hareketliliği hemen varlıklara veriyoruz. "Güneş doğdu", "yağmur yağdı", "falan kişi öldü", "falan kişinin çocuğu oldu", "filan kişi hastalandı", "filan kişi iyileşti", "filan kişi zengin oldu", "filan kişi fakir oldu"... Cümlelerimizdeki öznelerin gerçekten özne olduğunu zannediyoruz. Heyhat hepimiz birer Karagöz-Hacivat'ız!

Bakın, Rabbimiz ne buyuruyor?

"Şimdi bana, ektiğinizi haber verin. Onu siz mi bitiriyorsunuz, yoksa bitiren biz miyiz? Dileseydik onu kuru bir çöp

yapardık da şaşar kalırdınız. 'Doğrusu borç altına girdik. Daha doğrusu, biz yoksul kaldık" (derdiniz).' Ya içtiğiniz suya ne dersiniz? Buluttan onu siz mi indirdiniz, yoksa indiren biz miyiz? Dileseydik onu tuzlu yapardık. Şükretmeniz gerekmez mi? Söyleyin şimdi bana, tutuşturmakta olduğunuz ateşi, onun ağacını siz mi yarattınız, yoksa yaratan biz miyiz?" (Vâkıa, 63-72)

Birçokları bu olup bitenler karşısında çocukça hareket ederek perde gerisinde bir gücün olmadığını, bütün varlıkların kendi güç ve iradeleriyle hareket ettiğini, kâinattaki düzen ve ahengin kendiliğinden olduğunu sanıyor.

Perde gerisini görenler başka! Onlar bütün olayların gerisindeki ilahî kudrete şahit oluyorlar. Etraflarında gördükleri bütün varlıklarda Mevlâ'nın imzasını keşfediyorlar, O'na olan hayranlık ve bağlılıkları artıyor. Bir gün perdenin kalkacağını, gerçeklerin ayan-beyan ortaya çıkacağını biliyorlar.

Gözlerden gizli (el-Bâtın) olan Rabbimiz, bir gün perdeyi kaldıracak. O güne kadar perdeden gaflet edenlerin durumu şöyle olacak:

"Sûr'a üfürülür; işte bu, geleceği vaat edilen gündür. Herkes, yanında bir sürücü ve bir de şahitle beraber gelir. Andolsun sen bundan gaflette idin; derhal biz senin perdeni kaldırdık. Bugün artık gözün keskindir (denir)." (Kaf, 20-22)

Perde kalkınca işin seyri değişecek:

"Rablerinin huzuruna getirildikleri zaman sen onları bir görsen! (Allah) '(Söyleyin bakalım) bu (yeniden dirilme): gerçek değil miymiş?' diyecek. Onlar da 'Rabbimize andolsun ki evet!' diyecekler. Allah da, 'Öyle ise inkâr ettiğinizden dolayı azabı tadın!' diyecek." (En'am, 30)

Oyun bitmeden perde gerisini görebilenlere ne mutlu!

Duamız:

Rabbimiz!

Kalplerimizin önündeki gaflet perdelerini kaldır. Hakikatleri basiret gözüyle görmeyi nasip eyle bizlere.

Rabbimiz!

Sen ki her şeye hâkimsin, her şey Senin elindedir, Sen "ol!" deyince oldurursun, "gül!" deyince güldürürsün. Bizleri iyi kimseler oldur, yüzlerimizi güldür.

Rabbimiz!

Senden başka şeylerin gözümüzün önünde bir perde oluşturmasına fırsat verme. Her işin ardında Senin ilminin, Senin iradenin, Senin kudretinin olduğunu bilme basiretini bizlere ver.

Âmin.

HER ŞEY O'NU ZİKREDER

Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan herkes O'nu tesbih eder. O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. O, halîmdir, bağışlayıcıdır."

(İsrâ, 44)

Karlı bir sabaha uyanmıştım. O gün kar yağışı belirli aralıklarla gün boyu devam etti. Öğleden sonra bir ara hızlanınca pencereden dışarıya baktım. Bazı şeyler var ki defalarca görmüş olsam da her defasında sanki ilk defa görüyormuşum gibi ilgimi çeker. Güneş ve ayın doğuşu ve batışı, kar yağışı böyledir mesela. Kar tanelerinin yere düşüşünü, rüzgârın esişi ile bir o tarafa bir bu tarafa savruluşunu izlerken bir anda bu manzarayı izlemeye başlamadan az önce okuduğum Teğâbün sûresinin ilk âyeti aklıma geldi:

"Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ı tesbih eder. Mülk O'nundur, hamd O'nadır. O her şeye kadirdir."

O andan itibaren her bir kar tanesi bana şuurlu varlıklar olarak görünmeye başladı. Hepsi Allah'ı tesbih ederek, bir kutlama havasında, sağa sola savrularak yere doğru iniyorlardı.

Hepsi bir ordunun askeri gibi, komutanlarından emir almışlar, düzenli ve intizamlı, yanılmadan ve şaşırmadan iniyorlardı.

Sonra pencereden gördüğüm ağaçlar, sokaktaki köpekler, pencere önlerine konmuş kuşlar, gökyüzündeki bulutlar hepsi Allah'ı tesbih eden bir zâkire dönüştü.

Demek bu varlıklar Allah'ı tesbih ediyorlar... Öyleyse bu varlıklarda benim bilmediğim, sezemediğim tarzda bir tür şuur ve idrak var. Hepsi de Rabbini biliyor, O'nun her türlü kusurdan, noksandan uzak olduğunu kendisine mahsus bir dille ortaya koyuyor. Nitekim Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan herkes O'nu tesbih eder. O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. O, halîmdir, bağışlayıcıdır." (İsrâ, 44)

Öyleyse bu kâinatta -Allah'a teslimiyeti reddeden insanlar hariç- her varlık Allah'ı tesbih ediyor, öyleyse her bir varlık mümin. Bütün müminler kardeş ise bütün bir varlık âlemi bizim kardeşimiz. Varlık bize düşman değil.

Öyleyse yağmakta olan kar "beyaz facia" değil!

Her şeyin mülkü Allah'a ait. Her varlık, O'nun mülkünde bir nefer. Her varlık O'nun kusursuzluğunu, her türlü övgüye layık olduğunu haykırıyor. O'nun gücü her şeye yetiyor.

Sonra Rabbine dik başlılık edenlerin nasıl da bedbaht oldukları aklıma geldi. Karın, yağmurun, ayın, güneşin, kuşun, böceğin, atomun, galaksinin teslim olduğu Rabbe teslim olmamak... Tüm varlıklarla birlikte tesbih ve zikir korosuna dahil olmamak ne büyük hüsran!

Aklıma şu âyet geldi:

"Göklerde ve yerdekiler, ister istemez O'na teslim olduğu halde onlar, Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar? Halbuki O'na döndürüleceklerdir." (Âl-i İmran, 83)

Duamız:

Rabbimiz!

Bütün kâinat, her bir zerre Seni tesbih ediyor, Seni zikrediyor, Sana boyun eğiyor. Kâinatın koro halinde yaptığı bu zikri gönül kulağımızla duymayı, onların korosuna dahil olup Seni hamd ile tesbih etmeyi, Sana hakkıyla teslim olmayı bizlere nasip eyle.

Rabbimiz!

Dilimiz Senin adını alsın, kalbimiz Senin yâdınla dolsun, gözümüz Senin yarattığın güzellikleri görsün, kulağımız Senin kelamınla çınlasın.

Âmin.

O HER ŞEYİ HİKMETLİ BİR BİÇİMDE YARATMIŞTIR

Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde temiz akıl sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır.

(Âl-i İmran, 190)

Bu kâinattaki her bir varlık Allah'ın varlığına, birliğine, isimlerine ve sıfatlarına aynalık eder. Ancak bu aynalarda yansıyanları ancak temiz akıl sahipleri görebilir. Onların aklı hâlistir, her türlü şâibeden uzaktır, selimdir. Onlar hiçbir şeye ön yargıyla, sabit fikirle yaklaşmazlar. Akıllarının ayarları bozulmadığı için baktıkları her varlıkta Allah'ın isimlerini ve eşsiz sanatını görürler. Onlar bu dünyada sanki bir müzeyi geziyormuş gibi eşsiz sanat eserlerini gördükçe bu sanatın sahibine olan bağlılıkları ve hayranlıkları artar. Gökte uçan kuşta, denizde yüzüp giden balıklarda, bulutlarda, yağmurlarda, yıldızlarda, ayda ve güneşte, hâsılı her neye baksalar âlemlerin Rabbinin rubûbiyetini görürler.

Peki görünce ne yaparlar?

"Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı zikrederler, göklerin ve yerin yaratılışı

hakkında tefekkür ederler (ve şöyle derler:) Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tesbih ederiz. Bizi cehennem azabından koru!" (Âl-i İmran, 191)

Onlar her varlıkta Allah'ın isim ve sıfatlarının tecellilerini gördüklerinde artık ayakta iken, otururken, yatarken yani bütün durumlarında Allah'ı anarlar. Dillerinden "Allah" sözü eksik olmaz. Kalplerinde O'na karşı olan muhabbet, şevk, korku ve ümit coşar. Hayatlarını yaşarken de Allah'ın hükümlerini bir kenara bırakmazlar. İbadette Allah'ı anıp ibadet dışında kendi bildiklerini okumazlar, her hallerinde, her durumlarında Allah'ı hatırlarlar. Alışveriş yaparken de, sokakta yürürken de, aile kurarken de her şeylerinde Allah'ı hatırlar, O'nun isteklerine uygun hareket eder, O'nun hükümlerine boyun eğerler.

Onların akıl ve fikirleri daima âlemin yaratılışı, Allah'ın eşsiz sanat eserleri olan varlıklar üzerinde dolaşır durur. Onlar gâfil, düşüncesiz kimseler değildir.

Evrendeki varlıklara bakıp eşsiz bir uyum ve düzeni gördüklerinde Allah'ın bütün bunları boş yere, iş olsun diye, abes olarak yaratmadığını yakinen anlarlar. Dillerinden şu sözler dökülür: "Allah'ım, Sen bunları boş yere yaratmadın. Hiç öyle şey olur mu? Boş şeyler yapmak âlemlerin Rabbine yaraşır mı? Seni tenzih ederiz. Seni her türlü noksandan uzak tutarız. Sen kim eksiklik kim?"

Senin bu kâinatı yaratman, bu dünyada biz insanları diğer varlıklardan farklı olarak akıl sahibi kılman kuşkusuz çok esaslı bir sebebe dayanmaktadır ki o da bizi imtihan etmektir. Sen, bir müze hükmünde olan bu kâinatı, bu müzenin tabloları hükmünde olan varlıkları yarattın ve bizleri de akıllarla donatarak bu müzeye davet ettin ki Senin eşsiz sanatını seyredelim, Sana hayran olalım, boyun eğelim.

Mademki imtihandayız, bu imtihanda kazanmak da kaybetmek de var. Ey Rabbimiz! Bizi bu imtihanda kaybedenlerden kılma! Çünkü kaybedenler alevli bir ateşe mahkûm olacak. Bizleri ateş azabından koru!

"Ey Rabbimiz! Doğrusu sen, kimi cehenneme koyarsan, artık onu rezil rüsva etmişsindir. Zalimlerin hiç yardımcıları yoktur." (Âl-i İmran, 192)

Ey Rabbimiz! Sen öyle bir adalet sahibisin ki hiç kimseye zulmetmezsin. Senin cehennemlik kıldığın kimseler kendi zalimliklerinin cezasını çekecekler. Onlar en büyük haksızlığı Seni tanımamakla, tanısalar da boyun eğmemekle yaptılar. Sen kulların içinden kimi cehenneme koyarsan bu tamamen adaletinin gereğidir, demek ki o kimse rezil olmayı, kendisini azaba düşürmeyi hak etmiştir. O zalimlerin hiçbir yardımcıları, avukatları yoktur. Sana karşı onları kim savunabilir ki?

"Ey Rabbimiz! Gerçek şu ki biz, 'Rabbinize inanın!' diye imana çağıran bir davetçiyi (Peygamberi, Kur'an'ı) işittik, hemen iman ettik. Artık bizim günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört, ruhumuzu iyilerle beraber al ey Rabbimiz!" (Âl-i İmran, 193)

Ey Rabbimiz! Biz bir yandan aklımızı kullanarak bu âlemin sahipsiz, Rabsiz olamayacağını bildik, aklımızla Seni bulduk. Sonra bizi Sana davet eden Resûl'ünle ve onun aracılığıyla yolladığın kitabınla tanıştık. Sen, gönderdiğin o kutlu elçi ve kerîm kitabınla bizi imana davet ediyordun. Biz bu çağrıyı işitince derhal iman ettik; çünkü aklımız ve fıtratımız bunu gerektiriyordu.

Ey Rabbimiz! Biz masum ve günahsız değiliz. Yeri geliyor günah işliyoruz, nefsimize uyuyoruz, şeytana uyuyoruz. Sana iman ettiğimiz halde olmayacak işler yapıyoruz. Ey Rabbimiz!

Artık bizim günahlarımızı bağışla çünkü Sen Gafûr, Gaffâr ve Rahîm'sin. Kötülüklerimizi ört, onları ortaya çıkarma. Çünkü Sen Settâr'sın. Ecelimiz gelip de bu dünyaya veda ederken bizleri kötü sondan koru, iman eden kimseler olarak ruhumuzu iyilerle beraber al. Bizi de o kutlu kervana dâhil et.

"Rabbimiz! Bize, peygamberlerin vasıtasıyla vaat ettiklerini de ikram et ve kıyamet gününde bizi rezil rüsva etme; şüphesiz sen vaadinden caymazsın!" (Âl-i İmran, 194)

Duamız:

Rabbimiz!

Sen, gönderdiğin elçilerin vasıtasıyla Sana itaat eden kullarına ne nimetler vaat ettin! Sonsuz cenneti, o cennette cemalini görmeyi, elçilerinle bir arada olmayı, nimetlere gark olmayı vaat ettin. İçinde hastalık, yorgunluk, yaşlılık, fakirlik, mutsuzluk olmayan ebedî bir mutluluğu bize vaat ettin.

Rabbimiz!

Bizi de bu kutlu kervana dahil et, peygamberlerin vasıtasıyla vaat ettiklerini ikram et.

Rabbimiz!

Bizi kıyamet gününde rezil rüsva edip de cehennemlik kıldığın kullarından eyleme. Nefsimiz ve şeytana karşı bize yardım et. Şüphesiz Sen vaadinden asla caymazsın!

Âmin.

O HER ŞEYİ BİZİM İÇİN YARATTI

Göklerde ve yerde ne varsa hepsini kendisinden bir lütuf olmak üzere sizin hizmetinize verdi.

(Câsiye, 13)

İnsan öyle bir varlık ki âdeta kâinatın göz bebeği. Meleklerin secdegâhı. Şu dünyada her şey onun hizmetine verilmiş. Yüce Rabbimiz bu konuda şöyle buyuruyor:

"Göklerde ve yerde ne varsa hepsini kendisinden bir lütuf olmak üzere sizin hizmetinize verdi." (Câsiye, 13)

Bu âyetten Allah'ın ne kadar lütufkâr olduğunu, insana ne kadar değer verdiğini anlıyoruz ama şu iki mesele bizden cevap bekliyor:

1. Dünyanın şu kâinattaki yeri, çöldeki bir kum tanesi, okyanustaki bir su damlası gibi. Varlığın göz bebeği olan insan başka bir yerde değil bu dünyada imtihan oluyor. Oysa bu kâinat, şu âlemler öyle büyük ki ucunun bucağının nereye kadar gittiğini aklımız kesmiyor. Haydi diyelim ki bu dünya ve dünyanın yakın göğündekiler bizim hizmetimize verilmiş olsun... Âyette niçin umum ifade kullanılarak "gökler" denilmiş? Sanki biz, kâinatın bilmem neresinde şu kadar milyon ışık yılı uzakta olan bir yıldız veya gezegenden istifade mi ediyoruz ki?

2. Şu dünyada insanın istifade etmesi haram kılınan şeyler de var. Mesela haram kılınan nesne ve fiiller böyle. Oysa âyet "göklerde ve yerde ne varsa" diyerek umumî bir ifade kullanmış. Umumî ifadenin kapsamına haram kılınan şeyler de giriyor. Öyleyse bunlar nasıl bizim hizmetimize verilmiş olabilir?

Bu sorulara şu şekilde cevap verebiliriz:

Allah'ın bu kâinatı bir bütün olarak bizim hizmetimize vermesi kâinatın bize üç yolla hizmet etmesi şeklinde olabilir:

1. İbret olmak

Kâinat, gerek tek tek varlıklarıyla gerekse bir bütün olarak onu yaratan ve yöneten Allah'ın varlığını, birliğini, sıfatlarını bizlere göstermektedir. Biz, "gitmesek de", "görmesek de" kâinatın uçsuz bucaksız büyüklüğünü aklımıza getirip düşündüğümüzde Allah'ın güç ve kudretinin sonsuzluğunu, sınırsızlığını anlıyoruz. Böylece hiçbir zaman ulaşamayacağımız yıldızlar, hiçbir zaman varamayacağımız galaksiler bile varlığını bildiğimizde bize Rabbimizin yüceliğini anlattığından hizmet ediyor.

2. Nimet olmak

Bu dünyada istifade etmemiz helal kılınan nesneler bizim fiziksel, biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarımızı karşılayarak varlığımızı devam ettirmemizi sağlıyor. Müminler, elde ettikleri bu nimetlere şükrederek sevap kazanıyor, böylece bu geçici nimetler sonsuz cennet nimetlerini elde etmeye bir vasıta ve vesile olarak bize hizmet ediyorlar.

3. İmtihan sebebi olmak

Bu dünyada bize haram kılınan nesneler de bize hizmet ediyor. Zira biz, bunlar sayesinde imtihan oluyoruz. Onlardan uzak durduğumuzda sevap elde ediyoruz. Haramlardan uzaklaştıkça Allah'a yaklaşıyor, onun sevdiği kullar zümresine dahil oluyoruz.

Haram yemedikçe, içki içmedikçe, kumar oynamadıkça sevap elde ederek Allah nezdinde salih kullar zümresine yükseliyoruz.

Kuşkusuz bu varlıkların bizim bilemeyeceğimiz daha nice hikmetleri söz konusu olabilir. Bunlar, ilk anda aklımıza gelenler...

Bütün kâinatı hizmetimize veren Rabbimize sonsuz hamd-ü senalar olsun.

Duamız:

Rabbimiz!

Sen yerde ve gökte ne varsa hepsini bizim için yarattın, bizim hizmetimize verdin. Meleklerini bize secde ettirdin, eşyanın isimlerini bizlere öğrettin. Bizleri akıl nimeti ile donattın, peygamberlerin aracılığıyla kitaplarını gönderdin, bizlere yol gösterdin ve bizleri yeryüzünün halifeleri kıldın.

Rabbimiz!

Verdiğin nimetlere şükretmeyi, ibret nazarıyla bakmayı, nimetlerin aracılığıyla yaptığın imtihanda başarılı olmayı Senden dileriz.

Âmin.

O'NUN NİMETLERİNİN İKİ YÖNÜ

O size istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın nimetini sayacak olsanız sayamazsınız.

(İbrahim, 34)

Allah'ın yarattığı her nimette bize cenneti ve dünyayı anlatan iki yön var.

Meyvelere, sebzelere, çiçeklere, ağaçlara bakıyorsun her birinin en güzel olduğu an bize cenneti anlatıyor. Rengârenk ve mis gibi kokan çiçekler, tatları ve kokuları mis gibi meyveler, yeşilin onlarca tonunu barındıran ağaçlar vb. Bütün bunların gerisinde ilahî sadâ bize sanki şöyle sesleniyor:

"Ey kulum! Görüyorsun ki senin gözüne, kulağına, diline, eline hitap eden sayısız nimetler yarattım. Bir rengi bile onlarca tona ayırdım. Aynı tür meyveyi bile dilediğimde birbirinden farklı tat, koku ve renge sahip kıldım. Bunları bu dünyada yaptıysam bunlardan çok daha mükemmelini senin için cennette de yapabilirim."

Aynı mükemmel varlıklar diğer bir yönüyle de bu dünyanın faniliğini, kusurluluğunu bizlere anlatıyor. Çiçek sararıp soluyor, kuruyup çerçöp oluyor. Meyve ve sebze çürüyüp kurtlanıyor, kokusuyla rahatsız ediyor. Ağaçlar rengârenk yaprak

ve çiçeklerini döküp çırılçıplak odun gibi kalıyorlar. Yemyeşil örtüsünden soyutlanan toprak kara bir hal alıyor. Bütün bunların gerisinde ilahî sadâ bize sanki şöyle sesleniyor:

"Ey kulum! Görüyorsun ki mükemmel yarattığım ve emrine amade kıldığım varlıkların hepsi eskiyor, çürüyor, ölüyor, bozuluyor. Anla ki bu dünya kalıcı değil. Bu dünyada hiçbir şey durucu değil. Şu dünyanın gelip geçici nimetlerine bel bağlama, güzelliğini diline dolama. Bu nimetlerdeki güzellikleri gördükçe bunların fâni olmayanlarına heves et. Cam parçası hükmünde olan dünya için elmas hükmünde olan âhiretini heba etme. Ver camı, al elması."

İnsanlar da bu nimetlere ilişkin ilahî sadâyı duyup anlama konusunda ikiye ayrılıyor:

1. Dünyadaki fani nimetlerdeki mükemmelliklerin sahibinin Allah olduğuna iman ederek O'na teslim olan, bu fani nimetleri bâkiye çevirmek için O'nun emrine girenler. Bunlar cennete girip de kendilerine nimetler verildiğinde o nimetlerdeki mükemmelliği dünyada iken kendilerine verilen mükemmelliğe benzetecekler. Ama cennet nimetlerinin dünyadakinden farklı olarak bozulmayan, çürümeyen, bitmeyen nimetler oluşu oraya özgü olacak. Rabbimiz cennet nimetleri konusunda şöyle buyurur:

"O cennetlerdeki bir meyveden kendilerine rızık olarak yedirildikçe: Bundan önce dünyada bize verilenlerdendir bu, derler. Bu rızıklar onlara (bazı yönlerden dünyadakine) benzer olarak verilmiştir." (Bakara, 25)

2. Dünyadaki fani nimetlere kanıp ebedî nimetleri ellerinden kaçıranlara gelince, Rabbimiz onlar hakkında da şöyle buyurur:

"İnkâr edenler ateşe arz olunacakları gün (onlara şöyle denir): Dünyadaki hayatınızda bütün güzel şeylerinizi harcadınız,

onların zevkini sürdünüz. Bugün ise yeryüzünde haksız yere büyüklük taslamanızdan ve yoldan çıkmanızdan dolayı alçaltıcı bir azap göreceksiniz!" (Ahkaf, 20)

Duamız:

Rabbimiz fani nimetlerdeki güzellikleri görüp bunları baki hale getirmeyi bizlere nasip eylesin.

Fani nimetlere kanarak baki nimetleri kaçıranlardan eylemesin.

Âmin.

O HER TÜRLÜ ÖVGÜYÜ HAK EDENDİR

Her türlü övgü, göklerin Rabbi, yerin Rabbi, bütün âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

(Câsiye, 36)

Yağmur tanelerinde parlayan güneş ışığını gördüğünde bu parlaklığın yağmur tanelerinden değil güneşten kaynaklandığını bilirsin. Aynen bunun gibi yeryüzünde iyilik yapan ne kadar insan görüyorsan bil ki bu iyiliğin kaynağı o insanlar değil Allah'tır. Çünkü bir kimse kalbinde iyilik yapma duygusu hissetmeseydi iyilik yapmazdı. Kalplere iyilik yapma duygusunu veren ise Allah'tır.

İnsanlar bir iyilik yaptığında bununla kendileri için ya bir yarar sağlamayı ya da bir zararı gidermeyi isterler. Tüm insanî duygulardan arınarak halisane iyiliği isteseler de yapamazlar. Görünüşte hiçbir menfaati yokken bir hayvanı kurtaran kimse bile aslında hayvanın içine düştüğü duruma şahit olduğunda hissettiği acıyı dindirmeye çalışıyordur. Oysa Allah hiçbir şeye ihtiyacı olmayan bir varlık olduğundan kendisine yarar sağlamak veya bir zararı def etmek için iyilik yapmaz, sırf iyilik olsun diye yapar.

Sana iyilik yapan bir insanın yaptığı bu iyilik, ancak Allah'ın yarattığı şeyler vasıtasıyla olur. Diyelim ki birisi sana yemek veriyor. Yemeğin yapıldığı malzemeleri yaratan kim? Senin o yemeği yiyebilmeni sağlayan? Yediğini vücuduna yarayışlı hale getiren, sindirim, boşaltım vb. sistemlerini yaratan kim?

Susadığında bir insanın sana su verdiğini düşünelim. Suyu yaratan kim? Suyu senin için yarayışlı kılan kim? Arada Allah'ın nimetleri olmasa kimse kimseye bir iyilik yapabilir miydi?

Hepsinden öte, birisi sana iyilik yaptığında senin bundan yararlanman için öncelikle yaratılmış olman, hayat sahibi olman, o iyiliği kabul edebilecek kudrete ve bilgiye sahip olman gerekir. Hayatta olmayan birine yemek versen ne işe yarar? Yemek yiyebilecek kudreti olmayana iyilik yapsan ne işe yarar? Miden olmasaydı yemek ne işe yarardı?

Bütün bunlardan çıkan sonuç şudur:

Âlemde iyilik olarak her ne varsa hepsinin kaynağı Allah'tır. Diğer varlıkların birbirine yaptığı iyiliğin gerisinde de Allah'ın rahmeti bulunmaktadır.

Şimdi niye her daim "Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla" dediğimizi, niçin "Her türlü hamd (övgü) âlemlerin Rabbi, Rahman ve Rahîm, din gününün (kıyametin) sahibi olan Allah'a aittir" dediğimizi anlıyoruz değil mi?

Duamız:

Rabbimiz!

Sen her türlü övgüye layıksın. Çünkü Sen, en güzel isimlere, en yüce vasıflara, en hikmetli fiillere sahipsin. Sen her türlü noksandan münezzehsin. Senin zâtında, isimlerinde, sıfatlarında ve fiillerinde hiçbir eksiklik, yanlışlık, noksanlık söz konusu olamaz.

Rabbimiz!

Senin dışında her neye dair övgü söz konusu ise aslında o övgülerin sahibi de Sensin. Çünkü Sen, övülen o varlığı da onun övülmesine sebep olan şeyleri de yaratansın. Sen yaratmasaydın övülmezdi.

Rabbimiz!

Yalnız Sana kulluk eder, yalnız Senden yardım dileriz. Bizleri doğru yola eriştir, kendilerine hidayet nasip ettiğin kimselerin yoluna. Gazaba uğrayanların ve dalalete düşenlerin yoluna değil.

Âmin.

O, HUZUR VE MUTLULUĞUN KAYNAĞIDIR

Dikkat edin! Kalpler ancak Allah'ın zikriyle
(Kur'an'la / Allah'ı anmakla / Allah'ı hatırlamakla)
tatmine kavuşur.

(Ra'd, 28)

İnsanlık tarihi boyunca tüm insanların ortak isteği huzur ve mutluluktur. Bu konuda din, cinsiyet, ırk ayrımı söz konusu olamaz. Mutlu ve huzurlu olmayı kim istemez ki? Hayattaki bütün çabalarımız, bütün uğraşıp didinmelerimiz hep bunun için değil mi?

Para, servet, mal ve mülk peşinde koşanlar bunu niçin yapıyor? Mutluluğu bunlara sahip olmakta gördükleri için yapıyorlar.

Şöhret, kariyer, karizma peşinde koşanlar mutluluğu bunlarda zannettikleri için koşuyorlar.

Bedensel hazlarını, hayvanî duygularını tatmin için çalışanlar da mutluluk ve huzuru bunlarda zannettikleri için böyle yapıyorlar.

Demek ki herkes huzur peşinde, herkes mutluluk arayışında. Buradaki asıl soru ise huzur ve mutluluğu nerede arayacağımız, nasıl bulacağımız ile ilgilidir.

Bu konuya dair bir görüş ortaya koymak için bir benzetme yapmak isterim.

Çocuklar oyuncaklarıyla oynarken ne kadar mutlu oluyorlar değil mi? Saatlerce oynasalar doymuyorlar, ellerinden oyuncakları alınsın istemiyorlar. Hatta karınları acıksa açlığı hissetmiyor, yemek molası için bile olsa oyuna ara vermek istemiyorlar. Tuvaletleri gelse bile son ana kadar tutuyorlar ve oyunun başından kalkmak istemiyorlar. Anne-babalarının zoruyla bu tip ihtiyaçları için oyunun başından kaldırılsalar bile akıllarında hep oyun oluyor, dillerinden onu düşürmüyorlar. Oyun oynadıkları esnada dışarıdan birisi oyuna müdahale ettiğinde ona kızıyorlar, tepki gösteriyorlar. Oyuna daldıklarında çevrelerinde olup biten hiçbir şeyle ilgilenmiyorlar. Kendileri dışında kim var kim yok, kim ne konuşuyor, ne alıp ne veriyor hiç alakadar olmuyorlar.

Bizim en büyük eksiğimiz ne biliyor musunuz? Çocuklar gibi olamamak! Çocukların oyun için hissettikleri duyguları biz dinimiz için hissetmiş olsaydık tamamdı! Ne demek istediğimi şöyle anlatayım:

Bir kimse düşünün. Onun bütün mutluluğu Rabbi ile ünsiyet kurmakta. Gelip geçici olan şeylerden kendini sıyırmış. Bütün dikkatini, himmetini, gayretini Rabbinin kâinatta tecelli eden isimlerine, sıfatlarına vermiş. Gözü O'ndan başkasını görmüyor. Dili O'ndan başkasını zikretmiyor. O'nun kelamını okuduğunda huzur duyuyor, mutlu oluyor. Dili O'nu andığında içine ılık ılık mutluluk akıyor. Kalabalıklar içindeyken

bile kalbinde hep O var! Ne bir ticaret, ne alışveriş onu asla Mevlâsından alıkoymuyor. Tıpkı şu âyette belirtilenler gibi:

"Onlar öyle kimselerdir ki ne ticaret ne de alışveriş, kendilerini Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoymaz. Onlar, kalplerin ve gözlerin allak bullak olduğu bir günden korkarlar." (Nur, 37)

Aklı fikri Rabbinde, Mevlâsında olan kimse zorunlu ihtiyaçları sebebiyle çalışma, insanlarla muhatap olma durumunda olsa bile bu esnada aklında yine Mevlâsı vardır. O'nun her an kendisini görüp gözettiğinin farkındadır. O, Rabbini göremiyorsa da Rabbinin kendisini gördüğünün bilincindedir. Tıpkı Allah Resûlü'nün "ihsan" konusunda söylediği gibi. Ne buyurmuştu o (sav): "İhsan, Allah'ı görüyormuşçasına O'na kulluk etmendir. Sen O'nu göremiyorsan da O seni görüyor." (Buhârî, "İman", 36; Müslim, "İman", 1)

Aklı fikri Rabbinde olan bir kimse O'nun huzurunda namaza durduğunda ilk tekbirle birlikte her şeyi ellerinin tersiyle arkasında bırakır. Rabbiyle baş başadır ve bu birlikteliği başka hiçbir şeye tercih etmez. O'nun huzurunda el bağlamış, kıyama durmuşken dilinde O'nun kelamı vardır. O'nun huzurunda rükû ve secde ettiğinde ruhunda duyduğu lezzeti dünyadaki hiçbir fani lezzete değişmez.

Rabbi ile birlikte olduğunun şuurunda olan bir insan O'nunla ünsiyeti başka şeylere tercih etmez. Günlük hayatta ilgilenmek durumunda olduğu insanları ve yapmak zorunda olduğu işleri kendisini Rabbiyle ünsiyetten alıkoyan durumlar olarak görür. Bu nedenle bir an önce gelip geçici işlerini hallederek yeniden asıl işine, yani Rabbi ile ünsiyet kurmaya dönmek için can atar.

Herkesin uykuda olduğu zamanlarda o Rabbi ile baş başadır. Herkesin dilinden şarkılar, şiirler döküldüğü zamanda O'nun dilinde Rabbinin adı, kalbinde Rabbinin yâdı yer eder. Herkes yıldızlı semaya, doğan ve batan güneşe, mehtaba, aya, dağlara ve denizlere, yeşeren ve sararan yapraklara şiirler yazar, methiyeler düzerken onun dilinde bütün bunları yapan âlemlerin Rabbinin zikri yer eder.

Bu kişinin hayata bakışı, "hayattan zevk almak" anlayışı nerede bizimkisi (en azından benimkisi) nerede?

Biz Allah ile ünsiyet kurmaktan zevk almıyoruz. Çocukların oyuncaktan ve oyun oynamaktan aldığı zevki bizler "bir oyun ve eğlence" olan dünya hayatından alıyoruz. İbadetler günlük hayatımızın içine serpiştirilmiş ufak parçalar gibi. İstiyoruz ki çabucak bitsin de asıl işimize (!) dönelim. Kur'an okuduğumuzda dilimizde Kur'an sözleri olsa da kalbimizde bambaşka düşünceler yer ediyor. Dilimiz "Sübhânallah" dediğinde aklımızda ve fikrimizde "Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzih ederim" anlamı yok. Dilimiz "Elhamdülillah" dediğinde aklımızda ve fikrimizde "O, her türlü övgüye layıktır" düşüncesi yok. Dilimiz "Allahu ekber" dediğinde aklımızda ve fikrimizde O'nun her şeyden yüce ve üstün olduğu, hatta yüce ve üstün denilmeye layık tek varlık olduğu düşüncesi yok. Biz sadece belirli bir sayıyı tamamlamanın telaşındayız.

Allah ile ünsiyet kurma, O'nunla baş başa kalma, tenhada O'nu zikretme, her türlü dünyevi kaygıyı bir kenara bırakarak, kalbimizi her türlü geçici, gündelik telaşlardan boşaltarak O'nunla huzura erme düşüncesi bize ne kadar uzak! Allah Resûlü'nün (sav), ashab-ı kiramın, salih ve ârif zâtların hayatlarına dair bir şey okuduğumuzda ya da dinlediğimizde "Sahi

yeryüzünde gerçekten böyle insanlar yaşamış mı?" diye hayret ediyoruz. Ne de olsa herkesi kendimiz gibi biliyoruz.

Sözün burasında Kur'an'da huzurun nasıl sağlanabileceği ile ilgili bir âyeti gündemimize alalım:

"Dikkat edin! Kalpler ancak Allah'ın zikriyle (Kur'an'la / Allah'ı anmakla / Allah'ı hatırlamakla) tatmine kavuşur." (Ra'd, 28)

Fahreddin Râzî bu âyetin tefsirinde mealen şöyle diyor:

Kalp her ne zaman bir şeye ulaşsa mutlaka ondan daha başka ve şerefli bir hale intikal etmek ister. Çünkü cisimler âleminde hiçbir mutluluk yoktur ki lezzet alma ve arzulama bakımından ondan daha üst bir mertebe bulunmasın. Ancak kalp ve akıl, Cenab-ı Hakk'ı tanıma, O'na dair bilgileri elde etme, O'na sığınıp anma bahtiyarlığına erişince artık kesinlikle bu mertebeden daha öte bir mertebeye gitmeye gücü yetmez. Çünkü bundan daha mutlu kılan ve mükemmel olan başka bir mertebe yoktur. İşte bundan dolayı Rabbimiz: "Dikkat edin! Kalpler ancak Allah'ın zikriyle tatmin olur," buyurmuştur.

Bunu kendi ifadelerimizle daha anlaşılır hale getirelim:

İnsan bu dünyada neyi elde etmiş, hangi makama ulaşmış, hangi başarıları kazanmış olursa olsun asla ama asla tatmin olmaz, kalıcı bir huzura ulaşmaz.

Şöyle bir hayatınıza bakın: Kendinize hedef olarak koyduğunuz yerlere geldiğinizde her şey bitiyor mu? İstediğiniz arabayı, evi aldığınızda, istediğiniz işe girdiğinizde, istediğiniz kariyeri yaptığınızda kalıcı bir tatmin ve huzur duygusu oluşuyor mu? Yoksa ulaştığınız her bir hedef bir zaman sonra anlamını yitirip sizin daha ötelere bakmanıza, yeni hedefler belirlemenize mi yol açıyor?

Bu şuna benziyor: Yoğun okul ve iş temposundayken "Şu tatil bir gelse!" diye heves ediyorsunuz. Tatil gelip geçiyor ama siz beklediğiniz tatmine kavuşmamışsınız. "Şu bayram bir olsa," diyorsunuz, bayram gelip geçiyor. "Ah bir kar yağsa," diyorsunuz, kar yağıyor ve erimesi ile sizin beklentiniz de ortadan kalkıyor. Böylece hedefleriniz hep bir gölge gibi önünüzde gidiyor, siz gittikçe o da daha uzağa gidiyor, bir türlü yetişemiyorsunuz.

Niye böyle?

Çünkü insanın ruhunu tatmin edecek iksir, yalnız ve yalnız o ruhu ona üfleyen Rabbimizi anmak, O'nun sözlerini anlayarak okumak, O'na dua etmek ve sığınmaktır. Çünkü ruh, cismanî hazlarla tatmin olmaz.

Duamız:

Rabbimiz!

Ruhumuzu tatmin edecek, gönlümüzü teskin edecek şeyi yanlış yerlerde arayarak bir ömrü beyhude tüketmekten bizleri muhafaza eyle. Bizleri kitabını anlayarak, düşünerek okuyan, isimlerini anlamlarını bilerek anan ve bununla tatmin olan kullarından eyle!

Rabbimiz!

Sen ki huzur ve mutluluğun kaynağısın. Bizi huzuru Sende bulan ve Seninle mutlu olan kullarından eyle. Bizleri sahte mutluluklardan, yapay huzur arayışlarından kurtar.

Rabbimiz!

Biz mutluluğu sadece kendimiz için isteyenlerden değiliz. İsteriz ki bütün insanlık mutlu ve huzurlu olsun. İsteriz ki herkes huzursuzluktan, bunalımdan kurtulsun. Senin adını duyurmak, Senin hükümlerinden insanlara bahsetmek için

çalışmamız da işte bundandır. Bizim tattığımız mutluluktan başkalarının da nasibi olsun isteriz.

Rabbimiz!

Bizlere dünya ve âhirette huzur ve mutluluk ihsan eyle. Cemâlini göstererek bahtiyar kıldığın kulların arasına dâhil eyle.

Âmin.

O, EN DOĞRUSUNU BİLİR VE YAPAR

Dikkat edin! Yaratmak da emretmek de
O'na mahsustur.
(A'râf, 54)

Rabbimiz olan Allah insanların hayatına iki yolla müdahale eder.

Bunların ilki yaratma yoluyla müdahalesidir. İnsan doğumundan ölümüne kadar her ne yaşıyorsa ve ne ile karşılaşıyorsa bunlar sonuç itibarıyla Allah'ın yaratmasıyla meydana geliyor. Bizim kendi iradelerimizle gerçekleşen fiiller ve olaylar da Allah'tan bağımsız olmayıp O'nun irade ve kudreti ile yaratılıyor. Söz gelimi ben yemek yiyebiliyorsam yediğim yemeği ve o yemeği yememi sağlayacak bütün organlarımı ve sindirim sistemimi Allah'ın yarattığını, yemeği hazırlama ve yeme gücünü bana O'nun verdiğini, yediğim yemeğin vücudumda sindirilerek her bir hücreme besin olarak gönderilmesini, fazlalıkların vücudumdan atılmasını O'nun sağladığını biliyorum. Evrende var olan bütün olaylar da O'nun bilgisi, iradesi ve yaratmasıyla gerçekleşiyor. Güneşin doğuş ve batışı, gece ve gündüz, mevsimler, tabiat olayları hep O'nun yaratmasıyla oluyor.

Rabbimizin hayatımıza ikinci müdahalesi ise bizim hayatımız için hükümler koyması, yani din göndermesiyle oluyor. Böylelikle bizlere neyi yapmamız ve neden uzak durmamız gerektiğini açıklıyor.

Kur'an, Allah'ın hayatımıza bu iki yolla müdahil olduğunu şu veciz üslubuyla aktarır: "Dikkat edin! Yaratmak da emretmek de O'na mahsustur." (A'râf 7/54)

Allah'ın yaratması ve emretmesi konusunda insanların tavır, tutum ve davranışlarını iki grupta incelemek mümkündür. Bunların ilki Allah'ın yaratmasını ve emretmesini kusursuz olarak kabul eden ve teslimiyetle karşılayanlardır. İkinci grup ise ya Allah'ın yaratmasında ya da O'nun emir ve yasaklarında birtakım kusurlar bulmaya çalışan, kusur bulmasa bile bunları kabullenip gereğini yapmaktan uzak duranlardır.

Zaman zaman inanan insanlar olarak bizlerde de Allah'ın yarattığı varlık ve olaylara ya da O'nun emir ve yasaklarına yönelik farklı düşünceler gelişebilmektedir.

Eğer dünyadaki varlıklar ve olaylar, Allah'ın hayatımıza ilişkin indirdiği hükümler bizim istek ve beğenilerimize göre dizayn edilip düzenlenseydi ne olurdu hiç düşündük mü?

Sanki bir istek parçası gibi "Keşke şu şöyle olsaydı,", "Keşke böyle olsaydı," diye sürekli bir şeyler isteyip duruyoruz. Mesela "Keşke her zaman ilk bahar olsaydı", "Keşke dünyada hastalık olmasaydı", "Keşke ayrılık ve ölüm olmasaydı", "Keşke gözlerim şu renk olsaydı", "Keşke malım mülküm şu kadar olsaydı"...

Temennilerimiz sadece varlıklar ve olaylar hakkında değil. İç dünyamızda zaman zaman Allah'ın hükümleri hakkında da böyle düşünceler oluşuyor. "Keşke günde beş vakit namaz yerine sadece iki vakit namaz olsaydı", "Keşke Ramazan ayı sıcak zamanlarda değil de gündüzün en kısa olduğu zamanlarda

olsaydı", "Keşke faiz yasaklanmamış olsaydı", "Keşke aileye ilişkin şu âyet öyle değil de böyle olsaydı..." gibi.

Eğer dünyanın düzeni ve Allah'ın hükümleri, O'nun belirlediği şekilde değil de bizim temenni ettiğimiz şekilde olsaydı ne olurdu biliyor musunuz?

Rabbimiz bu soruya şöyle cevap veriyor:

"Eğer hak, onların arzu ve isteklerine uysaydı, mutlaka gökler ve yer ile bunlarda bulunanlar bozulur giderdi." (Müminun, 71)

Kâinatta öyle eşsiz bir düzen var ki bu düzeni bütün boyutlarıyla kuşatmamız mümkün değil. Biz ise kendi kıt bilgimize dayanarak şöyle olsa, böyle olsa diyoruz. Eğer durum gerçekten bizim dediğimiz gibi olsa işlerin nasıl sarpa saracağını, kâinatın düzeninin bir anda nasıl bozulacağını bilmiyoruz ki!

Allah'ın hükümleri için de durum böyle. Allah bize günde beş vakit namazı emretmişse, sonsuz ilim ve hikmet sahibi olduğuna göre bunun mutlaka birtakım hikmetleri vardır. Bizim paşa keyfimize uymuyor diye "Keşke şöyle olsaydı," diye temennide bulunduğumuz şey, eğer bizim dediğimiz gibi olsa kim bilir neler olurdu?

Kaldı ki insanların akılları, heves ve arzuları birbirinin aynısı mı? Ben bir şey isterim, sen başka bir şey istersin. İnsan sayısınca farklı istek olur. Allah, hangi birimizin isteğine göre yaratsaydı, hangi birimizin isteğine göre hükümlerini indirseydi?

Kâinatın sevk ve idaresini, indirdiği hükümleri bizim kendi arzu ve hevamıza tabi kılmayıp bizim için en yararlı olacak şekilde düzenleyen Rabbimize hamdolsun.

Duamız:

Rabbimiz!

Sen her şeyi bilir, her işini yerli yerince yaparsın. Senin rahmetin bütün varlıkları kuşatmıştır. Sen kullarına zerre miktarı haksızlık etmezsin.

Rabbimiz!

Bazen nefsimize uyarak "Keşke şunu şöyle yapsaydı", "Keşke şöyle bir hüküm indirseydi" şeklinde temennilerde bulunuyor, nefsimizin ayartması, şeytanın kışkırtması ile Senin takdirine ya da hükmüne rıza göstermekte diretiyoruz. Bizleri nefsimizin ve şeytanın şerrinden koru. Bizleri senin yarattıklarına ve indirdiklerine razı olup bunları teslimiyetle karşılayan kullarından eyle!

Âmin.

O NEYİ TAKDİR ETMİŞSE HAYIR ONDADIR

De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla erişmez. O bizim Mevlâmızdır. Onun için müminler yalnız Allah'a dayanıp güvensinler.

(Tevbe, 51)

Arapça bir sitede güzel bir paylaşım gördüm. Şöyle diyordu: "Bir şeyde nasibimiz varsa onu elbet göreceğiz. Şayet nasibimiz yoksa, hayır Allah'ın takdir ettiğindedir."

Ne kadar doğru ve İslam'ın ruhuna uygun bir söz!

Bizler kaderin iman esaslarından olduğuna inanırız. Kabul ederiz ki kaderin kalemi Allah'ın elindedir. O kalemin bizim hakkımızda daha baştan yazdıkları vardır, bir de bizim isteğimiz üzerine yazdıkları vardır. Mesela ne zaman, nerede, hangi anne babadan, hangi cinsiyette doğacağımızı, ne kadar yaşayacağımızı biz tayin edemeyiz. Ancak iyilik mi yoksa kötülük mü işleyeceğimiz, iman mı yoksa inkâr mı edeceğimiz bize bağlıdır. Kaderin kalemi bunları, bizim defterlerimize bizim isteğimiz ve fiillerimize göre yazar.

Kendi yapıp ettiklerimizden kaderi sorumlu tutmak doğru olmadığı gibi, Mevlâmızın tayin ettiği şeyleri sorgulamak da

bizim haddimize değildir. Biz bu konuda şu âyette belirtildiği gibi iman ederiz:

"De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla erişmez. O bizim Mevlâmızdır. Onun için müminler yalnız Allah'a dayanıp güvensinler." (Tevbe, 51)

Kendi amellerimize bağlı olmayan konularda Mevlâmızın bizim için takdir ettiği şeyin olacağına inanırız. Mesela rızkımızı Mevlâ takdir etmiştir. Bu rızık elbette bizi bulacaktır. Ancak o rızkın helal yoldan mı yoksa haram yoldan mı geleceğini biz belirleyeceğiz. Mükâfat ve cezamız da buna göre olacak.

Allah Resûlü'nün (sav) şöyle buyurduğu rivayet edilir:

"Rûhu'l-emîn (Cebrail) bana gelerek hiçbir nefsin, kendisi için takdir edilen rızka kavuşmadan ölmeyeceğini söyledi. Öyle ise rızkınızı güzelce (helal yoldan) talep edin."[2]

Şayet bu hadis sahih ise çok önemli bir ilkeyi ortaya koyuyor. Meâlen şöyle diyor:

Rızkınız takdir edildi. O sizi muhakkak bulacak. Dolayısıyla bu konuda bir endişeniz olmasın. Ama "Rızkım nasıl olsa takdir edildi," diyerek yan gelip yatmayın. Rızkınızı talep edin. Talep ederken de helal ve güzel yoldan isteyin, haram işlere bulaşmayın. "Helal dairesinde kalırsam rızık elde edemem," gibi bir endişeniz olmasın.

Duamız:

Rabbimiz!

Sen her ne takdir etmişsen onu güzel takdir etmişsindir. Kuluna lütufta bulunmuşsan bu senin rahmetindendir. Ceza verirsen bu da senin adaletindendir. Senin hikmetinden, rahmetinden ve adaletinden asla kuşku duyulamaz.

---

2 Beyhakî, Şuabu'l-îman, 2/406 (1141.

Rabbimiz!

Sonsuz ilmin ve iradenle, en ince şeyleri bilen hikmetinle kâinatı akıllara durgunluk verecek şekilde yarattın. Bizleri bu varlıkları incelemeye, araştırmaya davet ettin. Bazen edepsizlik ederek şu niye böyle yaratılmış diye düşüncelere kapılıyor, haddimizi aşıyoruz. Sen bizleri affeyle.

Rabbimiz!

Takdirine de razıyız, hükmüne de razıyız. Sen bizim Mevlâmızsın. Ne güzel Mevlâ ne güzel yardımcısın. Hidayetini ve inayetini bizden esirgeme.

Âmin.

O BİR ŞEY DİLERSE KÂİNAT SEFERBER OLUR

> Bir şey yaratmak istediği zaman Onun yaptığı "Ol" demekten ibarettir. Hemen oluverir. Her şeyin mülkü kendi elinde olan Allah'ın şanı ne kadar yücedir! Siz de O'na döneceksiniz.
>
> **(Yasin, 82-83)**

Allah bir şeyin olmasını dileyince bütün sebepleri onu gerçekleştirecek şekilde seferber eder.

Burada şaşırtıcı olan şudur:

Söz konusu sebepler arasında insanlar da vardır ve insanlar, Allah'ın muradını kendi hür iradeleriyle gerçekleştirirler. Onlara zorlama yapılmaz.

Kur'an'daki bütün kıssalar derinlemesine okunduğunda aslında hep bu olaya göndermeler yapıldığı görülür. Kıssaların tümü insanların cüz'î iradeleriyle Allah'ın küllî iradesi arasındaki ilişkiyi bir başka açıdan yansıtır.

Bunu bir kıssa üzerinden örneklendirelim:

Cenab-ı Hak, Mısır halkının yedi yıl sürecek kıtlıktan kurtulmasını dileyince Hz. Yusuf'un bu kıtlığı önleyecek tedbirleri

alması için onu Mısır'a getirmeyi diledi. Sonrasında bütün sebepler buna uygun gelişti. Ancak her bir aşamada insanlar kendi hür iradeleriyle hareket etti.

Hz. Yusuf'un kardeşleri kendi iradeleriyle onu kuyuya attılar.

Kervandakiler kuyuda buldukları Yusuf'u kendi iradeleriyle köle diye sattılar.

Yusuf, Züleyha ve eşinin iradeleriyle hapse atıldı.

Bir hizmetçi, kendi iradesiyle kralın rüyasını Yusuf'a anlattı.

Kral kendi iradesiyle Yusuf'u Mısır'da ekonomiden sorumlu yetkili tayin etti.

Sonuç: Allah'ın dediği oldu. Ancak herkes bu planda kendi özgür iradesiyle hareket etti.

İşte hadisenin mucizevi yönü budur.

Hapiste rüya gören iki kişi kendi iradeleriyle bu rüyayı Yusuf'un yorumlamasını istediler.

Dönemin kralı, kendi iradesiyle hapisten kurtulan kişiyi kendine şarap servis etmesi için hizmetçi kıldı.

Yusuf'u satın alan zât, kendi iradesiyle onu evlat edindi.

Züleyha kendi iradesiyle Yusuf'la birlikte olmak istedi.

Bize cüz'î irade verilmiştir. Biz kendi seçimlerimizi yaparız ve seçimlerimizden de sorumlu oluruz. Ancak bizim cüz'î irademiz, Allah'ın küllî iradesinden bağımsız değildir.

Sonunda hep O'nun dediği olur!

Allah'ın, kendi yolunda gayret gösterenler için kâinatı seferber edeceğinin bir başka örneği de şudur:

Rabbimize yönelik şükür sadece dil ile "çok şükür, elhamdülillah" demekle bitmiyor elbette. O'nun verdiği nimetleri O'na isyan uğrunda kullanmamak, O'nun sevdiği, razı olduğu

işleri yapmak en büyük şükür. Hem bu öyle bir şükür ki nimet kapılarını ardına kadar açıyor. Bu konuda Kur'an'da ilginç bir âyet var. Allah Teâlâ, kendilerine kitap verilen Yahudi ve Hristiyanlar hakkında şöyle buyuruyor:

"Eğer onlar Tevrat'ı, İncil'i ve Rablerinden onlara indirileni (Kur'an'ı) doğru dürüst uygulasalardı, şüphesiz hem üstlerinden hem de ayaklarının altından yerlerdi." (Mâide, 66)

Ne anlamalıyız?

Rabbimiz zaman zaman bir imtihan olarak bizleri darlıkla, ürünlerden eksiltmekle de sınayabilir. Bunu paranteze alacak olursak eğer bizler Allah'ın kitabını doğru dürüst hayatımıza geçirirsek o bize kâinatı seferber eder. Yeraltı ve yerüstü kaynakları bizim hizmetimizde olur. İmtihan icabı ara sıra yaşayacağımız gelip geçici sıkıntılar dışında toplumsal refah, ekonomik rahatlık sürekli olur.

Bu âyetten ille de yeraltı ve yerüstü kaynaklarının "olağanüstü" yollarla emrimize verilmesini anlamamak lazım. Elbette Rabbimiz bunu da yapabilir ama âyetteki anahtar kelime "Allah'ın kitabını doğru dürüst uygulama"...

Allah'ın kitabı bize aklımızı kullanmamızı, Allah'ın kâinata koyduğu sünnetleri keşfetmemizi, tembelliği bırakmamızı, çalışmamızı, üretmemizi, yerin sırtında dolaşarak yeraltı ve yerüstü kaynakları işletmemizi emrediyor.

Eğer bizler bunları uygularsak yer ve gök emrimize amade olacak.

İlahî nimetlerin kaynağına giden kapıları açmak, nimet kaynaklarının musluklarını açmak bizim elimizde.

Duamız:

Rabbimiz!

Yüce kelamının sırlarını anlamayı bizlere nasip eyle. Eyle ki o kelamı okudukça Seninle konuştuğumuzun farkına varalım.

Rabbimiz!

Sen bir şeyin olmasını dilersen bütün kâinatı seferber edersin. Bütün kâinat, senin emrini bekleyen ordular gibidir. Emredersen dağlar yürür, emredersen kuşlar bomba taşıyan uçaklar gibi düşmanlarını bombalar.

Rabbimiz!

Senin akıl sır ermez işlerin vardır. Bizler görünenin bir kısmını biliriz. Sen ise görünen ve görünmeyen her şeyi bilirsin.

Rabbimiz!

İlahî nimet kapılarını aç bizlere. Bizlere Sana itaat duygusu ver. Biz itaat ettikçe yer ve gök bize kucak açsın. Hayatımız bereketle dolsun.

Âmin.

O DİLEMEDEN OLMAZ

Hiçbir şey için "Bunu yarın (kesinlikle) yapacağım" deme. Ancak Allah dilerse (yapacağım de).

(Kehf, 23)

"İnşallah" (Allah dilerse, kısmet ederse) ifadesi, geleceğe dair bir plan yaparken Allah'ı hesaba katmanın parolasıdır.

Şuurlu ve basiretli bir mümin, her işinde, her sözünde, her davranışında Allah'ı hesaba katar. Zaten "zikir" sözcüğünün anlamı da budur. Nitekim Rabbimiz, şuurlu müminlerden söz ederken şöyle buyurur:

"Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar." (Âl-i İmran, 191)

Bir an şeytanın vesvesesi ile gaflete düşüp Allah'ı unutacak olsalar, derhal kendilerine gelirler ve tekrar basiretlerini kuşanırlar:

"Takvâya erenler var ya, onlara şeytan tarafından bir vesvese dokunduğunda derhal [Rablerini] hatırlayıp hemen gerçeği görürler." (A'râf, 201)

Allah Resûlü'nün (sav) hayatındaki şu olay, tüm zamanların müminlerine yönelik önemli bir uyarıdır:

Mekke müşrikleri Allah Resûlü'nün (sav) gerçekten peygamber olup olmadığını anlamak istiyorlardı. Bu sebeple kendilerinden daha bilgili gördükleri Medineli Yahudilere giderek onun durumunu aktardılar. Yahudiler müşriklere, Peygambere üç soru sormalarını, buna doğru cevap verebilirse onun peygamberliğinin net olarak anlaşılacağını belirttiler. Bu sorular ruhun mâhiyeti, ashab-ı kehfin kim olduğu ve Zülkarneyn ile ilgiliydi. Allah Resûlü (sav) o sırada bu konulara ilişkin bir bilgiye sahip değildi. Ancak kendisine vahiyle bunların bildirileceğini düşünerek "Yarın gelin, size bu soruların cevabını vereyim," dedi. Bunu söylerken "inşallah" demeyi unutmuştu. Vahyin inişi on günden fazla süreyle gecikti. Kureyş, Allah Resûlü'nün (sav) risaletini yalanladı. Bu durum onu çok üzdü. Bunun sonrasında Rabbimiz şu âyetleri indirdi:

"Hiçbir şey için 'Bunu yarın yapacağım,' deme. Ancak Allah dilerse (yapacağım de). Unuttuğun zaman Allah'ı an ve 'Umarım Rabbim beni, doğruya daha yakın olana eriştirir,' de." (Kehf, 23-24)

"Yaz tatilinde şunu yapacağım", "Seneye şuraya gideceğim", "İki yıl sonra okulu bitireceğim", "Üç yıl sonra evleneceğim," gibi ifadelerin, sonuna "İnşallah, Allah kısmet ederse, Allah nasip ederse" gibi ifadeler eklenmedikçe bu cümleler Allah'ı hesaba katmaksızın söylenmiş iddialı sözler olmanın ötesine geçemezler. Hele de bazen bu cümlelere "kesin", "mutlaka" gibi ifadeler eklemiyor muyuz? "Bu işi kesin yapacağım", "Yarın o işi olmuş bil!"

Bu şekilde cümlelere sahip olanların niceleri belirttiği zamana ulaşamamıştır... O zamana ulaşanların niceleri de hedeflediği şeyi gerçekleştirememiştir...

Geleceğe dair konuşurken sanki gelecek bizim avucumuzdaymış, sanki işleri çekip çeviren, olaylara yön veren bizim kararlarımızmış gibi bir tavır içine girmek asla doğru olmaz. Biz tedbirlerimizi alırız ancak sonuç itibarıyla takdir, tedbirin üzerindedir.

Duamız:

Rabbimiz!

Sen dilemezsen hiçbir şey olmaz. Her şey senin "Ol!" demenle olur.

Bir cahillik edip seni hesaba katmadan "Yarın şunu şöyle yapacağım," dediğimde bana hatamı anlayarak düzeltme fırsatı ver.

Âmin.

O KOLAYLAŞTIRMAZSA HER İŞ ZOR OLUR

Kim Allah'tan korkarsa,
Allah ona işinde bir kolaylık verir.
(Talak, 4)

Allah Resûlü (sav) bir zorlukla karşılaştığında şöyle dua edermiş:

"Allah'ım! Senin kolaylaştırdığın dışında kolaylık yoktur. Sen dilediğinde zorluğu kolaylaştırırsın."[3]

Allah'ın yardımı ve desteği olmasa ne kadar da âciz varlıklarız! Onun kolaylaştırması olmasa ne kadar da zorluklarla iç içeyiz.

Bizler, her zaman yaptığımız, bizim için rutin ve sıradan işlerin çok kolay olduğunu zannediyoruz. Sanki her şey kendiliğinden oluyor gibi. Ama öyle değil!

Her saniye alıp verdiğimiz nefesin alıp verilişini kolay bir şey mi zannediyorsunuz? Eğer Rabbimiz dilemezse nefes alıp veremeyiz. Korona illetine tutulup da solunum cihazına bağ-

3 Sahih-i İbn Hibbân, 3-255, (974)

lanan insanların durumunu bir düşünsenize! Nefes almanın ne kadar büyük bir nimet olduğunu anlarsınız.

O kolaylaştırmazsa yemek yemek de zordur. Nice insanlar yutkunma problemi yaşamakta olduğundan yemeğini düzgün bir şekilde yiyememektedir. Boğazına bir şey kaçan insanın, nefessiz kaldığında nasıl çırpındığını haberlerde mutlaka görmüşsünüzdür. Yediğimiz her bir lokmada böyle bir duruma düşmeyeceğimizin garantisi var mı?

Tuvalet yapmak bizim gözümüzde ne kadar sıradan bir iş gibi görünüyor değil mi? Oysa dünya üzerinde milyonlarca insanın vücudundaki sıvıyı normal yolla boşaltamadığı için diyaliz makinesine bağlandığını bilmiyor muyuz?

Boynumuz tutulduğunda boynumuzu sağa sola çeviremiyoruz. Belimiz tutulduğunda hareket edemiyoruz. Böbreğimizde taş olduğunda sancısından uyuyamıyoruz.

Yürümek her gün yaptığımız, sıradan bir iş. Peki kar yağdığında buzlu yolda da kolayca yürüyebiliyor muyuz?

Rutine bağladığımız bilgileri bile unutmuyor muyuz? Bazen çok tanıdık bir kimsenin adını bir türlü aklımıza getiremiyor, çok bildiğimiz bir adresi bile bulmakta zorlanabiliyoruz.

Günlük hayatta bize sıradan, normal ve rutin gelen bu işler, sanki otomatik olarak, kendiliğinden gerçekleşiyor gibi düşünmeye başlıyoruz. Oysa Rabbimizin yardımı, desteği, müdahalesi olmadan bunların hiçbiri olamaz.

Hayatımızdaki her olay da böyledir.

Allah kolaylaştırmazsa bizler en basit soruyu bile çözemez, bildiklerimizi hatırlayamayız.

O kolaylaştırmazsa bizler borcumuzu ödeyemeyiz.

Şöyle bir soru sorulabilir: Allah inancı olmayan, Müslüman olmayan insanlar da bu işleri kolayca yapabiliyor. Allah onların da bu işleri yapmasını kolaylaştırıyor mu?

Elbette! Eğer o kolaylaştırmış olmasaydı hiç kimse kılını kıpırdatamazdı. Rabbimiz Rahmân isminin tecellisi ile bu dünyada mümin kâfir ayrımı yapmadan her varlığa bazı şeyleri kolaylaştırıyor.

İşte Rabbini en iyi tanıyan insan olan Allah Resûlü (sav) bu sebeple, bir zorlukla karşılaştığında hemen bu gerçekleri göz önünde bulundurarak Rabbi ile dua yoluyla irtibata geçiyor. Diyor ki:

"Allah'ım, bu hayatta Sen kolaylaştırmadıkça zaten her iş zordur. Her şey ancak Sen kolaylaştırdığında kolay olur. Bizim, dilediğimiz her şeyi yapabilecek gücümüz, kudretimiz yok. Sonsuz bilgi sahibi olan, sonsuz güç sahibi olan Sensin. Sen dilediğinde Sana zor olan yoktur. Dilediğinde taş gibi sert toprağı bir yağmurla yumuşacık hale getirirsin. Dilediğinde denizleri harekete geçirir, dilediğinde dağları, volkanları patlatırsın. Her şey Senin "Ol!" emrine bakar."

Öyleyse kendi gücümüzle başarabildiğimizi sandığımız işlerin ardında, aslında O'nun gücünün bulunduğunu bilmeliyiz. "Ben yaptım", "Ben başardım" diyerek bir şeyleri kendimize mâl etmeden önce "Rabbim takdir etti", "Allah nasip etti," demeliyiz.

Ayrıca güç ve kudretimizi aşan birtakım zorluk durumlarında da Rabbimizden işlerimizi kolaylaştırması konusunda yardım dilemeli ve bilmeliyiz ki "Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder." (Talak, 2)

Duamız:

Rabbimiz!

Zorluklarımızı kolaya, darlıklarımızı felaha, bütün işlerimizi hayır ve salaha çevir.

Bizlere güçlerimizin yetmeyeceği imtihanlar yükleme. İşlerimizi kolaylaştır.

Âmin.

RAHMET HAZİNELERİNİN ANAHTARI O'NDADIR

Allah'ın insanlara açacağı herhangi bir rahmeti tutup hapseden olamaz. O'nun tuttuğunu O'ndan sonra salıverecek de yoktur. O, izzet sahibi (Azîz) ve hikmet sahibi (Hakîm)dir.

(Fâtır, 2)

Her insanın olmasını beklediği, "ya olmazsa!" diye endişe ettiği bir şeyler vardır. Yine her insanın olmasından korktuğu "İnşallah olmaz!" diye düşünerek olmasından endişe ettiği bir şeyler vardır. Olmasını istediğimiz ve beklediğimiz şeyler bizim yararımıza olabileceği gibi zararımıza da olabilir. Olmasından endişe ettiğimiz şeyler için de aynı durum söz konusu.

Bir şeyin hakkımızda hayırlı olması ancak ve ancak bunun Rabbimizin rahmeti ile ilişkili olmasına bağlıdır. Allah'ın rahmeti öyle uçsuz bucaksız bir okyanustur ki bu okyanustan bir damla bize isabet etse hayatımızda hiç tahmin edemeyeceğimiz iyilikler, güzellikler gerçekleşir. O rahmetten mahrum kalmamız halinde ise her neye sahip olursak olalım hiçbir hayrını göremeyiz. Öyleyse iş rahmette bitiyor.

Rabbimiz, rahmet hazinelerinin anahtarının kendisinde olduğunu şu şekilde bizlere haber veriyor:

"Allah'ın insanlara açacağı herhangi bir rahmeti tutup hapseden olamaz. O'nun tuttuğunu O'ndan sonra salıverecek de yoktur. O, izzet sahibi (Azîz) ve hikmet sahibi (Hakîm)dir." (Fâtır, 2)

Bu âyet üç şey söylüyor:

1. Rahmet olarak nitelenmeye layık ne varsa hepsi Allah'ın elindedir. İman, sağlık, akıl, zekâ, başarı, huzur, maddî imkânların tamamı Allah'ın hazinesindedir. Kul, kendi cüz'î iradesi dahilinde Allah'ın rahmetinden bir şeyler elde etmek için gayret gösterir, tedbir alır, Allah rahmetinden kime ne kadar vermek istiyorsa onu verir, hiç kimse O'na engel olamaz. Birine rahmetinden vermeyi dilemezse hiçbir güç ona bunu veremez.

Allah'ın rahmeti geldiğinde ateş Hz. İbrahim'i yakmadı, bıçak Hz. İsmail'i kesmedi, su Hz. Musa ve bağlılarını boğmadı, düşmanları Hz. İsa'yı çarmıha geremedi, müşrikler Hz. Muhammed Mustafa'yı (sav) ortadan kaldıramadı. Kardeşleri Allah'ın rahmetini Hz. Yusuf'tan esirgemek istemişlerdi ama Allah'ın rahmeti onu kuyudan ve zindandan çekip çıkararak Mısır'da üstün bir konuma getirdi.

Allah rahmetini tuttuğunda o rahmeti başka kim verebilir ki? Karun'un hazinesi, Firavun'un saltanatı bir işe yaradı mı?

2. Allah'ın rahmetini kullarına verme veya vermeme konusundaki iradesini delebilecek, O'nu atlatıp zorla bu rahmeti elde edecek veya engelleyecek hiçbir güç olamaz; çünkü el-Azîz olan Allah'tır. Allah izzet sahibidir, O'nun için yenilme söz konusu olmaz. Kullar için evdeki hesabın çarşıya uymaması söz konusu olur, Allah için böyle bir şey olmaz. Allah'ın hiç "B planı"

yoktur, çünkü O'nun için beklenmedik durum, sürpriz yoktur. Öyleyse el-Azîz varken başkalarında izzet aramak beyhudedir.

3. Allah rahmetini kime nasip edip kimden geri tutacağını hikmetiyle tayin etmiştir. Bu işler rastgele, öylesine olmaz. Allah abes iş yapmaz. Kim rahmete layık ise Allah rahmetini ona lütfeder. Kim layık değilse ondan geri tutar. İman nimeti İranlı olan Selman'a, Habeşli olan Necaşi'ye, Yahudi olan Abdullah bin Selam'a, Rum olan Suheyb'e nasip olduğu halde Allah Resûlü'nün (sav) amcaları olan Ebu Leheb ve Ebu Talib'e nasip olmadı!

Mademki rahmet, izzet ve hikmet O'ndadır, yalnızca O'nun dergâhına iltica eyle. Bir şey isteyeceksen O'ndan iste. Başkalarına kulluk eyleme. Gözünü başkalarına verilene dikme.

İstediğini verirse rahmetinden, vermezse hikmetindendir. Verdiğine şükreyle ki bu nimet hakiki nimete dönüşsün. Vermediğine sabret ki bu sabrın da bir nimete dönüşsün.

Duamız:

Rabbimiz!

Rahmet hazinelerinin anahtarları sendedir. Sen dilediğin kimse için rahmet kapılarını açar, sınırsızca rahmet bahşedersin.

Rabbimiz!

Sen rahmetini yüz parçaya bölüp birini bu dünyaya gönderdin, geriye kalanını âhiret için yanında tuttun. Bizleri hem bu dünyada hem de âhirette Senin rahmet okyanusuna daldırdığın kullardan eyle.

Âmin.

O YARDIM ETTİĞİ İÇİN MAĞLUBİYET YOKTUR

Allah size yardım ederse, artık size üstün gelecek hiç kimse yoktur. Eğer sizi bırakıverirse, ondan sonra size kim yardım eder? Müminler ancak Allah'a güvenip dayanmalıdırlar.

(Âl-i İmran, 160)

İnsan psikolojik olarak bir şeye şartlandığında, bilendiğinde, gemileri yaktığında onun bu psikolojik durumuna vücudu ve biyolojik yapısı da uyum gösteriyor. Mesela oruç tutarken, günün dörtte üçünü aç ve susuz geçireceğimize şartlandığımızdan bedenimiz kendini ona göre ayarlıyor. Bu durumda açlık ve susuzluk fikrini bir kenara bırakıyor. Halbuki oruçlu olmadığımız zamanda birkaç saat aç ve susuz kaldığımızda böyle bir psikolojik şartlanma olmadığı için bedenimiz, biyolojik yapımız kendini koyuveriyor.

Bu olayı bir sonuca bağlayalım:

1. Eğer Allah'ın yolunda hareket ediyorsanız, Allah'ın razı olacağı işler yapıyorsanız en zor durumlarda bulunsanız bile Allah size bir kolaylık, ferahlık ve rahatlık yaratıyor.

"Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a (Allah'ın dinine) yardım ederseniz Allah da size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar." (Muhammed, 7)

Bu âyeti "Yalnız Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım dileriz," (Fâtiha, 5) âyeti ile birlikte değerlendirdiğimizde şöyle bir sonuç çıkıyor:

Allah'ın size yardım etmesini istiyorsanız bir yandan O'na dua ederek yardım talebinde bulunurken diğer yandan da O'nun dini uğruna çaba harcayın, gayret gösterin. O'nun dinini öğrenin, hayatınıza uygulayın, başkalarına da anlatın. Ancak ve ancak bu şekilde davranmanız halinde O'nun yardımına layık bir hale geleceksiniz. Yalnızca "Allah'ım bana yardım et!" diye dua etmeniz yeterli değildir. Sözlü duanın yanına fiilî duanızı da eklemeniz gerekir.

2. Bir konuda üstün başarı elde etmek, sonuca ulaşmak, pes etmemek istiyorsanız tam bir şartlanma ile o işe girişmeniz gerekir.

"Bir kere azmettin mi artık Allah'a tevekkül et. Şüphesiz Allah tevekkül edenleri sever" (Âl-i İmran, 159)

Duamız:

Rabbimiz!

Yalnız Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım dileriz. Bizleri Senin dinine yardım için gayret edenlerden ve böylece Senin yardımını hak edenlerden eyle.

Âmin.

O HEP MÜSAİTTİR

Kullarım sana, beni sorduğunda (söyle onlara):
Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin
dileğine karşılık veririm.

(Bakara, 186)

Farkında mısın, kendisine ulaşmak istediğinde sana "Şu an müsait değilim," demeyecek tek varlık Allah'tır.

Pek çok vesile ile birbirimizle irtibat kurmak isteriz. Karşımızdaki ile görüşmek, ona bir talebimizi bildirmek, bir konuda fikir danışmak, bir yere davet etmek gibi sebepler bunların başında gelir.

Ancak bir insan, etrafındaki bütün insanların isteklerine, taleplerine, çağrılarına, davetlerine karşılık veremez. Birine verse binine veremez. Biriyle ilgilendiğinde diğeriyle ilgilenemez. Birinin talebini yerine getirdiğinde öbürünün talebine bakamaz. Elinde olanı birine verdiğinde öbürüne bir şey kalmaz.

Bunun tek istisnası, çaldığımızda her daim kapısını açan, seslendiğimizde her daim sesimizi duyan, her ne zaman "Bittim," desek "Yettim," diyen Mevlâmız, Rabbimizdir.

Biz O'nu yanımızda aradığımızda, O hep yanımızdadır:

"Kullarım sana, beni sorduğunda (söyle onlara): Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm" (Bakara, 186)

Bir sıkıntıya uğrayıp da "İmdat," dilediğimizde O hep bizimledir:

"(Onlar mı hayırlı) yoksa darda kalana kendine yalvardığı zaman karşılık veren ve (başındaki) sıkıntıyı gideren, sizi yeryüzünün hakimleri kılan mı? Allah'tan başka bir tanrı mı var! Ne kadar da kıt düşünüyorsunuz!" (Neml, 62)

O, öyle büyük, öyle sonsuz güç ve kudret sahibidir ki benimle ilgilenmesi, seninle ilgilenmesine engel olmaz. Aynı anda benimle, seninle, milyarlarca kişiyle ilgilendiği gibi sayısını kendisinin bileceği canlı-cansız varlıklarla, bitkilerle, hayvanlarla, hücrelerle, yıldızlarla, atomlarla, galaksilerle de ilgilenir.

O, balinanın rızkını vermeyi unutmadığı gibi karıncanın rızkını da unutmaz. Okyanusun diplerindeki varlıkların rızkını verdiği gibi gökyüzünde uçan kuşların rızkını da verir.

Kapısını ne zaman çalsak bizi içeri buyur edecek bir Rabbe inandığımız için ne kadar şükretsek azdır.

Bize hiçbir zaman "Şimdi meşgulüm," demeyecek bir Mevlâya iman ettiğimiz için ne kadar şükretsek azdır.

Kendisinden bir şey talep ettiğimizde "Maalesef elimde kalmadı, başkalarına verdim," demeyecek bir zenginliğe sahip olan el-Ganî'ye iman ettiğimiz için ne kadar şükretsek azdır.

Kendisinden yardım talep ettiğimizde "Gücüm ancak bu kadarına yetiyor, daha fazlasını maalesef yapabilecek durumda değilim," demeyecek bir el-Kadîr'e iman ettiğimiz için ne kadar şükretsek azdır.

Böyle bir Mevlâ varken başka bir sığınak, dayanak aramak beyhude.

Duamız:

Rabbimiz!

Sen bize çok yakınsın. Bize şah damarımızdan daha yakınsın. Kalbimizden geçenleri bizden önce bilirsin.

Yakın olduğunu fark etmeyi bizlere nasip eyle. Sanki bizden uzakmışsın gibi düşünerek Sen yokmuşsun mantığında bir hayat yaşamaktan bizleri muhafaza eyle.

Âmin.

O’NUNLA İLİŞKİMİZ

O BİZİM MEVLÂMIZ

Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği işler de
yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı!
Sen bizim Mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna
karşı bize yardım et!

(Bakara, 286)

Allah, kullarının zihin kapasitelerinin neye yetip neye yetmeyeceğini bizden daha iyi bilir. Bu sebeple kendisini bize nasıl ve hangi sıfatlarla tanıtmış ve bizden kendisine nasıl inanmamızı istemişse biz O'na o şekilde inanırız. Bunun aksine davranış kul açısından "Rabbine ayar vermek" anlamına geleceğinden haddi aşmaktır. Rabbimiz şöyle buyurur:

"Allah hakkında (kendi kafanızdan) misaller vermeye kalkmayın. Çünkü Allah (her şeyi) bilir, siz ise bilemezsiniz." (Nahl, 74)

"En güzel isimler / sıfatlar (el-esmâü'l-hüsnâ) Allah'ındır. O halde O'na o güzel isimlerle dua edin. Onun isimleri ve sıfatları hakkında eğri yola gidenleri bırakın. Onlar yapmakta olduklarının cezasına çarptırılacaklardır." (Araf, 180)

Nasıl ki Rabbimizin yarattığı her bir meyvenin dilde bıraktığı farklı bir tat varsa O'nun isimlerinin her birinin de ruha verdiği ayrı bir haz, neşe ve tat var.

Mevlâ ismi başka güzel...

O bizim Mevlâmız. Yani sahibimiz, efendimiz, dostumuz.

Yani biz sahipsiz, arkasız, kimsesiz, biçare, terk edilmiş, yalnız değiliz!

O bizim Mevlâmız!

Ne diyordu Mevlâmız kâfirlere "Allah iman edenlerin Mevlâsıdır. Kâfirlerin ise Mevlâsı yoktur!" (Muhammed, 11)

Biz Mevlâmıza tevekkül etmişiz. Yani elimizden gelen gayreti gösterdikten sonra O'nu vekil kılmış, işlerimizi O'na havale etmişiz. Müminlerin başına kötülük gelmesi için fırsat kollayan münafıklara karşı Yüce Mevlâ, Resûl'üne (sav) ne emretmişti?

"De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla erişmez. O bizim Mevlâmızdır. Onun için müminler yalnız Allah'a dayanıp güvensinler." (Tevbe, 51)

Kur'an'ın en uzun sûresi olan Bakara sûresinin sonunda Mevlâmıza şöyle dua etmemiz isteniyor:

Duamız:

"Rabbimiz!

Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma.

Ey Rabbimiz!

Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme.

Ey Rabbimiz!

Bize gücümüzün yetmediği işler de yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim Mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!" (Bakara, 286)

Âmin.

O'NUN DOSTU OLMAK

Dikkat edin Allah'ın velileri için herhangi bir korku söz konusu olmadığı gibi onlar için üzüntü de söz konusu değildir.

(Yunus, 62)

Kur'an'da belirtildiğine göre Allah'ın isimlerinden biri de "el-Velî"dir. Velî kelimesi sözlükte dost, yardımcı, idareci gibi anlamlara gelir. Bu kelime bir taraftan "müminlere destek olup sahip çıkan" anlamında Allah için kullanılırken bir taraftan da "Allah tarafından korunup kollanan, destek olunan" anlamında müminler için kullanılır. Yani hem Allah Velî'dir, hem de O'nun velâyeti altında O'nun yardım ve desteğini alan mümin Velî'dir.

Allah Kur'an'da "müminlerin velisi" olduğunu (Bakara, 257) belirtir, kâfirlerin velisinin ise tağut (Allah'a karşı azgınlık gösteren şahıslar, tanrılık iddia edenler) olduğu belirtilir.

Rabbimiz şöyle buyurur: "Dikkat edin Allah'ın velileri için herhangi bir korku söz konusu olmadığı gibi onlar için üzüntü de söz konusu değildir" (Yunus, 62)

Buradaki "Allah'ın velileri" ifadesi "Allah'ın yardım ve himaye ettiği müminler" anlamındadır.

Yine Kur'an'da şeytanın güdümünde olan kimselere "evliyaü'ş-şeytan" (Şeytanın velileri) adı verilir. (Nisâ, 76)

Allah ile müminler arasındaki ilişki Kur'an'da kulluk (ubûdiyyet) ilişkisi olarak tanımlandığı gibi yardım, himaye, destek anlamında velâyet ilişkisi olarak da tanımlanmıştır. Allah bizim hem Rabbimiz hem de Velîmizdir. Yani kulluğumuzu kendisine arz edeceğimiz O olduğu gibi kendisinden yardım, himaye, destek beklediğimiz, bize sahip çıkacağını ümit ettiğimiz, zor zamanda yanımızda duracak varlıktır. Bu kelimenin Türkçeye sadece ve doğrudan "dost" olarak çevrilmesi yanlış anlamalara sebep olabilmektedir. Çünkü Türkçede "dost" kelimesi "iki samimi arkadaş" anlamında kullanılmaktadır. Oysa Allah bizim Rabbimizdir, velimizdir ama arkadaşımız değildir. Kur'an'ın belirttiğine göre Allah'ın velileri (evliyaullah) vardır ama bunlar Allah'ın arkadaşları değil, Allah'a kulluk noktasında taviz vermeyen, samimi müminlerdir.

Kur'an'da bahsedilen "evliyaullah" (Allah'ın velileri) özel bir zümre, sınıf, grup değildir. İman eden ve takva bilinciyle yani Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle yaşayan bütün müminler evliyaullahtır.

Tasavvufta veli ve bunun çoğulu olan evliya kavramı zaman içinde Kur'an'da geçenden daha özel bir anlamda kullanılarak genel anlamda müminlerden ayrı olarak tasavvuf yolunda ilerlemiş kimseler için kullanılmıştır. Günümüzde kendilerine evliyaullah, Allah'ın velisi diyen veya denilen bazı kimselerin (gerçek anlamda böyle olan varsa onları tenzih ederim) Kur'an'daki evliyaullah ile alakası yoktur. Bunlar Kur'an'ın ifadesiyle evliyauşşeytandır (şeytanın velisi).

Kelimenin Kur'an ve Sünnet'teki kullanımı ise bu şekilde dar değil, tasavvuf yoluna girsin ya da girmesin Allah'a inanan,

O'nun emir ve yasaklarına riayet eden bütün müminleri içine alacak genişliktedir.

Konuyu bir âyetle noktalayalım:

"(Ey Peygamber de ki) Şüphesiz ki, benim velim Kitab'ı indiren Allah'tır. Ve O bütün salih kulların Velî'sidir." (Araf, 196)

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri de dostların arasına kat. Elimizden tut, işlerimizi ıslah et, nefsimize uydurma, ayaklarımızı kaydırma.

Âmin.

O'NA KARŞI GELMEKTEN SAKINMAK: TAKVA

Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa
Allah ona bir çıkış yolu var eder.
(Talak, 2)

Allah Resûlü (sav) bir gün ashabına şöyle buyurdu:

"Öyle bir âyet biliyorum ki, eğer insanlar bu âyeti esas alsalardı onlara yeterdi: "Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa Allah ona bir çıkış yolu var eder." (Talak, 2)[4]

Allah Resûlü (sav) bu hadiste, Kur'an'ın, tüm insanlığa yeterli olacak âyetini gözler önüne seriyor. Âyetin verdiği mesaj ise çok açık: "Takvaya sarılana illa ki bir kapı açılır."

Takvayı bir kuşa benzetmek mümkündür. Nasıl ki kuşun iki kanadı varsa, takvanın da iki yönü vardır. Takva kuşunun bir kanadı "Allah'ın emrettiklerini güç nispetinde yerine getirmek", diğer kanadı ise "Allah'ın yasakladığı şeylerden kaçınmak"tır. Nasıl tek kanatlı kuş uçamazsa yalnızca emirleri yapmak veya yalnızca yasaklardan kaçmak da takva için yeterli olmaz.

4 İbn Mâce, Zühd, 24; Dârimî, Rikak, 16.

Takvayı yakın geçmişte yaşadığımız ibretlik bir olay üzerinden bir benzetmeyle ele alalım. Bütün dünya yaklaşık iki yıl süren bir pandemi süreci yaşadı. Bu süreçle birlikte hayatımızda pek çok değişiklik oldu. Bunlardan biri de maskenin hayatımıza girmesiydi. Öyle ki pandemi sürecinde maskesiz olarak dışarı çıkamaz olmuştuk.

Maskenin iki yönlü bir işlevi var. Bir yandan dışarıdan virüs kapmaya karşı kendimizi koruyoruz, diğer yandan da şayet bizde virüs varsa başkasına bulaştırmamış oluyoruz. Maskesiz dışarıya çıkmak büyük bir riskti. Bir yandan virüse maruz kalma, diğer yandan başkasına virüs bulaştırma riski.

İşte dinimizin anahtar kavramı olan "takva" tam da maske gibi bir şey. Kelime anlamı "korunmak" olan takva, kişinin Allah'ın emirlerini yerine getirmek, yasaklarından uzak durmak suretiyle kendini koruma altına alması demek. Bir tür maske takmak gibi. Takva (maske) sahibi kimseye "muttaki" adı veriliyor.

Takva sahibi olan kişi toplum içine karıştığında bir yandan insanlara karşı bir günah işlememek için azamî gayret gösteriyor, diğer yandan da dış dünyada işlenen günahlardan olumsuz etkilenmemek adına kendisini sürekli kontrol altında tutuyor. Maske ile ağız ve burnumuzu koruduğumuz gibi takva ile el, ayak, dil, dudak, göz, kulak gibi organlarımızı "günah işleme" ve "günaha maruz kalma"ya karşı korumaya alıyoruz.

Kur'an baştan sona Allah'ın "takva sahiplerini" sevdiği, "takva sahipleri" ile birlikte olduğu, hayırlı sonucun "takva sahiplerine" ait olduğu, cennete yalnızca "takva sahiplerinin" gideceği, her türlü zor durumda takva sahipleri için kolaylıkların yaratılacağı, kapalı kapıların açılacağı, ummadıkları yerlerden rızıklara kavuşacakları, beşeriyet icabı işledikleri günahlarının

affedileceği müjdeleriyle doludur. Zaten Kur'an kendisini "takva sahipleri için doğru yol rehberi" (Bakara, 2) olarak nitelemiyor mu?

Şimdi tekrar konumuzun başındaki âyete dönecek olursak bu âyetle Rabbimiz bize sanki şöyle bir mesaj veriyor:

Ey kulum! Sen aklına estiği, canının çektiği, nefsine uyduğu şekilde değil de benim koyduğum kurallara göre, razı olduğum hayat tarzını benimsersen ben seni asla çaresiz, yardımsız bırakmam. Seni kendi haline terk etmem. Sen "Bittim," dediğinde ben "Yettim," derim. "Allah kuluna yetmez mi?" (Zümer, 36)

Elbette ki yalnızca "İman ettim," demen yeterli olmayacak. Daha önceki nesilleri imtihan ettiğim gibi, seni de imtihan edeceğim. Böylece kimin doğru söyleyip kimin yalancı olduğunu ortaya çıkarıp bizzat kendilerine göstereceğim. (Ankebut, 2-3)

Zaman olacak korkuyla, açlıkla, malından, yakınlarından, ürünlerinden eksilterek seni sınayacağım. (Bakara, 155)

Zaman olacak şerle, zaman olacak hayırla sınayacağım. (Enbiya, 35)

Bütün bu durumlarda sen Benim rızamı esas alırsan mutlaka senin önünde kapılar açacağım. Dua ettiğinde icabet edeceğim. (Mü'min, 60)

Ne kadar günah işlemiş olursan ol, Benden asla ümidini kesme. Çünkü Ben bütün günahları bağışlayabilirim. (Zümer, 53)

Rızkından endişe etme, tembellik etmeyip gayret göster. Çünkü çalışan, çalıştığının karşılığını alacak. (Necm, 39)

Sen rızkını elde etmek için çalışır ve takvalı olma konusunda gayret gösterirsen Ben, hiç ummadığın yerden seni rızıklandırırım. Sen, Bana dayanıp tevekkül edersen Ben sana yeterim. (Talak, 3)

Ben, iman edip de imanına uygun işler yapan, takvalı olan kullarıma elbette güzel, huzur dolu bir hayat yaşatacağım. (Nahl, 97)

Söz buraya gelmişken şu önemli soruya cevap arayalım:

Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyan, O'nun emir ve yasaklarına uygun bir yaşam sürmek isteyen, O'na hakkıyla tevekkül eden bir Müslümanın çaresiz kaldığı, önündeki bütün kapıların kapandığı, ümitlerin tükendiği durumlar olabilir mi?

Bu soruya kendi hayat tecrübelerimizi düşünerek cevap vermek yanıltıcı olabilir. Zira bizler, Allah'ın ölçüsüyle bakıldığında ne oranda "sorumluluk bilinci taşıdığımızı", "takvaya uygun bir yaşam sürdüğümüzü", "tevekkülün şartlarına riayet ettiğimizi" tam olarak bilemeyiz. Ama bu soruya Kur'an ve Sünnet penceresinden baktığımızda şu cevabı tereddütsüz olarak verebiliriz:

Takva bilincine sahip bir kimse, hayatta hangi sıkıntı, zorluk ve imtihanla karşılaşırsa karşılaşsın Allah O'na yeni imkânlar var eder, önünde yeni kapılar açar. Neticede Müslümanca yaşamanın mümkün olmadığı bir zaman ve yerde Müslümanca ölmek de bir imkândır.

Kur'an bu konuda şunları söyler:

"Kim Allah'a karşı sorumluluk bilinci içinde hareket ederse Allah ona (her türlü zorluğa karşı) bir çıkış yolu yaratır. Ve ona hiç ummadığı yerden rızık verir." (Talak, 2)

Eğer kendi hayatımızda "açılmayan kapılar" varsa bu, hâşâ Allah'ın sözünü tutmamasından değil, bizim takva ölçüsüne riayet etmememizden kaynaklanmaktadır.

Devam eden âyette ise Rabbimiz bir başka ölçüyü şu şekilde belirtiyor:

"Kim Allah'a tevekkül ederse Allah ona yeter." (Talak, 3)

Yani, tevekkülün şartlarını yerine getirerek, tembellik ve miskinlik etmeden üzerine düşeni yaparak, kalbini Allah'a raptederek tevekkül eden kimseye Allah yeter. Başka bir dost, yardımcıya ihtiyaç yoktur.

Bir Müslümanın şu bilince ulaştığını düşünsenize? Bu bilince ulaşmış bir kimsenin karşısında bütün dünya dikilse ona vız gelmez mi? Bu kimse, Allah'ı bırakıp da başkasına kulluk eder mi?

Yalnız burada şu hususu göz önünde bulundurmak gerekiyor: Allah'ın kuluna kapılar açacağını vaat etmesi, ona yeterli olduğunu söylemesi, yardım edeceğini belirtmesi rastgele olmadığı gibi kulun isteğine de bağlı değildir. Bu konuda yardımın, desteğin nasıl, nerede, ne zaman ve hangi miktarda gerçekleşeceğini Allah belirler. Nitekim âyetin devamında Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"Şüphesiz Allah, emrini (kararlaştırdığı şeyi) yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur." (Talak, 3)

Nitekim, Allah Resûlü (sav) ve sahabe-i kiram, çeşitli zorluklarla sınanıp "Allah'ın yardımı ne zaman?" diye iç dünyalarında fırtına yaşadıkları bir dönemde Rabbimiz onlara şöyle seslenmişti:

"Yoksa siz, sizden önce gelip geçenlerin başına gelenler size de gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Yoksulluk ve sıkıntı onlara öylesine dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki, nihayet Peygamber ve beraberindeki müminler: 'Allah'ın yardımı ne zaman!' dediler. Bilesiniz ki Allah'ın yardımı yakındır." (Bakara, 214)

Evet... Rabbimizin kelamında bizim iç ve dış dünyamızın bütün güç kaynakları duruyor. Mümin, bu güç kaynaklarıyla

irtibata geçtiğinde iman, takva ve tevekkülü sayesinde onun önünde kapılar bir bir açılıyor, zorluklar kolaya, zahmetler rahmete dönüşüyor. Tıpkı Hz. İbrahim'in atıldığı ateşin gülistana dönüşmesi gibi...

Evet... Allah Resûlü, boş yere "Öyle bir âyet biliyorum ki" dememiş. Bu âyet, bir anlamda Kur'an'ın mesajını özetliyor. Takvanın karşısında açılmayacak hiçbir hayır kapısı yoktur.

Duamız:

Rabbimiz!

Sen takva sahiplerini seversin. Onlar için her zorluk karşısında bir kolaylık var eder, her sıkıntılarını feraha tebdil edersin. Bizleri takva sahibi olan kullarından eyle.

Âmin.

O'NDAN KORKMAK

İşte o şeytan, ancak kendi dostlarını korkutur. Şu halde, eğer iman etmiş kimseler iseniz onlardan korkmayın, Benden korkun.

(Âl-i İmran, 175)

Rabbimiz Kur'an'ın bazı âyetlerinde kendisinden korkmamızı emretmekte, Allah'tan korkan kulların üstün vasıflarından, dünya ve âhirette karşılaşacakları hayırlı sonuçlardan söz etmektedir.

Bu âyetlerden birinde Rabbimiz şöyle buyurur:

"İşte o şeytan, ancak kendi dostlarını korkutur. Şu halde, eğer iman etmiş kimseler iseniz onlardan korkmayın, Benden korkun." (Âl-i İmran, 175)

Bir başka âyette ise Rabbimizin huzurunda durmaktan korkmaktan söz edilerek bu korkuya sahip olan kimselerin cennetlik olduğu şöyle belirtilir:

"Rabbinin makamından korkan ve nefsini kötü arzulardan uzaklaştırmış kimse için, şüphesiz cennet (onun) yegâne barınağıdır." (Nâziât, 40)

Burada aklımıza şöyle bir soru gelebilir:

İnsanlar, başlarına kötülük getirecek olan varlıklardan korkarlar. Söz gelimi evlerine hırsız girmesinden, zorba ve zalim kimselerin haksızlığına uğramaktan, bir hayvan saldırısından, doğal afetlerden korkarlar. Oysa Rabbimiz sonsuz merhamet sahibidir, kullarına acır. Sonsuz adalet sahibidir, zerre miktarı haksızlık yapmaz. Öyle ise bir insan niçin Allah'tan korkmalıdır?

Bu soruya şöyle cevap vermemiz mümkündür:

Nasıl ki Allah, zâtı ve sıfatları itibarıyla bizim bildiğimiz tüm varlıklardan farklı bir varlık ise "Allah korkusu" da bizim bildiğimiz tüm diğer korkulardan farklıdır. Bu, dünyevî bir felaket ya da kötülükten korkmaya benzemez. Bu, her şeyden önce insanı insan kılan, onun fıtratında var olan, Yüce Yaratıcı ile irtibatın kopması, insanın hayattaki en büyük dostunu (Velî), en büyük sığınağını (Mevlâ), en büyük sevdiğini (Vedûd) yitirme korkusudur. Onunla arasındaki sevgi bağını zedelemekten, O'nun rızasına ters düşmekten kaynaklanan bu korku insanı kendisine yabancılaştıran değil onu insan yapan korkudur.

Sevdiği bir insanı yitirme korkusu taşıyan bir kimseyi düşünün. Mesela bir annenin bebeğini yitirmesi, ondan ayrı kalması onun açısından nasıl bir korkudur hesap edin. Bir çocuğun anne babasını kaybetme korkusu nasıl bir korkudur düşünün...

İkinci olarak bu korku, Allah'ın gazabını hak etmekten korkmaktır. Çünkü Allah'ın gazabı insanların gazabına benzemez. Kişi Allah'ın sonsuz merhamet ve adaletine rağmen O'nun gazabını hak ediyorsa tamamen yoldan çıkmış demektir. Duyarlı bir mümin bundan sakınır ve korkar.

Üçüncü olarak bu korku, sonsuz âhiret âleminde Allah'ı görmekten ayrı kalma korkusudur. İşte bu korku hiçbir şeye benzemez. Sevdiğinden ebediyen ayrı kalma korkusudur bu.

İnsan bu korku sayesinde kendi fıtratını korur. Azgınlık ve taşkınlıktan uzak durur. Haddini bilir. Bu korku insanı baştan çıkaran değil onaran, yıpratan değil geliştiren bir korkudur.

Duamız:

Rabbimiz!

Senden korkarız ama Senden korkmak, başka bir şeyden korkmaya benzemez.

Senden korkumuz hâşâ Senin zulmünden endişe ettiğimiz için değildir.

Senden korkumuz hâşâ Senin zorbalığından, sınır tanımazlığından değildir.

Biz Senin sevgini, rızanı, dostluğunu kaybetmekten korkarız. Sen bizi sevmezsen, bizden razı olmazsan, bizim dostumuz olmazsan biz ne yaparız?

Biz Senin gazabını üzerimize çekecek kötülükler yapmaktan korkarız. Biz Senin azabına duçar olmaktan korkarız.

Rabbimiz!

Sen bir kulunda iki korkuyu bir arada bulundurmazsın. Bizleri bu dünyada Senden korkan, âhirette güvende olanlardan eyle.

Âmin.

O'NA TESLİM OLMAK

O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda),
gerekse bunda (Kur'an'da) size
"Müslümanlar (teslim olanlar)" adını verdi.
(Hacc, 78)

Bu hayattaki en önemli şey imandır. İman birçok bileşenin bir araya getirilmesiyle oluşturulan bir terkiptir. Bu terkibin içindeki en önemli bileşen ise teslimiyettir. Kişiyi "müslim yani teslim olan (Müslüman)" şeklinde nitelemeyi haklı kılan şey de işte bu teslimiyettir.

İman formülünün içinde bilmek (ilim-marifet), tasdik etmek, muhabbet, ilgi duymak, hayran olmak, korkmak, ümit etmek gibi pek çok önemli bileşen bulunmaktadır. Ancak teslimiyet olmadıkça bu bileşenler "iman" olarak nitelenemez.

Bunu kısaca izah edelim:

Şeytan (İblis), Allah'ı biliyordu ama emrine teslim olmadı. Allah'ı Rab olarak bilmesi onu mümin kılmadı.

Şeytan, Allah'ın kendisine azap etmesinden de korkuyordu. Mesela Bedir savaşında müşrikleri savaşa teşvik eden şeytan, iki ordu karşılaştığında onların arasından sıvışıp ayrıldı ve "Ben

Allah'tan korkuyorum," (Enfâl, 48) dedi. Ama bu korkusu onu mümin kılmaya yetmedi.

Peygamberimizin (sav) amcası ve ona babalık yapmış olan Ebu Talib yeğenini seviyordu, onu Mekkeli müşriklere karşı koruyor, müdafaa ediyor, onun kılına bile zarar gelmesini istemiyordu ama yeğeninin Allah'ın Resûlü (sav) olduğunu kabule yanaşmadı. Bir insan olarak yeğenini sevdiği halde "Allah'ın Resûlü" olarak görmemesi onu mümin kılmaya yetmedi.

Müşrikler Allah'ın kendilerinin Rabbi olduğunu bilip kabul ediyorlardı. Ancak iş, O'na teslim olmaya gelince yan çiziyorlardı. Rabbimiz bu konuda şöyle buyurur:

"Andolsun ki onlara: 'Gökleri ve yeri yaratan, güneşi ve ayı buyruğu altında tutan kimdir?' diye sorsan, mutlaka, 'Allah,' derler. Madem öyle nasıl oluyor da (Allah'a teslimiyetten) çevrilip döndürülüyorlar?" (Ankebut, 61)

Müşrikler arasında Kur'an'ı dinleyip üslubuna hayran olanlar vardı. Ancak onu "Allah'ın kelamı" olarak kabul etmediler. Üslubuna hayran oldukları, dinlemekten kendilerini alamadıkları bu kelama dair ilgi ve meyilleri onları mümin kılmadı.

Ehl-i kitap, Hz. Muhammed'in (sav) peygamber olduğunu biliyordu ama kabullenmediler. Rabbimiz onlar hakkında şöyle buyuruyor:

"Kendilerine kitap verdiklerimiz onu (o kitaptaki peygamberi), öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Buna rağmen onlardan bir grup bile bile gerçeği gizler." (Bakara, 146)

İmanın püf noktasının teslimiyet olduğunu şu âyet net olarak ortaya koymaktadır:

"(Ey Peygamber!) eğer seninle tartışmaya girerlerse de ki: 'Bana uyanlarla birlikte ben kendimi Allah'a teslim ettim.' Ehl-i kitaba ve ümmîlere de: 'Siz de Allah'a teslim oldunuz mu?'

de. Eğer teslim oldularsa doğru yolu buldular demektir. Yok eğer yüz çevirdilerse sana düşen, yalnızca duyurmaktır. Allah kullarını çok iyi görmektedir." (Âl-i İmran, 20)

Teslim olmak, Cenab-ı Hakk'ın hem takdirine, hem de hükümlerine boyun eğmeyi içeriyor.

Bütün bu açıklamalar, bu dinin müminlerine Cenab-ı Hak tarafından niçin "Müslim (teslim olan)" denildiğini net olarak ortaya koyuyor. "O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur'an'da) size 'Müslümanlar' adını verdi." (Hacc, 78)

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri Sana hakkıyla teslim olan, böylece imanı tam anlamıyla gerçekleştirip özümseyen kullarından eyle.

Âmin.

O'NA DUA EDERKEN ÖLÇÜLÜ OLMAK

Rabbinize yalvara yakara ve gizlice dua edin.
Bilesiniz ki O, haddi aşanları sevmez.
(A'râf, 55)

Usulüne uygun kullanılmayan ilaç şifa değil bela getirdiği gibi usulüne uygun edilmeyen dua da rahmet değil zahmet getirir.

Şu olaya bir bakalım:

Sahabeden biri hastalandı. Günden güne eriyip solan adamın bedeni nihayet kuş kadar kaldı. Allah Resûlü (sav) bu adamı ziyaret ettiğinde kendisine şunu sordu: "Dua ederken Allah'tan istediğin ve talep ettiğin bir şey olmuş muydu?" Adam şöyle cevap verdi: "Evet. Ben şöyle dua ediyordum: Allah'ım, bana âhirette her ne ceza vereceksen onu dünyada ver." Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) "Sübhanallah," dedikten sonra sözlerine şöyle devam etti: "Sen buna güç yetiremezsin. Şöyle deseydin ya: Allah'ım bize dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver. Bizi ateş azabından koru." Adam bu şekilde dua etmeye başladı ve nihâyet şifa bulup iyileşti.[5]

5 Müslim, ez-Zikr ve'd-dua, 23; Tirmizî, Deavât, 72.

Bu hadisten çıkarılabilecek son derece önemli sonuçlar var. Ben, yaptığım okumalardan bu hadisten kendi adıma şu mesajların çıkarılabileceğini düşünüyorum:

1) İbadet ve dua, kendi kafamıza göre değil Allah ve Resûlünün (sav) öğrettiği şekilde yapılırsa işe yarar. Allah'ın emrine, Resûlünün sünnetine uygun olmayan bir ibadet bid'at, bu şekildeki bir dua da belâdır.

Nasıl ki bir ilaç bedenlerin hastalıklarına şifa olarak üretildiği halde kişi ilacı doktorun tavsiyesine uygun bir şekilde kullanmaz da kendi kafasına göre alırsa ona bırakın şifa vermeyi sağlığını bozar, belki de hayatına mâl olursa dine ilişkin hususları da Allah Resûlü'nün (sav) öğrettiği üzere değil de kendi kafamıza göre uyguladığımızda olumsuz sonuçlarla karşılaşırız.

İnsanlar bazı şeyleri iyi görerek, ibadet neşesiyle kendi kafalarına göre o işi yapabilirler. Oysa Allah'ın böyle bir buyruğu, Allah Resûlü'nün (sav) böyle bir sünneti yoksa o yapılan şey rahmet değil zahmettir, boşa yorgunluktur.

Allah Teâlâ ve O'nun mübârek elçisi, bizim dünya ve âhirette sıkıntıya uğramamamız için bize en güzel öğütleri vermiş, en doğru yolu göstermiştir. Rabbimizin her buyruğu, Allah Resûlü'nün (sav) her sünneti bizim için berekettir, hidayettir. Bunu dikkate almadığımızda iyilik yaptığımızı zannederken bile kötülükle karşılaşabiliriz.

2) En güzel dualar Kur'an'da yer alan, sonra da Allah Resûlü (sav) tarafından öğretilen dualardır. Bir insanın Rabbinden neyi, nasıl istemesi gerektiğini en güzel Rabbimiz ve O'nun elçisi bilir ve öğretir. Bizler bu duaları bırakıp kendimizce listeler oluşturduğumuzda, dualarımızda haddimizi aşan, bize dünya ve âhirette nasıl sonuçlar getireceğini bilmediğimiz ifadeler kullanabiliyoruz. Hakkımızda hayırlı olanı istemek yerine her

ne olursa olsun, ne pahasına olursa olsun bazı şeyleri isteyebiliyoruz. "Bana dua edin, size icabet edeyim," (Mü'min, 60) diyen Rabbimiz de bizim talebimiz doğrultusunda istediğimizi veriyor ama bu, bize hayır ve bereket getirmiyor. Oysa Rabbimiz bize duada haddi aşmamamızı da söylememiş miydi? (A'râf 7/55)

Duamız:

Rabbimiz!

Sen "Dua edin icabet edeyim," buyuruyorsun. Bizler de Senin emrine uyarak dua ediyor, Senin vaadine güvenerek icabetini umuyoruz. Dualarımızda haddi aşmaktan, ölçüyü şaşmaktan Sana sığınırız.

Razı olduğun şekilde dua etmeyi bizlere nasip eyle.

Âmin.

O'NUN RIZASINI KAZANMAK

De ki: Şüphesiz benim namazım,
kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi
âlemlerin Rabbi Allah içindir.
(En'âm, 162)

İnsanları birbirinden ayıran temel nokta hayatlarında kime, neye ne kadar önem verdikleri hususudur. Bu, öylesine önemli bir noktadır ki bir kere buna dair liste oluşturulduktan sonra hayatımızdaki bütün hareketlerimiz, tavırlarımız, hayata bakışımız, ahlakımız, duygularımız buna göre şekil alır.

Hepimizin kafasının gerisinde, hayat ajandalarımızda bir "önem listesi" vardır. Bu önem listesine her gün yeni şeyler eklenir, bazı şeylerin ise zamanla üzeri çizilir. Bazı şeylerin sıralaması zaman içinde değişir.

Şimdi sokağa çıkıp insanlara "Senin hayatında en çok önem verdiğin şey nedir?" diye sorsak çok farklı cevaplar alırsınız. Kimi "En önemli şey sağlıktır," der ve ekler: "Sağlık olmayınca diğer hiçbir şeyin kıymeti yoktur," diye. Kimisi "Akıldır, akıl baştan gidince insan için diğer şeylerin hiçbir değeri kalmaz," der. Kimisi "Özgürlüktür, insan özgür olamadıktan sonra hayatta ve sağlıklı olmasının bir değeri olmaz," der. Kimisi "Ailenle

bir arada olmaktır, sevdiklerin yanında olmayınca hiçbir şeyin kıymeti yok," der. Kimisi "en önemli şeyler" listesinin başına maddiyatı yazar. "Para olmayınca insanlar sana selam bile vermezler," diye devam eder. Kimisi "En önemli şey imandır, o olmayınca sonsuz hayatta ebedî azap vardır," der. Böylece bu soru karşısında insanlardan farklı farklı cevaplar duyarsınız.

Bu sayılanlar arasında önemsiz bir şey var mı? Tabii ki yok. Kim diyebilir ki iman, sağlık, akıl, özgürlük, para, sevdiklerinle birlikte olmak önemsizdir diye. Ancak sorumuz bunların önemli olup olmadığı değil "hangisinin en önemli olduğu" meselesidir.

Sahi bir insan hayatındaki "en önemliler" listesini neye göre belirleyecek? Kendi aklına, keyfine, çıkarlarına göre mi? İyi ama aklımızı doğru kullanmamızı engelleyen arzularımız, ihtiraslarımız ne olacak? Hem bakalım bizim önemli saydığımız ve ilk sıraya yerleştirdiğimiz şeyler gerçekten de o sıralamadaki yerlerini hak ediyor mu?

Şuurlu bir mümin, "önem listesi"ni kendi keyfine, aklına, çıkarlarına, heveslerine, günü birlik menfaat ve maslahatlarına göre belirlemez. Çünkü insanın nefsi ona kötülüğü emreder. Nefsinin hevâsı, arzuları ve ihtirasları dış dünyadan, şeytandan çok çabuk etkilenir. Önem listesinin en başına Allah'ın önem vermediği, dahası yasakladığı şeyleri yazabilir.

Öyleyse önem listemizi öyle birisi hazırlamalı ki bizi bizden iyi bilsin. Bizim için neyin daha önemli, en önemli olduğunu bilsin. Bizi kendi âciz, zayıf halimizle baş başa bırakmasın. Böyle bir listeyi ancak ve ancak insanı yaratan Rabbi yapabilir. Ne buyuruyordu Rabbimiz?

"Andolsun, insanı Biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz ve Biz ona şah damarından daha yakınız." (Kaf, 16)

Peki Rabbimizin yaptığı böyle bir liste var mı? Elbette var.

Rabbimiz, önem listesinin ilk sırasına kendi rızasının yazılmasını ister. Bu, gömleğin ilk düğmesidir zira. Bu düğme doğru iliklenmezse gömleğin diğer düğmelerinin de yanlış olması kaçınılmazdır. Bunun için Rabbimiz, Resûl'üne şöyle demesini emreder:

"De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir." (En'âm,162)

Öyleyse hayatımız ve ölümümüzün kendisine bağlanacağı ilk varlık "âlemlerin Rabbi olan Allah" ve en çok önem vermemiz gereken şey de Allah'ın rızasıdır.

İnsanlar içinde ise en çok önem vermemiz gereken kişi Allah'ın Resûlü'dür (sav). Niçin mi? Diğer insanları bilmemek, sevmemek, örnek almamak belki şu veya bu şekilde bize zarar verebilir. Ama hiçbirinin zararı ebedî olmadığı gibi yararı da kalıcı değildir. Peki ya Allah'ın Resûlü (sav)? İşte orada âlemlerin Rabbi olan Allah söze girer ve şöyle buyurur:

"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir." (Âl-i İmran, 31)

Gördünüz mü? Rabbimiz iki şeyi, Allah Resûlüne (sav) uymaya bağladı: Allah'ın bizi sevmesi ve günahlarımızı bağışlaması. Zaten bütün çabamız da Allah'ın bizi sevmesi için değil mi?

Bir şey sizin için ne kadar önemli ise onu korumak için o kadar gayret gösterir, onun uğruna diğer şeylerden vazgeçebilirsiniz. Mesela sağlığınızı korumak için paranıza kıyarsınız.

Eğer Cenab-ı Hakk'ın rızası sizin için en önemli şey ise ve O'nun Resûlü (sav) sizin hayatınızdaki en önemli kişi ise hayatta sahip olduğunuz diğer tüm şeyler bu iki değer karşısında ikincil konuma düşer. Artık ailenizle, evladınızla, akrabalarınızla,

malınızla, canlı ve cansız tabiatla ilişki biçiminizi onlara göre belirlersiniz.

Duamız:

Rabbimiz!

Hayatımızda ilk sıraya Senin rızanı yazmayı, hayatımızdaki en önemli şahıs olarak da Resûlün Muhammed Mustafa'yı (sav) kabul edip onu örnek almayı bizlere nasip eyle.

Rabbimiz!

Sen razı olduktan sonra bütün dünya bizden nefret etse hiçbir zararı yoktur. Sen razı olmadıktan sonra bütün dünya bizden hoşnut olsa hiçbir kıymeti yoktur. Sen bizden razı ol, bizi kendinden razı kıl.

Âmin.

O'NA KARŞI SAMİMİ OLMAK

De ki: Bana, dini Allah'a hâlis kılarak
O'na kulluk etmem emrolundu.
(Zümer, 11)

Allah ile aramızdaki irtibatın düzgün olabilmesi için mutlaka bilmemiz ve gereğini yapmamız gereken üç kavram var: İhlas, riya ve sıdk. Amellerimizin kabulü bu üç kavramı bilmemize ve bu bilgiye uygun tavır almamıza bağlı.

Bu üçüne yönelik çok tanımlar yapılmıştır ama okuduğum bir cümle ve bu cümlenin açıklaması bağlamındaki ifadeler son derece hoşuma gitti. Belki bu vesile ile Rabbimiz bizlere ihlas ve sadakatten bir pay verir, bizleri riyadan uzak eder.

İfade şu:

"İhlas kişinin içi ve dışının bir olmasıdır. Riya dışının içinden iyi olmasıdır. Sıdk ise içinin dışından iyi olmasıdır."[6]

Kısaca açıklayalım:

İhlas sahibi kimse, insanlar arasındayken nasıl bir görüntü veriyorsa iç dünyasında da öyledir. İnsanlar arasında namazına ne kadar özen gösteriyorsa kendi başına kılarken de öyledir.

6 İbn Kayyim el-Cevziyye, Medâricü's-sâlikîn, s. 386.

İnsanlar arasında ne kadar dua ve zikir yapıyorsa kendi başına iken de öyledir. İnsanlar arasında iken oturmasına, kalkmasına, konuşmasına, hal ve hareketlerine ne kadar dikkat ediyorsa; insanlar arasında, arkadaşlarına, eşine, çocuklarına nasıl davranıyorsa onlarla baş başa iken de hal ve hareketleri, davranışları öyledir.

Riya sahibi kimse, dışarıya ve başkalarına karşı normalde olduğundan daha iyi bir görüntü verir. Kendi başına iken namazını özensiz ve düzensiz kılarken başkalarının arasında namazına özen gösterir. Kendi başına Kur'an'ı okumaz ya da az okurken dışarıya karşı çok Kur'an okuyormuş imajı çizer. Kendi başınayken davranışlarına, sözlerine hiç dikkat etmezken başkalarının içinde son derece nazik, kibar bir görünüm çizer. Riya sahibini harekete geçiren ya da duraklatan şey Allah'ın rızası değil başkalarının övgüsü ya da yergisidir. Başkalarından övgü, alkış, beğeni almak birincil hedeftir. Riya sahibi kimsenin başkalarından talep ettiği şey kimi zaman maddî bir kazançtır. İyi bir görüntü vererek insanlardan mal ve menfaat temin etmek, toplumda kabul edilir bir pozisyon edinmek, insanlar tarafından sevilip saygı duymak, kendinden bahsettirmek, kalplerde yer edinmek onun temel amacıdır.

Sıdk (sadakat) sahibi kimse ise dışarıya karşı, normalde olduğundan daha düşük bir görüntü verir. Onun dış dünyaya yansıttıkları, buz dağının yalnızca görünen kısmıdır. İç dünyası Rabbi ile mamur olduğu halde dışarıda bu ölçüde tanınmak istemez. Rabbinden başka kimseden bir beklentisi olmadığı için başkalarına hoş görünme gibi bir amacı, çabası yoktur. Yaptıklarını başkalarının bilmesi halinde amelinde bozulmalar olacağını düşünür. Bırakın başkalarını, kendi nefsinin bile yaptığı iyiliklerden kendisine pay çıkararak sevinmesini, ken-

dini beğenmesini (ucb) hoş görmez. Sürekli, yaptığı işlerdeki kusurları görür.

İnsanın ihlas sahibi olması o kadar zor ki... Bunun için nefsi ile çok ciddi bir mücadele içine girmesi, her bir hareket ve davranışında kalbini kontrol etmesi gerekir. Hele sıdk/sadakat sahibi olmak çok daha zor. Ancak imkânsız değil. En kolay olan ise riya. Amelleri mahveden riya... Suyu doldurduğumuz kovanın dibindeki delik mesabesinde bütün amellerimizi heba eden riya...

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri ihlas sahibi olan (muhlis) ve ihlasa erdirilen (muhlas), içi dışından daha iyi olan (sıdk) kullarından eyle.

Bizleri riyanın, gösteriş ve sahteliklerin her türlüsünden muhafaza eyle.

Âmin.

O'NA TEVEKKÜL ETMEK

Kim Allah'a tevekkül ederse Allah ona yeterli olur.

(Talak, 3)

Güzel bir atasözümüz var: "Ağaca dayanma kurur, insana dayanma ölür."

Bu atasözümüzde insanın neye dayanmaması gerektiği iki örnek üzerinden belirtilmiştir.

Bu söz doğrultusunda hayatımıza şöyle bir bakalım. Acaba nelere dayanıp güveniyoruz?

Kimileri gençliğine, güzelliğine güvenir. Eğer güvendiğin şey gençliğinse bir gün ellerinden kayıp gidecek. Zannediyor musun ki etrafında gördüğün yaşlılar hep böyleydi? Onlar da bir zamanlar gençti.

Eğer güç ve kuvvetine güveniyorsan mutlaka bir gün hasta olacaksın. İnanmıyorsan sağlam iken hasta olanlara bak!

Eğer güvendiğin şey malın mülkün ise bir gün hepsini bırakıp gideceksin. İnanmıyorsan zengin iken ölenlerin yanlarında ne götürdüğüne bir bak!

Eğer güvendiğin şey çoluk çocuğun, eşin dostun ve akraba aşiretin ise bir gün hepsi birer birer eksilecek. İnanmıyorsan yakınlarından ölmüş olanları gözünün önüne getir.

Rabbimizin şu sözüne kulak vermeli:

"Sizin yanınızdaki (her ne ise) tükenir, Allah katındakiler ise bâkidir. Elbette sabırlı davrananlara yapmakta olduklarının en güzeliyle mükâfatlarını vereceğiz." (Nahl, 96)

Sen güveneceksen Allah'ın katında muttaki müminlere verilecek sonsuz ömür, servet, gençlik, dostluğa güven.

Dünyadaki tüm mahrumiyet ve kayıpların için sabret. Çünkü sabredenlere Allah, yaptığı güzel amellerin karşılığını katbekat verecek!

Sen tevekkül edeceksen, âlemlerin Rabbi olan Allah'a tevekkül et. Tevekkül, bir kimseyi vekil edinme, kendi işlerini yürütme konusunda onu kendi yerine geçirme gibi anlamlara geliyor. Ancak bunun olabilmesi için iki şart gerekiyor: Tevekkül eden kimsenin öncelikle kendi elinden gelenleri yapmış olması, ikinci olarak da tevekkül edilenin, o işi yerine getirebilecek durumda olması.

Rabbimiz şöyle buyuruyor: "Dipdiri olan, asla ölmeyene tevekkül et!" (Furkan, 58)

Bu özelliğe sahip olan yegâne varlık Allah olduğuna göre demek ki dayanmamız, sırtımızı yaslamamız, sığınmamız gereken tek varlık da O'dur.

Bir başka âyet, niçin Allah'a tevekkül etmemiz gerektiğini şu şekilde ortaya koyar:

"De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla erişmez. O bizim Mevlâmızdır. Onun için müminler yalnız Allah'a dayanıp güvensinler." (Tevbe, 51)

Mademki yazgı Allah'ın elindedir, mademki bütün işleri sevk ve idare eden O'dur, O istemedikçe yaprak bile düşmez, öyleyse O'ndan başkasına dayanmak olabilir mi?

Kendisine dayanacağımız varlığın öyle bir hazinesi olmalı ki asla tükenmemeli. Bu konuda Rabbimiz şöyle buyurur:

"Sizin yanınızdaki (dünya malı) tükenir, Allah katındakiler ise bâkidir." (Nahl, 96)

Kendisine dayanacağımız varlık, sürekli bizim yanımızda olmalı, bizi korumalı gözetmelidir. Eğer bizim yanımızda bulunmadığı zamanlar oluyorsa, ya da bizi görmediği, bizden habersiz olduğu zamanlar oluyorsa ona nasıl dayanıp güvenebiliriz ki? Rabbimiz bu konuda şöyle buyurur:

"Nerede olursanız olun, O sizinle beraberdir. Allah yaptıklarınızı görür." (Hadid, 4)

"Göklerin ve yerin gaybı (sırrı) yalnız Allah'a aittir. Her iş O'na döndürülür. Öyle ise O'na kulluk et ve O'na dayan! Rabbin yaptıklarınızdan gafil değildir." (Hûd, 123)

Kendisine dayanıp güveneceğimiz varlık, kuvvet ve kudret sahibi olmalı, zayıf ve âciz olmamalıdır. Eğer bizi koruyabilecek gücü yoksa o zaman ona dayanmamızın da bir anlamı olmaz. Diğer yandan kendisine dayanacağımız varlık bize karşı şefkat ve merhamet sahibi olmalı ki ona dayanmamızın bir anlamı olsun. Bu konuda Rabbimiz şöyle buyurur:

"Azîz ve Rahîm olana dayan!" (Şuarâ, 217)

Azîz demek izzet ve kudret sahibi olan, her varlığın üzerinde galip konumda olup asla mağlup edilmesi, alt edilmesi, elinden kurtulunması mümkün olmayan demektir. Rahîm ise acıyan, şefkat gösteren demektir.

Kendisine dayanıp güveneceğimiz varlık bize yeterli olmalı. Bizi başka bir varlığa muhtaç etmemelidir. Bu konuda Rabbimiz şöyle buyurur:

"Kim Allah'a tevekkül ederse Allah ona yeterli olur." (Talak, 3)

Sözü tekrar başa bağlayalım. Atasözümüzün de dediği gibi kuruyan, ölen varlıklara dayanıp güvenmek olmaz. Paraya servete, makama şöhrete, akrabaya aşirete, güzelliğe surete tevekkül olmaz. Bütün bunlardan geçip asıl dayanılması gereken varlığa dayanmalı. Hayat işte o zaman rahat, ruhlar işte o zaman huzurlu ve kalpler işte o zaman mutmain olur.

Duamız:

Rabbimiz!

Sen, Sana inanıp sığınan, dayanıp güvenen kullarını himayene alır, onların işlerini yoluna koyar, zorluklarını kolaylaştırırsın. Sen kapalı kapıları açar, sıkıntıları dağıtırsın. Fakiri zengin eden, hastayı iyi eden, kalbi kırıkların kalbini tamir eden Sensin.

Rabbimiz!

Senden başka her şey âcizdir, kudret sahibi değildir. Fakirdir, servet sahibi değildir. Fanidir, beka sahibi değildir. Öyleyse bizim gibi âciz, fakir ve fani varlıkları işlerimizde nasıl vekil kılalım? Onlara nasıl güvenelim?

Rabbimiz!

Bizi yalnızca Sana tevekkül edip dayanan, fani ve âciz varlıklara dayanmaktan uzak duran kullarından eyle.

Âmin.

O'NA FİRAR ETMEK

O halde Allah'a firar edin!
(Zâriyât, 50)

İnsanlar korktukları, çekindikleri ve sakındıkları şeylerden uzak dururlar. Bir tehlike söz konusu olduğunda bu tehlikenin kaynağından uzaklaşarak kendilerini güvende hissedecekleri yerlere sığınırlar.

Üç tür kaçıştan söz etmek mümkündür:

1. Kuldan kula firar etmek.

Bu, âciz olan bir varlıktan kaçarken başka âciz bir varlığa sığınmaktır. Mesela rızık elde etmek isteyen bir kimsenin, zengin gördüğü bir kimseye sığınıp dayanması ve rızkını ondan bilmesi bu türden bir kaçıştır. Hasta olan bir kimsenin, kendisine şifa verdiğini düşündüğü bir kimseye kaçışı bu türden bir kaçıştır.

Bu bakış açısına sahip olan kimse, başına gelen zorluk, sıkıntı ve musibetleri bir imtihan olarak görmek yerine sürekli başka sebeplere bağlar. "Şöyle yapsaydım böyle olmazdı," diyerek başına gelen durumları ya kendinden ya da başkasından bilir. İlahî takdiri göz önünde bulundurmaz. Bu zorluk ve sıkıntıları kuldan bildiğinden sıkıntılardan kurtarıcı olarak da başka kulları görür. Onlara sığınır, onlardan medet umar.

2. Allah'tan kula firar etmek.

Bu, her şeye kadir olan Allah'tan âciz kullara kaçıştır, sonu ziyandır. Bu zihniyete sahip olan kişi karşılaştığı zorluk ve sıkıntılı durumların Allah tarafından var edildiğini bilmekle birlikte bu sıkıntılı durumlarda Allah'a sığınmak, O'ndan kurtuluş beklemek, O'na sığınmak gibi bir yola başvurmayıp yalnızca maddî sebeplere başvurmayı yeterli görür. Hastalandığında yalnızca tedavi olmayı yeterli görüp şifa bulursa bunu Allah'tan değil kuldan bilir. Karnı acıkıp da bir kimse tarafından kendisine yiyecek verildiğinde bu rızkın Allah'tan geldiğini düşünmez, kuldan bilir.

3. Allah'tan Allah'a firar etmek.

Bu, her şeyin Allah'tan geldiğini bilen ve O'ndan başka sığınacak bir yer bulamayan kimsenin kaçışıdır. İşte müminin kaçışı budur. Nitekim Peygamberimiz (sav) şu şekilde dua ederdi: "Allah'ım öfkenden rızana, cezalandırmandan affına ve Senden Sana sığınırım."[7]

Peygamberimiz bu duasında Allah'ın sıfatlarını, fiillerini ve zâtını bir sıra içinde zikretmek suretiyle mükemmel bir dua örneği sergilemiştir. Bunu şöyle açıklayabiliriz:

Öfkeden rızaya kaçış, Allah'ın bir sıfatından başkasına kaçıştır. Burada Allah'ın öfke ve gazabını, insanların öfkeleri ile kıyaslamak doğru olmaz. İnsanlar çoğu zaman işler istedikleri gibi gitmeyince, planları tutmayınca, başkaları onların istediğini yapmayınca öfkelenirler. Bu öfke onları mutedil davranmaktan alıkoyar. Allah'ın öfkesi böyle değildir. O'nun öfkesi acziyetten kaynaklanmadığı gibi sonu zulme varacak bir öfke de değildir. O'nun öfkesi de aslında kulunun menfaati içindir. Rıza

7 Müslim, Salât, 222; Ebû Davud, Salât, 154.

(hoşnutluk) Allah'ın diğer bir sıfatıdır. Tıpkı Allah'ın gazabı gibi rızası da kullarınkine benzemez. Allah'ın rızası, bir insanın arzulayabileceği en üstün hedeftir. Öyle ki bu hedef, cennet nimetlerinden bile üstündür. Nitekim bir âyette bu husus şöyle açıklanır: "Allah, mümin erkeklere ve mümin kadınlara, içinde ebedî kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler vaat etti. Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür. İşte büyük kurtuluş da budur." (Tevbe, 72)

Cezalandırmadan affa kaçış, Allah'ın bir fiilinden başka bir fiiline kaçıştır. Cezalandırma, gazap sıfatının bir anlamda sonucudur. Allah merhamet ve adalet sahibidir. Allah'ın bütün bu sıfatlarına rağmen bir kulu cezalandırması, o kulun kesinlikle cezayı hak ettiğini gösterir. İşte Allah Resûlü'nün (sav) duasında Allah'ın cezalandırmasından O'nun affına sığınması, Allah'ın ceza vermesini gerektirecek ölçüde kötülüklerle içli dışlı olmaktan Allah'a sığınmak anlamına gelir. Allah'ın rahmeti ve affı gazabından daha üstündür. Nitekim Peygamberimizin (sav) aktardığına göre Rabbimiz şöyle buyurmuştur: "Rahmetim gazabımı geçmiştir."[8]

Allah'tan Allah'a kaçış O'nun zâtından yine O'nun zâtına kaçıştır. Tıpkı Tebük'te savaştan geri kaldıkları için boykot uygulanan üç kişiye dünyanın dar geldiği gibi:

"Ve (seferden) geri bırakılan üç kişinin de (tövbelerini kabul etti). Yeryüzü, genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmıştı. Nihayet Allah'tan yine Allah'a sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı. Sonra (eski hallerine) dönmeleri için Allah onların tövbesini kabul etti. Çünkü Allah tövbeyi çok kabul eden, pek esirgeyendir." (Tevbe, 118)

8 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 1; Müslim, Tevbe, 14.

Duamız:

Allah'ım!

Gazabından rızana, cezalandırmandan affına, Senden Sana sığınırım.

Ben, Sana hak ettiğin şekilde övgüler sayıp dökmeye güç yetiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin.

Âmin.

O'NDAN AF DİLEMEK

Onlar ki, bir kötülük yaptıklarında, ya da kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tövbe-istiğfar ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki! Bir de onlar, işledikleri kötülüklerde, bile bile ısrar etmezler.

(Âl-i İmran, 135)

Allah Resûlü (sav) "seyyidü'l-istiğfar" (istiğfarın efendisi) adını verdiği dua için ne diyor biliyor musunuz?

"Kim bu duayı bütün kalbiyle inanarak gündüz vakti eder de akşama kavuşmadan ölürse cennet ehlinden olur. Kim de bütün kalbiyle inanarak gece vakti eder de sabaha kavuşmadan ölürse cennet ehlinden olur."[9]

Ne imiş bu dua? Cümle cümle ele alalım:

1. "Allahümme ente Rabbî" (Allah'ım Sen benim Rabbimsin.)

Beni yoktan yaratan, yaşamam için gerekli olan ortamı var eden, rızkımı veren, hastalandığımda şifa verensin. Aldığım nefesi Senin sayende alıyorum, damarımda kan Senin sayende

9 Buhârî, "Deavât", 2; Tirmizî, "Deavât", 15.

akıyor, kalbim Senin isteğinle atıyor. Ölümüm ve hayatım Senin elinde.

2. "Lâ ilâhe illâ ente" (Senden başka ilah yoktur.)

Nasıl ki Rabbim sadece Sen isen benim yalvarıp yakardığım, kulluğumu, duamı, ümidimi ve korkumu bağladığım yegâne ilahım da Sensin. Senden başkasına kulluk etmem. Senden başkasına ilahlık yakıştırmam. Yardım ve desteği Senden isterim, Sana tevekkül ederim, Sana boyun bükerim.

3. "Halaktenî ve ene abdüke" (Beni Sen yarattın ve ben Senin kulunum.)

Ben yoktum Sen var ettin, varlığından haberdar ettin. Ben Senin kulunum, Sana kul olduğumda benliğimi bulurum. Sana kulluktan yüz çevirdiğimde ben benlikten çıkarım.

4. "Ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü" (Gücüm yettiği ölçüde ben Seninle yaptığım anlaşmaya ve sana verdiğim söze bağlıyım.)

İnsanlık ruhlar âlemindeyken "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sordun, hep beraber "Evet, Sen bizim Rabbimizsin," dedik. Sonra bizi dünyaya gönderdin, bize emanet ve sorumluluk yükledin. "Evet," dediğimiz andan itibaren ben Sana verdiğim söze bağlıyım. Zaman zaman nefsime ve şeytana uysam da, ayaklarım tökezlese ve yolda kalsam da asla ve asla Senin yolundan yüz çevirmedim, Sana kulluktan vazgeçmedim.

5. "Eûzu bike min şerri mâ sana'tü" (İşlediğim günahların şerrinden Sana sığınırım.)

Ben kulluk icabı nice zaman nefsime ve şeytana uyarak günahlar işlemiş olabilirim. Kim bilir zaman olmuş sana ibadeti terk etmişimdir. Zaman olmuş ibadetimde özenli olmamışım, iş olsun diye yapmışımdır. Kimi zaman senin haram ettiğin şeyleri işlemişim, kimi zaman çizdiğin sınırları geçmişimdir.

Bu yaptığım günahların her biri benim kulluk hayatıma zarar verir bilirim. İşte bunların şerrinden sana sığınırım. Günahlarımın kalbimi karartmasından, beni inkâra sürüklemesinden, yolumu tamamen kaybetmekten Sana sığınırım.

6. "Ebûü leke bi ni'metike aleyye ve ebûü bi zenbî" (Bana verdiğin nimetleri, benim ise (bu nimetlere karşı) işlediğim günahlarımı itiraf ederim.)

Sen bana öyle nimetler verdin ki hangisini sayayım? Saymakla bitiremem ki! Beni en şerefli varlık olarak yarattın. İman nimetini bahşettin. Bana akıl, göz, kulak, el, ayak verdin. Her bir nimetin için bir ömür boyunca şükretsem, başımı secdeden kaldırmasam bu nimetlerin karşılığını ödeyemem. Ben ise bu nimetlere şükredeceğime zaman zaman nankörlük ettim. Bana verdiklerini görmezden gelerek vermediklerini istedim. "Benim niye şuyum yok, niye buyum yok," dedim. Yeri geldi günah işledim. Bütün bunları kabul ve itiraf ediyorum.

7. "Feğfir lî, fe innehû lâ yeğfiru'z-zunûbe illâ ente" (Beni bağışla; çünkü günahları yalnızca Sen affedersin.)

Sen Gaffâr ve Gafûr'sun günahları çokça bağışlarsın. Sen Settâr'sın kötülükleri çokça örtersin. Tevvâb'sın tövbe edip Sana dönenleri kabul eder, kapılarını açarsın. Can boğaza gelmeden, güneş batıdan doğmadan senin tövbe kapın asla kapanmaz. Öyle ise beni de bağışla. Her ne işlemişsem, ne yapmışsam bağışla. Sen değil misin Resûl'ün (sav) aracılığıyla bize çağrıda bulunan ve buyuran:

"De ki: (Rabbiniz şöyle buyurdu) Ey (birtakım günahlar işleyerek) kendilerine yazık eden kullarım! Allah'ın rahmetinden asla ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (Zümer, 53)

İşte asla kapanmayan rahmet kapısının önüne geldim. Beni de o kapıdan içeri al! Beni de şu şekilde tarif ettiğin kulların arasına al:

"Ey huzura kavuşan nefis! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön. Gir seçkin kullarımın arasına ve gir cennetime!" (Fecr, 27-30)

Duamız:

"Allah'ım!

Hatamı, cehaletimi, işimdeki taşkınlığımı, Senin benden daha iyi bildiğin günahlarımı bağışla.

Allah'ım!

Ciddiyetle veya önemsemeksizin, yanlışlıkla veya kasten işlediğim günahlarımı bağışla. Bu kusurların tamamı benden kaynaklanmıştır.

Allah'ım!

Benim daha önce yaptığım ve daha sonraya bıraktığım, gizli yaptığım veya açıktan yaptığım, Senin benden daha iyi bildiğin günahlarımı bağışla.

Sen dilediğini öne geçiren, dilediğini geride bırakansın. Senin gücün her şeye yeter."

Âmin."

O'NA SÖZ VERMEK

Allah'a karşı verdikleri sözü ve yeminlerini az bir bedelle değiştirenlere gelince, işte bunların âhirette bir payı yoktur. Kıyamet günü Allah onlarla konuşmayacak, onlara bakmayacak ve onları temize çıkarmayacaktır. Onlar için acı bir azap vardır.

(Âl-i İmran, 77)

İnsanlar daha bu dünyaya gelmeden Allah tümümüzden söz aldı. "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" sorusuna hepimiz "Evet, Sen bizim Rabbimizsin," dedik.

İnanan müminler de "İşittik ve itaat ettik, biz müminiz" diyerek Allah'a söz verdiler.

Bunun dışında Rabbimize verdiğimiz başka sözler de var. Özellikle zorluk ve sıkıntı zamanlarında!

İnsanların tümü bir zorluk ve sıkıntı ile karşılaştıklarında üstün bir güce sığınma, ondan yardım isteme ihtiyacı hissederler. İnanan insanlar zor zamanlarında derhal Allah'a sığınır, türlü ifadelerle başlarındaki musibetlerin geçmesi için dua ederler. Kur'an, Allah'a ortak koşan müşriklerin bile zor zamanlarda taptığı diğer varlıkları unutarak Allah'a sığındıklarını bize şöyle haber verir:

"De ki: Ne dersiniz; size Allah'ın azabı gelse veya o kıyamet gelip çatıverse, Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız? Doğru sözlü iseniz (söyleyin bakalım) bilâkis yalnız Allah'a yalvarırsınız. O da (kaldırılması için) kendisine yalvardığınız belâyı dilerse kaldırır ve siz ortak koştuğunuz şeyleri unutursunuz." (En'âm, 40-41)

"De ki: Karanın ve denizin karanlıklarından (tehlikelerinden) sizi kim kurtarır ki? (O zaman) O'na gizli gizli yalvararak "Eğer bizi bundan kurtarırsan andolsun şükredenlerden olacağız," diye dua edersiniz. De ki: Ondan ve bütün sıkıntılardan sizi Allah kurtarır. Sonra siz yine O'na ortak koşarsınız." (En'âm, 63-64)

Kur'an, darlık zamanında Allah'a sığınıp yalvaran ama darlıktan kurtulunca O'nu unutarak sanki hiçbir şey olmamış gibi hayatına devam eden kimselerin bu ikiyüzlü tavırları hakkında şöyle söyler:

"İnsana bir zarar geldiği zaman, yan yatarak, oturarak veya ayakta durarak (o zararın giderilmesi için) bize dua eder; fakat biz ondan sıkıntısını kaldırınca, sanki kendisine dokunan bir sıkıntıdan ötürü bize dua etmemiş gibi geçip gider. İşte böylece haddi aşanlara yapmakta oldukları şeyler güzel gösterildi." (Yunus, 12)

Bütün bunlardan kendi adımıza bir sonuç çıkarmamız gerekir:

Hepimiz hayatımızda türlü zorluklar yaşıyoruz. Kimi zaman sağlığımızla sınanıyoruz. Kendimiz ya da sevdiklerimiz hastalığa yakalanıyor, ameliyata giriyor ve biz hemen dua etmeye başlıyoruz: "Allah'ım, bu ameliyatın hayırlı bir şekilde neticelenmesini nasip eyle, beni ve sevdiklerimi bir an önce sağlığımıza kavuştur." Sonra ameliyat bitiyor, bir zaman sonra sağlığımıza

kavuşuyoruz ama Allah'a yalvarıp yakarmalarımızı unutarak hayatımıza sanki O'na hiç dua etmemiş gibi devam ediyoruz.

Maddî açıdan sıkıntılar yaşadığımız, borç batağı içinde olduğumuz, önümüzde kapıların kapandığı dönemlerde ellerimizi Allah'a açıp "Allah'ım içinde bulunduğum bu sıkıntılardan beni kurtar, bana yardım et, beni feraha kavuştur," diye dualar ediyoruz. Hatta sadece dua etmekle kalmayıp içimizden Rabbimize söz veriyoruz: "Eğer bu durumdan kurtulursam bir daha asla Sana isyan etmeyeceğim, Senin rızana uygun bir hayat süreceğim, ibadetlerimi aksatmayacağım."

Eğer zor zamanlarımız geçtiğinde sözümüzde durursak Allah katında "sabreden, şükreden, vefakâr" kullar zümresine dâhil oluruz.

Peki ya sözünde durmayanlar? Onlar ne ile karşılaşacaklar? Onlar hangi nimetlerden mahrum kalacaklar? Âyette bu hususta belirtilen noktalar son derece dikkat çekici.

1. Kıyamet günü Allah onlarla konuşmayacak.

Allah'ın hitabına muhatap olmak, O'nunla konuşmak, "Rabbim!" diye nida ettiğinizde "Kulum!" diye cevap vermesinden daha büyük saadet olur mu? Anne babanız sizinle konuşmasa, çoluk çocuğunuz konuşmasa, arkadaşınız konuşmasa içiniz daralır, moraliniz bozulur. Peki sizi yaratan Rabbiniz sizinle konuşmasa?

2. Allah onlara bakmayacak.

Allah onları yok gibi kabul ediyor, yüzlerine bakmıyor. Bunun insanı ne hale getireceğini düşünsenize! Sevdiğiniz birisi size bakmasa, hiç oralı olmasa bozulmaz mısınız? Rahmeti her şeyi kuşatmış olan Allah bütün merhametine rağmen bir kuluna bakmıyorsa bundan büyük bedbahtlık olabilir mi?

3. Onları temize çıkarmayacak.

Onların günahlarını affetmeyecek, kabahatlerini örtmeyecek, suçlarını bir bir orta yere dökecek. Yaş ve kuru, büyük ve küçük ne kadar yamuk ve yanlış varsa hepsi bir bir ortaya dökülecek. Bunları affetmeyecek. Bundan büyük rezalet olur mu?

4. Onlar için acı bir azap vardır.

Yukarıdaki manevî ve psikolojik azapların yanında bir de acı veren cehennem azabı var.

Bir kul için bundan büyük mahrumiyet, bundan büyük bedbahtlık olabilir mi?

Peki bütün bunlar ne için? Üç günlük dünya, değersiz çul ve çaput, sonu toprakta bitecek gelip geçici arzu ve hevesler için!

Allah ile yaptığı sözleşmeye bağlı olanları düşünün bir de! Allah onlarla konuşacak, sohbet edecek. Onlarla ilgilenecek, yüzüne bakacak, onlar da Allah'ın yüzüne bakacaklar. Allah onların suçlarını affedip günahlarını bağışlayacak, kötülüklerini örtecek, onlar için sonsuza kadar bembeyaz bir sayfa açacak. Üstelik onlar için sonsuz nimetler ve mutluluklar olacak.

Duamız:

Rabbimiz!

Sen, daha bizleri bu dünyaya göndermeden "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sordun, bizler de "Evet Sen bizim Rabbimizsin," diye cevap verdik. Bilmediğimiz bir âlemde Sana kul olacağımıza söz verdik.

Sonrasında gönderdiğin peygamberler aracılığıyla bizden itaat ve bağlılık sözü aldın. Sana dua ederek dertlerimizi dökerken içimizden Sana nice sözler verdik.

Rabbimiz!

Sana verdiğimiz sözlere bağlı kalıp tutmayı nasip eyle. Bizleri sözünde duran sâdıklardan eyle. Sözünden dönenlerden eyleme.

Rabbimiz!

Bizleri kıyamet gününde kendileriyle konuştuğun, yüzlerine baktığın, temize çıkardığın, cennetinle ve cemalinle müşerref kıldığın kullarından eyle.

Âmin.

O'NUN HAKKINDA HÜSNÜZANDA BULUNMAK

Bilemezsin, belki de Allah yeni bir durum yaratır.
(Talak, 1)

Vefatından üç gün önce Allah Resûlü (sav) şöyle söyledi:

"Hiçbiriniz sakın ola ki Allah hakkında hüsnüzanda bulunmadan ölmesin!"[10]

Bir müminin hayatında en önemli konulardan biri bu olmalı ki Allah Resûlü (sav), ölmeden önce her müminin bu şartı yerine getirmesini tembihlemişti. Hiçbirimiz ne zaman öleceğimizi bilmediğimize göre Allah hakkında her anımızda, her nefesimizde hüsnüzan üzere bulunmamız gerekiyor demek ki.

Bunun zıddı ise Allah hakkında suizanda bulunmaktır. Yani kişinin "Allah bana şöyle kötü bir şey yapacak," diyerek iç dünyasında kötülük düşüncesi taşımasıdır.

Allah hakkında olumlu veya olumsuz düşünmenin kişilerin hayatına doğrudan etkisi olduğu bilinen bir gerçek. Hayatlarının merkezine Allah düşüncesini yerleştirmeyenler, hayata dair

10 Müslim, Sıfatü'l-cenne, 81.

olumlu ya da olumsuz düşünme durumunun kişinin yaşamına etkisini "kendini gerçekleştiren kehanet" adıyla isimlendiriyorlar. Bu, kısaca şu şekilde tanımlanıyor: Olması düşünülen bir durum veya eylemin gerçekliğe dönüşmesi. Hani bizim "Birine kırk kere deli dersen o kişi deli olur," diye bir sözümüz var ya, işte onun gibi bir şey.

Diyelim ki sabah kalktığınızda günüm güzel geçecek diye düşünürseniz gün içinde kötü şeylerle karşılaşsanız bile bir şekilde ne yapıp edip o gününüzü güzel geçirme imkânına kavuşuyorsunuz. Buna karşılık, diyelim ki pikniğe gittiniz, çok güzel bir ortam var ama siz içinizden bugün hiç güzel geçmeyecek gibi geliyor diye düşünüyorsunuz. Kendinizi buna inandırırsanız o piknikte ne olup bitiyor, bir şekilde mutsuz olacağınız durumlar karşınıza çıkıyor ve siz "Bak, dememiş miydim, işte günüm berbat oldu," diyerek kehanetinizi doğruluyorsunuz.

İman öyle bir hazine, öyle bir iksir, öyle bir cevherdir ki insana, içinde bulunduğu şartlar ne kadar olumsuz olursa olsun gelecek zamanın şimdiye göre daha iyi, güzel geçeceğine dair bir ümit aşılıyor. Bu düşünce insanı huzura, mutluluğa kavuşturuyor. Hem de şartlar ne kadar olumsuz olursa olsun!

Mesela kişi sabahleyin "Allah'ın izin ve inayetiyle bugün hayırlı bir gün olacak," diye düşünerek güne başladığında ne kadar tersliklerle, musibetlerle karşılaşırsa karşılaşsın, bir kere sabahleyin zihnine ve ruhuna kodladığı hayır ve iyilik mesajları onu hiç yalnız bırakmıyor. Bir sıkıntı ile karşılaştığında "Vardır bunun da bir hikmeti", "Bu da Rabbimin bir imtihanı", "Beterin beteri var", "Allah var gam yok," diyerek bir şekilde o musibeti gözünde büyütmeden, lehine olabilecek bir potaya çekiyor. Eğer bir iyilikle karşılaşırsa bu defa hamd ediyor, nimetlere şükrettikçe nimetlerin daha da artacağını düşünüyor.

Rabbimiz, Uhud savaşında yenilgi alan müminleri teselli etmek üzere indirdiği âyetinde "Üzülmeyin, gevşemeyin, eğer inanıyorsanız siz daha üstünsünüz," (Âl-i İmran, 139) buyuruyor.

Allah Resûlü (sav) de, iç dünyasında vereceği tepkiye bağlı olarak dış dünyada her ne yaşanmış olursa olsun, müminde bu yaşananları hayra dönüştürülebilecek potansiyelin var olduğunu şu hadisi ile ortaya koyuyor:

"Müminin her işine hayret edilir. Onun her işi kendisi açısından hayırlıdır. Sevinçli bir durumla karşılaşırsa buna şükreder ve bu durum onun için hayırlı olur. Sıkıntılı bir durumla karşılaşırsa buna sabreder ve bu durum da onun için hayırlı olur. Bu özellik, müminden başka kimsede yoktur."[11]

Rabbimiz, her anın hayırlara gebe olduğunu şu sözüyle bildiriyor: "Bilemezsin, belki de Allah yeni bir durum yaratır." (Talak,1)

Allah hakkında hüsnüzan, müminin, Allah'ın kendisine daima iyi, güzel, hoş bir şekilde muamelede bulunacağına inanması, güvenmesi, buna bel bağlamasıdır.

Allah'ın bize muamelesi konusunda umutlu olmak, iyimser olmak, iç dünyamızı ferah tutmaktır.

Hüsnüzan, Allah'ın bize hayırla muamele edeceği, karşımıza güzel sonuçlar çıkaracağı, bizim için hayırlı olanı yapacağı konusunda olumlu düşünmektir. Nitekim Allah Resûlü'nün (sav) belirttiğine göre Rabbimiz şöyle buyurmuştur: "Ben, kulumun zannı üzereyim."[12]

---

11 Müslim, el-Birr ve's-sıla ve'l-âdâb, 43.

12 Buhârî, Tevhid, 15; Müslim, ez-Zikr ve'd-dua, 2.

Hüsnüzan, kişinin kendi kendini avutması, boş kuruntulara ve temennilere kapılması değildir! Hüsnüzan, kadere hükmeden ilahî bir gücün olduğuna, O'nun sonsuz merhamet, kudret ve hikmet sahibi olduğuna inanmak, güvenmektir. Hüsnüzan, bu kâinatın sahipsiz olmayıp her şeyin O'nun sevk ve idaresinde olduğunu bilmenin verdiği güven, rahatlık ve tatminkârlıktır.

Bir mümin, hayatının her anında Allah'a karşı hüsnüzanını korumakla birlikte en çok da şu durumlarda bu zannını ortaya koymalıdır:

a) Zorluk ve sıkıntı durumları

Hayat bir imtihandır. Her insan bu imtihan dünyasında birtakım zorluklarla sınanabilir. Zorluk ve sıkıntı durumunda bizlere düşen bir yandan sabır ve namazla Allah'tan yardım isterken diğer taraftan Allah'a karşı hüsnüzanımızı korumaktır.

Allah Resûlü (sav) hicret ederken Hz. Ebubekir (ra) ile birlikte Sevr mağarasına saklanmıştır. Müşrikler onların izlerini takip ederek mağaranın ağzına kadar geldikleri zaman Hz. Ebubekir telaşlanarak "Eyvah, bizi yakalayacaklar!" dediğinde Hz. Peygamber (sav) ona "Üzülme! Allah bizimle beraberdir," (Tevbe, 40) dememiş miydi?

Firavun ve orduları, Hz. Musa (as) ve ona inananları Kızıldeniz kenarında kıstırdıklarında İsrailoğulları "Eyvah, yakalandık!" dediklerinde Hz. Musa "Asla! Rabbim benimle birliktedir. O, mutlaka bize yol gösterecektir," (Şuarâ, 62) dememiş miydi?

Rabbimiz Kur'an'da "Her zorlukla birlikte mutlaka bir kolaylık vardır, evet her zorlukla birlikte mutlaka bir kolaylık vardır," (İnşirah, 5-6) buyurmuyor mu?

Demek ki bir imtihan olarak karşılaşacağımız zorluk, sıkıntı, bela, musibet gibi durumlarda kendimizi yalnız, terk edilmiş, sahipsiz, bitmiş, tükenmiş, çaresiz hissetmemeli, Rabbimizin

bizi asla bırakmayacağına, elimizden tutacağına, bizi düze çıkaracağına güvenmeliyiz.

b) Dua ederken

Rabbimizin duamıza icabet edeceğine inanarak ve güvenerek dua etmeli, bu konuda hüsnüzanımızı korumalıyız. Rabbimiz "Bana dua edin, size icabet edeyim," (Mümin, 60) buyurmadı mı?

Nitekim Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın, duanıza icabet edeceğine kesin inanarak dua edin. Bilin ki Allah gâfil olan, başka şeyle ilgilenen kimsenin duasına icabet etmez."[13]

c) Günahımızdan tövbe ederken

Rabbimizin günahlarımızı bağışlayacağına inanarak tövbe etmemiz gerekir. İşlediğimiz günah ne kadar büyük olursa olsun Allah'ın affından, merhametinden ümit kesmek bir mümine yakışmaz. Nitekim Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"De ki: (Rabbiniz şöyle buyurdu) Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (Zümer, 53)

d) Ölüm döşeğinde iken

Kimin ne zaman öleceğini yalnızca Allah bilir. Ancak kişi zâhirdeki durum açısından ölüme yakın bir görünüm arz ediyorsa o kişinin Rabbine hüsnüzanda bulunması gerekir. Allah Resûlü (sav), tam da kendisi ölüm döşeğinde olduğu bir esnada en baştaki hadisi söylemiş, böylece hem sözüyle hem davranışıyla Allah'a karşı hüsnüzan beslediğini göstermişti.

13 Tirmizî, "Deavât", 66.

Son olarak şunu belirtelim: Allah'a karşı hüsnüzanda bulunmak, hiçbir şey yapmadan, amel etmeden kuru kuruya temennide bulunmak değil, elinden geleni yaparak Allah'ın kendisine güzellikler, iyilikler vereceğini düşünmek, buna inanmak ve bunu temenni etmektir.

Allah'a karşı hüsnüzanımız varsa umudumuz da vardır.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri Senin hakkında olumlu düşünmekten, hüsnüzandan ayırma. Şeytanın vereceği vesveseler ile olumsuz düşüncelere kapılmaktan bizleri muhafaza eyle.

Rabbimiz!

Her işimizde hayırlı düşünmeyi, hayırla karşılaşmayı, her halimizi hayra dönüştürmeyi bizlere nasip eyle.

Âmin.

O'NUN YOLUNDA YORULMAK

(Bir işi tamamlayıp) boş kaldığında derhal
(başka bir işe koyularak) yorul.
Sadece Rabbine doğru rağbet et.
(İnşirah, 7-8)

Yorulmak günlük hayatta sıkça karşılaştığımız bir durum. Kimi zaman bedenen, kimi zaman zihnen yoruluruz ve dinlenmeye ihtiyaç duyarız. Kimi zaman da aslında yorgun olmadığımız halde işi tembelliğe vurup bir tür "öğrenilmiş çaresizlik" içine düşer ve ne yapıp eder kendimizi yorgunmuş gibi hissetmeyi başarırız.

Yorulmak deyip de geçmeyin! Yorulmanın iyisi de var kötüsü de. Öyle yorgunluklar var ki insanı Allah'ın razı olduğu bir kul yapar. Öyle yorgunluklar da vardır ki insanı şeytanın yoldaşı yapar.

Allah'ın emrini yerine getirmek, yasaklarından kaçınmak için yorulmak, helal rızık peşinde koşarken yorulmak kutlu bir yorgunluktur. Beden belki yorulur ama ruh sonuna kadar dinçleşir, rahatlar, ferahlar. Düşünsenize Allah Resûlü (sav) ile ashabı birlikte Medine'nin bir tarafına baştan başa hendek kazarken nasıl yorulmuşlardı. Tebük Seferi için çöllerde

mesafeleri kat ederken, Uhud'da kılıç sallarken, Medine'de Mescid-i Nebevî'yi inşa ederken, Zâtü'r-rika gazvesinde çöl sıcağında kızgın kumlara çıplak ayaklarıyla basarken yanmasın diye ayaklarına çaput bağladıklarında... Ama onlar bu kutlu yorgunluktan şikâyetçi değillerdi. Çünkü bir dava uğruna yorulduklarının farkındalardı. Boş bir yorgunluk değildi bu, kutlu bir yorgunluktu.

Bir de müşrikleri düşünün... Onlar da yoruluyorlardı. Ama neyin uğruna, hangi amaç için? Hiç! Onların yorgunlukları müminlere işkence etmek, putları uğruna mücadele etmek, günah işlemek, düşmanlık etmek içindi...

Çok sık düştüğümüz bir hata şu: İnsan, Allah'ın rızasına uygun olarak bir işi bitirip yorulduğunda kesinlikle işi tembelliğe vurmamalı... Elbette yorulan bedenin dinlenmeye, yıpranan zihnin kendini toparlamaya ihtiyacı var. Ama tembellik başka bir şey. Tembellik vücudun kuvvetini âtıl bırakmak, bir şey yapmaksızın miskin miskin beklemektir. Tembellik, şeytanın insanları avladığı bir tuzaktır. Şeytan en çok işi gücü olmayan, hiçbir şeyle uğraşmayan tembel insanları kendine yoldaş edinir. Oysa insan, Allah'ın rızasına uygun bir iş yapıp yorulduğunda yine Onun rızasına uygun bir işle dinlenebilir.

Ders çalışmaktan yorulduysanız Kur'an okuyabilirsiniz veya güzel Kur'an okuyan birini dinleyebilirsiniz.

İş yapmaktan yorulduysanız biraz oturup bir kitap okuyabilir, size âhireti, hesabı, Allah'ı hatırlatacak bir ilahî dinleyebilirsiniz.

Çalışmaktan yorulup eve geldiniz, çoluk çocuğunuzla hoşça vakit geçirip şakalaşabilir, hâl hatır sorabilir, onlarla oyun oynayabilirsiniz.

Hâsılı yorgunluğu atmanın yolu meşru başka bir faaliyette bulunmaktır. İşte Rabbimiz belki de bunun için şöyle buyuruyor:

"(Bir işi tamamlayıp) boş kaldığında derhal (başka bir işe koyularak) yorul. Sadece Rabbine doğru rağbet et." (İnşirah, 7-8)

İki eli olmadığı halde ayaklarıyla resim yapan kimseleri gördünüz mü? Gözleri görmediği halde hafızlık yapanı?

Ben böyle insanları gördükçe bir yandan hayret ve hayranlık hisleriyle dolarken diğer yandan da bedenen herhangi bir engeli olmadığı halde tembel ve miskin bir halde ömür sürenlere yönelik öfke ile karışık acıma hissiyle doluyorum.

İnsan için en kötü şeylerden biri de Allah'ın kendisine verdiği güç ve kabiliyeti boşa tüketmesidir. Tıpkı suyunu boşa akıtan bir musluk gibi. Tıpkı boşa yakılan bir lamba gibi...

Yaratılışta her birimize çeşitli güç, kabiliyet ve enerjiler verilmiş. Bizden istenen şey önce bu güç, kabiliyet ve enerjiyi keşfetmek, açığa çıkarmak, geliştirmek ve kendi nefsimizden başlamak üzere İslam'ın ve insanlığın faydasına sunmaktır.

Mesela akıl bir nimettir. Aklımızı güçlendirip, geliştirip Müslümanların ve insanların hizmetine sunmak için çalışmadığımız takdirde Allah'ın verdiği nimeti boşu boşuna tüketmiş oluruz.

El becerisi bir nimettir. Bunu güçlendirip insanlığın faydalanacağı şeyler yaparak insanlığın hizmetine sunabiliriz.

Toprağı ekip dikmek bir kabiliyettir. Bunu yaptığımız takdirde hem bizdeki kabiliyet dumura uğramamış olacak hem de bu sayede insanlar ve hayvanlar bizim amelimiz sayesinde Allah'ın nimetlerinden istifade edecekler.

Müslüman, Allah'ın kendisine verdiği nimetleri her daim daha da arttırma ve geliştirmenin yollarına bakmalı. Bunu kibir-

lenmek, böbürlenmek, o nimete sahip olmayanlara caka satmak için değil tam tersine o nimeti bütün insanlığa tattırmak için yapmalı. Nimetin şükrü ancak bu şekilde yerine getirilmiş olur.

Genç yaşta kahve köşelerinde, diskoteklerde ömür tüketenler... Okuyup adam olsa insanlığa ve Müslümanlığa büyük hizmeti dokunacak olanlar... Bunlar, toprağa atılmamış tohum gibidir.

Evet herkesin mutlaka yapacağı bir şeyler vardır. Hem Rabbi için hem de nefsi, milleti ve insanlık için. Öyleyse her hak sahibine hakkını vermeli. Çünkü nimet, şükredildikçe artar. Her nimetin şükrü o nimeti düzgün bir şekilde kullanmakla olur. Çünkü Allah, verdiği nimeti kulun üzerinde görmek ister.

"Öyleyse bir işi bitirdiğinde, (başka bir işe atılarak) yorul ve yalnızca Rabbine yönel." (İnşirah, 7-8)

Demek ki boşa harcanacak bir nefesimiz bile yok, olmamalı. Her an bir hayır peşinde koşmalı.

Evet insan bir işten yorulunca başka bir şeye atılmalı, başka bir işte yorularak dinlenmeli. Ama çalışırken de yorulurken de dinlenirken de rağbeti hep Rabbine olmalı.

Unutmayalım ki her yeni gün bize verilmiş yeni bir zarftır. Gün bitiminde zarf bir daha açılmamak üzere kapanır, mühürlenir. O zarfın açılacağı yer mahşer meydanıdır. Herkes zarflarında biriktirdiklerini ortaya döker.

"O gün gizli şeyler ortaya çıkar." (Tarık, 9)

Kimileri zarfın içine ibadet, hayır hasenat, ilim, güzel ahlak, dua, tövbe, zikir doldurur. Kimileri günah, zulüm, isyan, ahlaksızlık... Kimileri ise vaktini boş boş geçirir, ömür sermayesini değerlendirmez, zarfını boş bırakır.

Şimdi yeni bir sabaha uyandık, bize yine yeni bir zarf teslim edildi ve âdeta şöyle denildi:

"Yarın bu zarfı açtığında karşında neyi bulmak istiyorsan zarfa onu doldur! Çünkü sen cenneti ya da cehennemi bu zarfların içindeki ile hak edeceksin."

Yarın da her bir nefse amel defteri teslim edilince şöyle denilecek:

"Kitabını oku! Bugün sana hesap sorucu olarak kendi nefsin yeter." (İsra, 14)

Rabbimiz bizi utandırmayacak, rezil etmeyecek, bizim için göz aydınlığı ve sevinç kaynağı olacak şeyleri zarflarımıza doldurmayı nasip eylesin.

"Rabbimiz! Bize, peygamberlerin vasıtasıyla vaat ettiklerini ikram et ve kıyamet gününde bizi rezil rüsvat etme; şüphesiz sen vaadinden caymazsın!" (Âl-i İmran, 194)

Ve son bir söz:

Toprağın altında rahat yatıp dinlenebilmek için toprağın üstünde hayırlı faaliyetlerde yorulmalı. Burada üç günlük rahat için tembellik göstereni orada çok yoracaklar.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri Senin razı olacağın işleri yaparken yorulan ve Sana yönelenlerden eyle. Bize bahşettiğin sağlığı, vakti, enerjiyi boş işlerde, bâtıl yollarda, şeytanı sevindirecek şeylerde harcatma.

Rabbimiz!

Cennetinde sonsuz gençlik ve nihayetsiz dinçlik elde edebilmek için Senin yolunda gayret gösterme aşkını bizlere ihsan eyle.

Âmin.

O'NUN TARAFINDAN SEVİLMEK

İman edip de iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için çok merhametli olan Allah, (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır.

(Meryem, 96)

En büyük hata ve zaaflarımızdan birisi de insanlar tarafından sevilip, onların gözüne girmeyi hayatımızın gayesi haline getirip Allah'ın rızasını ikinci plana atmak. Hatta Allah nezdinde öfkeye sebep olacak işler yapma pahasına insanların hoşnutluğunu kazanmaya çalışmak.

Şu bir gerçek ki insanları bütünüyle razı etmek mümkün değildir. Her birinin ayrı bir beklentisi, isteği, beğenisi vardır. Birini memnun etsen diğeri kızar. Birine yaklaşsan öbüründen uzaklaşırsın. Birini dost edinsen öbürü sana düşman olur.

Bir kimse, kimleri memnun etmek, kimler nezdinde değer ve itibar kazanmak istiyorsa hayatında o kimselerin ölçü ve kriterleri hâkim olur.

Zavallı insan bilmez ki Allah'ı razı ederse, O'na kendini sevdirirse, O, sevdiği kullarını korur, himaye eder, sahiplenir ve başkalarına da sevdirir. Allah, sevdiği kulu için kâinatı seferber eder. Onu meleklerine, salih kimselere, kurtlara, kuşlara sevdirir.

Rabbimiz şöyle buyurur:

"İman edip de iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için çok merhametli olan Allah, (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır." (Meryem, 96)

Bu âyet adeta şöyle diyor:

Ey insan! Sen samimi olarak iman et, sonra imanını lafta bırakmayıp hayatına geçirmek için gayret göster, Allah seni insanlara sevdirecektir. Elbette imanın sebebiyle sana düşmanlık edenler de çıkacaktır ancak onlar dostluğunun fayda, düşmanlığının zarar vermeyeceği kimselerdir.

Hem Allah bir insanı sevmedikten sonra bütün insanlar onu sevse ne faydası var? Allah bir insana değer vermedikten sonra bütün insanlar onu değerli görüp el üstünde tutsa ne kıymeti var?

Allah bir insanı sevdikten sonra bütün insanlar ondan nefret etse, sırt çevirse, düşmanlık etse ne gam! Allah bir insana izzet bahşettikten sonra bütün insanlar onu alçaltmaya çalışsa ne mümkün!

Allah seni sevmedikten sonra seni sevecek olanlar sana bir yarar sağlayabilirler mi? Allah'tan gelecek bir zararı senden savabilirler mi?"

Allah Resûlü (sav) putlara kendini beğendirmek için onlara yalvaranlara şöyle demekle emrolunmuştu:

"Söyleyin bakalım: Allah'ı bırakıp da taptıklarınız O'nun verdiği zararı giderebilir mi? Yahut Allah, bana bir rahmet dilerse, onlar O'nun bu rahmetini önleyebilirler mi? (Elbette hayır! Öyleyse) De ki: Bana Allah yeter. Tevekkül edenler, ancak O'na güvenip dayanırlar." (Zümer, 38)

Öyleyse "Allah bes, baki heves!" Yani Allah yeter. Allah dışındakiler gelip geçici heveslerdir.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri sevdiğin kulların arasına dâhil et. Senin sevgine dâhil olan en büyük nimete kavuşmuştur. Senin sevginden mahrum kalan en büyük nimetten mahrum kalmıştır.

Senin sevdiklerin arasına dâhil olmayı hayatımın en üstün hedefi kıl ki basit, fani, gelip geçici hedefler peşinde ömrümü heba etmeyeyim.

Rabbimiz!

Sen iman eden, takva sahibi olan, adaletli, merhametli, vefalı, sabırlı, doğru sözlü, şükreden, günahlarından tövbe eden kullarını seversin. Beni de bu üstün özelliklere sahip olanlar zümresine kat.

Sen inkârcıları, müşrikleri, münafıkları, riyakârları, yalancıları, zalimleri, hainleri, bozguncuları, günahlarında ısrar edenleri sevmezsin. Beni bu kötü özelliklerden uzak kıl.

Âmin.

O'NUN ADIYLA KALBİN TİTREMESİ

Müminler ancak, Allah anıldığı zaman kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını artıran ve yalnız Rablerine dayanıp güvenen kimselerdir.

(Enfal, 2)

Bir kimsenin samimi, şuurlu bir mümin olup olmadığı Allah adını duyduğu yahut O'nun adını kendisi andığı zaman iç dünyasında hissettiği duygulardan anlaşılır.

Samimi bir müminin yanında Allah'ın adı anıldığında o bir anda adeta başka bir boyuta geçer. Ruhunun derinliklerinde bir ürperme, sarsıntı hissi duyar. "Âlemlerin Rabbi" olan Allah sıradan bir varlık değil ki!

Varlığımızın kaynağı ve sebebi, hayatımızın hedefi ve gayesi. Bize şah damarımızdan yakın, kalbimizden geçenleri bilen, dua ettiğimizde duamıza icabet eden, günah işlediğimizde bağışlamasını umduğumuz, rızkımızı veren, hastalandığımızda şifa veren, ömrümüzü veren, ölümümüzü tayin edendir O.

Ne buyuruyor bilir misin?

"Müminler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını artıran ve yalnız Rablerine dayanıp güvenen kimselerdir." (Enfal, 2)

Samimi mümin, ancak O'nu andığında huzur ve sükûnet bulur. Üç günlük dünyanın mal ve serveti, şan ve şöhreti onun gönlünü tatmin etmez. O, Rabbinin şu sözüne gönlünü vermiştir:

"Bilesiniz ki kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur." (Ra'd, 28)

Bir de başkaları vardır. Allah'ın adını duymak istemeyen. Duyduklarında içleri sıkılan, ruhları daralan... Onların kulakları Allah dışında her varlığı duymaktan hoşlanır ama Allah'ın adını duyduklarında mutlulukları kesintiye uğrar. Rabbimiz bunlar hakkında şöyle buyurur:

"Allah, tek olarak anıldığı zaman, âhirete inanmayanların içlerine sıkıntı basar. Ama Allah'tan başkası anıldığı zaman hemen yüzleri güler." (Zümer, 45)

Mutluluğu, huzuru Allah'ı anmakta bulan ile Allah'tan başka şeylerde arayan arasında ne kadar büyük fark vardır!

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri, adını duyduğunda kalpleri ürperen kullarından eyle. Bizleri senin zikrinle huzura erenlerden eyle.

Âmin.

İYİLİKLERİ O'NDAN, KÖTÜLÜKLERİ KENDİMİZDEN BİLMEK

Sana gelen iyilik Allah'tandır. Başına gelen kötülük ise nefsindendir. Seni insanlara elçi gönderdik; şahit olarak da Allah yeter.

(Nisâ, 79)

"Ben başardım" son derece tehlikeli bir ifadedir. Bunun böyle olduğunun delili, Kur'an'da "şımarık zengin" tipini temsil eden Karun üzerinden örneklendirilir. Karun; "Bu servet, bana bilgim sayesinde verildi," (Kasas, 78) demişti, yerin dibine batırıldı.

Hem peygamber hem de kral olan, zamanında büyük bir devleti idare eden Hz. Süleyman (as) ise sahip olduğu nimet ve üstünlükleri kendinden bilmeyerek "Bu, Rabbimin lütfudur," (Neml, 40) demişti, her şey emrine verildi.

Buradan anlıyoruz ki iki tip insan vardır:

Birincisi, bir nimete kavuşunca bunu kendi çabasına, gayretine, bilgisine bağlayan. "Ben yaptım!", "Ben başardım!", "Buraya dişimle, tırnağımla geldim!", "Bilgim sayesinde elde ettim!", "Siz beni ne sanıyorsunuz?" cümlelerini kuran.

İkincisi, bir nimete kavuşunca "Bunu bana Rabbim lütfetti", "Allah verdi", "Veren de O, alan da O," diyen.

İlki, Allah'ı hesaba katmayan, sebeplerin sonuçları kendiliğinden doğuracağını zanneden, şükrü ihmal eden, kibir ve ucba düşen bir kimsenin bakış açısı.

İkincisi ise her işinde Allah'ı hesaba katan. O dilemedikçe bir yaprak bile düşmeyeceğini bilen bir kimsenin bakış açısı.

Arada dağlar kadar fark var!

Kur'an'da Rabbimizin bize anlattığı Karun ilk insan tipine, Hz. Süleyman ise ikinci insan tipine örnektir. Birisi görülmemiş bir servete, diğeri ise görülmemiş bir devlete sahipti.

Karun "O (servet) bana ancak kendimdeki bilgi sayesinde verildi," (Kasas, 78) demişti. Evet serveti verenin Allah olduğunu biliyordu ancak zannediyordu ki bu, kendisinin bilgili, üstün bir insan olması sebebiyle verilmişti. Rabbimiz âyetin devamında buyurmuştu ki "Bilmiyor muydu ki Allah, kendinden önceki nesillerden, ondan daha güçlü, ondan daha çok taraftarı olan kimseleri helâk etmişti." Aynı akıbet Karun'un da başına geldi. Serveti ile birlikte yerin dibine batırıldı.

Bir de Hz. Süleyman'a (as) bakalım. Zamanın güçlü devletlerinden olan Sebelilerin kraliçesinin tahtını kendi sarayına getirmek istiyordu Hz. Süleyman. Bunu kimin yapabileceğini sordu. Kendisine ilim verilmiş yardımcılarından biri, daha Hz. Süleyman (as) gözünü açıp kapatıncaya kadar uzak diyarlardan bir anda Belkıs'ın tahtını getirdi. Olayın devamını Rabbimiz şöyle anlatıyor: "(Süleyman) onu (kraliçenin tahtını) yanı başına yerleşmiş olarak görünce: Bu, dedi, şükür mü edeceğim, yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak üzere Rabbimin (gösterdiği) lütfundandır. Şükreden ancak kendisi için şükretmiş

olur, nankörlük edene gelince, o bilsin ki, Rabbimin hiçbir şeye ihtiyacı yoktur, çok kerem sahibidir." (Neml, 40)

Allah, nimete şükretmeyip kendinden bilen Karun'u yerin dibine batırırken nimeti Rabbinin lütfu bilen Hz. Süleyman'ın (as) şanını daha da yüceltti.

Buradan anlıyoruz ki insanı yücelten iki şey vardır:

1. Bir başarı ve üstünlük söz konusu olduğunda bunu kendinden değil Rabbinden bilmesi.

2. Bir başarısızlık söz konusu olduğunda kusuru önce kendinde araması.

Rabbimiz bu konuda şöyle buyurur:

"Sana gelen iyilik Allah'tandır. Başına gelen kötülük ise nefsindendir. Seni insanlara elçi gönderdik; şahit olarak da Allah yeter." (Nisâ, 79)

Hz. Âdem ile Havva, şeytanın vesvesesine kanarak cennette kendilerine yasaklanan ağacın meyvesinden yediklerinde hemen şöyle dediler:

"Dediler ki: Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz." (Araf, 23)

Görüyor musunuz? "Rabbim, bize şeytan vesvese verdi, bizi o kandırdı, bizim bir suçumuz yok," demediler! "Biz hatalıyız, kendi nefsimize uyduk, şeytanı dinlememeliydik. Suç bizde," dediler. Faturayı kendilerine kesmeleri onları pişmanlığa, pişmanlık tövbeye, tövbe ise affa nail kıldı.

İnsanın ayağını kaydıran da iki şeydir:

1. Bir başarı ve üstünlük söz konusu olduğunda bunu kendisinden bilmesi.

Karun'un enaniyet ve kibrinden söz etmiştik. Ne diyordu: "Benim bilgim sayesinde oldu."

Bugün de zengin olan, bir yerlere gelmiş olanların en çok kullandığı ifadeler nedir? "Ben buraya dişimle tırnağımla geldim", "Bu başarı tamamen bana ait", "Ben yaptım", "Ben ettim." Enaniyet ve narsizmin kalıp ifadeleri...

2. Bir başarısızlık söz konusu olduğunda bunu kendisinden bilmeyip hemen suçu başka yerlerde araması.

İblis, Hz. Âdem'e (as) secde etmemesinin gerekçesini kendisinde değil de Rabbimizde bilerek şöyle dedi:

"İblis dedi ki: Öyle ise beni azdırmana karşılık, and içerim ki, ben de onları saptırmak için senin doğru yolunun üstüne oturacağım." (Araf, 16)

Şu küstahlığa bakın! Kendi suçunun faturasını Rabbine kesmeye kalkıyor. Bugün de öyle değil mi? Düpedüz kendi kusuru sebebiyle günah ve suç işleyen, başına kötülük gelenlerin nicesinin ağzından dökülen ifadeler şu: "Ben kader kurbanıyım", "Benim hiç günahım yok..."

Öyleyse sakın ola elde ettiğin bir hayrı, üstünlüğü ve fazileti kendinden bilme. Böyle yaptığın anda şükürsüzlük göstermiş, nankörlük etmiş olursun. Bunun cezası olarak hem bu fazilet elinden alınır, hem de günah yükünü yüklenirsin. Elde ettiğin ne kadar hayır var ise bunları Rabbinin bir lütfu ve imtihanı bil. Her lütuf şükür ister. Şükredilen nimet arttırılır.

Başına bir kötülük geldiğinde hemen suçu başkasında arama, önce kendine bir bak ve "Acaba ben bir yerlerde hata yapmış olabilir miyim?" diye düşün. Hatayı kendinden bilen kendisini düzeltmeye çalışır. Hatayı başkasında arayan ise kendisini düzeltmek için gayret etmez.

Duamız:

Rabbimiz!

Nimet elde edince Karun gibi şımaran değil Hz. Süleyman (as) gibi şükreden kullardan olmayı bizlere nasip eyle.

Âmin.

O'NA DOĞRU İLK ADIMI ATMAK

Kim Bana bir karış yaklaşırsa Ben ona bir arşın yaklaşırım. Kim Bana bir arşın yaklaşırsa Ben ona bir kulaç yaklaşırım. Kim Bana yürüyerek gelirse Ben ona koşarak giderim.

(Buhârî, "Tevhid", 15; Müslim, "Tevbe", 1)

Şimdilerde her şey fotoselli hale gelmiş durumda. Kapılar, bina otomatikleri, toplu kullanılan tuvalet lavaboları, el kurutma cihazları hep fotoselle çalışıyor. Fotoselli kapının açılması için yanına kadar gitmeniz gerekiyor. Yanına yaklaşmazsanız açılmıyor. Fotoselli ışığın yanması için sizin hareket etmeniz gerekiyor. Eğer hareketsiz kalırsanız bir zaman sonra sönüyor ve yanmıyor. Fotoselli musluklar da öyle. Elinizi musluğa yaklaştırıp hareket ettirdiğinizde su akmaya başlıyor. Bir zaman sonra su kesiliyor, eğer yeniden hareket etmezseniz su akmıyor. Demek ki neymiş? Sen hareket etmedikçe fotosel harekete geçmiyor. Sen hareket edince seni aydınlatıyor, suya kavuşturuyor, ıslaksan kurutuyor.

Fotoselin mantığını kavrayan kişi Kur'an'da yer alan pek çok âyetin mantığını da kavrar. Rabbimizin insanlarla ilişkisine dair koyduğu kurallar bir tür fotosel gibi. Önce sizden bir hareketin,

davranışın olması lazım ki ilahî müdahale meydana gelsin. İlahî kapıların açılması, ilahî rahmetin ellerinize boşalması, ilahî nurların sizi aydınlatması için önce sizden bir hareket gerek!

Rabbimizin sözlerinden birkaç örnek verelim:

a) "Siz beni anın, ben de sizi anayım." (Bakara, 152)

Rabbinizin sizi anmasını, sizden bahsetmesini istiyorsanız önce siz O'nu anacaksınız. Sizden bir hareket meydana gelince O da bunun karşılığını verecek.

b) "Bana dua edin ki size icabet edeyim." (Mümin, 60)

Sen ellerini Rabbine kaldıracaksın ki o elleri doldursun! Tıpkı fotoselli musluğa uzatılan el gibi! Sen musluğa elini uzatmazsan musluk da sana suyunu akıtmaz.

c) "Andolsun ki eğer şükrederseniz size olan nimetlerimi arttırırım." (İbrahim, 7)

Elindeki nimetin daha da artmasını istiyorsan nankörlük etme, şükret. Şükret ki ilahî nimet muslukları açılsın.

d) "Siz Allah'ın dinine yardım ederseniz Allah da size yardım eder ve (düşman karşısında) ayaklarınızı sabit kılar." (Muhammed, 7)

Demek ki Allah'ın yardımı oturduğun yerden gelmiyor. O yardımın gelmesi için hareket etmek, çırpınmak, didinmek gerekiyor. O'nun dini uğrunda vaktini, emeğini, paranı ve gerekiyorsa canını vermek gerekiyor ki Rabbin yardımı gelsin. Sadece oturduğun yerden "Allah'ım bize yardım et," demekle olmuyor demek ki.

e) "Kim (emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle) Allah'a karşı saygılı davranırsa Allah da ona (zorluklara karşı) bir çıkış yolu yaratır ve onu hiç ummadığı yerden rızıklandırır. Kim Allah'a tevekkül ederse Allah ona yeter... Kim

Allah'a karşı saygılı davranırsa Allah ona işinde bir kolaylık yaratır." (Talak, 2-4)

Allah Resûlü'nün (sav) sözleri de hep bunları haber veriyor. İşte birkaçı:

"Allah buyurdu ki: Kim Bana bir karış yaklaşırsa Ben ona bir arşın yaklaşırım. Kim Bana bir arşın yaklaşırsa Ben ona bir kulaç yaklaşırım. Kim Bana yürüyerek gelirse Ben ona koşarak giderim." (Buhârî, "Tevhid", 15; Müslim, "Tevbe", 1)

Allah'ın sana yakın olmasını istiyorsan önce sen bir hamle yap! Gayret et, çaba göster.

"Bir kul, mümin kardeşine yardım ettikçe Allah da ona yardım eder. Kim bir Müslümanın dünya sıkıntılarından birini giderirse Allah da onun âhiret sıkıntılarından birini giderir. Kim bir Müslümanın ayıbını örterse Allah da onun kıyamet gününde bir ayıbını örter." (Buhârî, "Mezâlim", 4; Müslim, "el-Birr ve's-sıla ve'l-âdâb", 58)

Bu listeye daha onlarca âyet ya da hadis eklenebilir. Ama hepsinde de mantık aynı. Önce sen davran, sonra Allah gereğini yapacak!

Duamız:

Rabbimiz!

Sen dua edenin duasına icabet eder, adını ananı anar, tövbe edeni bağışlar, sözünde duranlar için vaat ettiklerini sözünde durana verir, senin için gayret gösterene yardım edersin.

Rabbimiz!

Bizleri, yolunda gayret gösterip rahmetine, inayetine ve yardımına mazhar olan kullarından eyle.

Âmin.

O'NUN İÇİN FEDAKÂRLIKTA BULUNMAK

İnsanlardan öylesi de vardır ki, Allah'ın
rızasını kazanmak için kendini feda eder.
Allah, kullarına çok şefkatlidir.
(Bakara, 207)

Müslümanlar Mekke'de müşriklerin baskısı altında dinlerini yaşayamıyorlardı. Nihayet Allah gücü yeten müminlere hicret etmelerini emretti. Mekkeli Müslümanlar bu emir karşısında üç gruba ayrıldı. Bir grup yerini yurdunu, her şeyini Allah için feda etmeyi göze alarak dinini yaşamak için hicret etti. Bir diğer grup ise doğduğu, büyüdüğü toprakları terk edemedi, dinini yaşama uğrunda fedakârlığı göze alamadı. Üçüncü grup ise hicret edebilecek imkânı bulunmayan çoluk çocuklar, kadınlar, yaşlılardan oluşuyordu.

Hicret eden ilk grup hakkında övgü dolu âyetler geldi. Âhiret karşılığında dünyalıktan vazgeçemeyen ikinci gruba yönelik cehennem tehdidi ile dolu âyet geldi. Üçüncü grubun ise mazur olduğunu belirten âyetler geldi.

Sahabeden yaşlı bulunan Cündeb bin Damra, çocuklarına hicret etmek istediğini söyledi. Mekke'nin dışına çıkıp Ten'im

denilen yere gelince vefat edeceğini anladı ve bir elini diğer elinin üzerine koyarak "Allah'ım bu Senin, bu da Resûl'ün (sav) içindir, ben Sana biat ediyorum," dedi ve ruhunu Rahman'a teslim etti. Mekke müşrikleri Cündeb'in ölümü üzerine amacına ulaşamadı diye sevindiler. Müslümanlar da keşke hicretini tamamlayıp sevaba nail olabilseydi diye hüzünlendiler. Bunun üzerine Peygamberimize (sav) şu âyet indirildi:

"Kim Allah ve Resûl'ü uğrunda hicret ederek evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse artık onun mükâfatı Allah'a düşer. Allah da çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir." (Nisa, 100)

Rabbimiz bu âyetle Cündeb'in sevabını bizzat kendisinin vereceğini ilan etti.

Bu âyet o kadar önemli bir şeyden söz ediyor ki:

Allah'a karşı gerçekten samimi olduğunuzun göstergesi, O'nun uğrunda neleri göze aldığınız, hangi fedakârlıkları yapmaya hazır olduğunuzdan belli olur. "Ben Allah'ı çok seviyorum," sözü bir iddiadır. Bu iddianın ispatı gerekir. Sadece niyet yetmez, aynı zamanda gayret de gerekir. "Sen benim kalbime bak, benim içim temiz," sözlerinin Allah katında bir değer ifade edebilmesi için elinizden gelen gayreti göstermeniz gerekir. Rahat döşeğinde yatarken "Allah'ı seviyorum," demek kolaydır. Sabah ezanını duyduğunda yorgana tekmeyi basabiliyor musun sen ondan haber ver!

Ve ikinci mesaj: Allah, sonuca değil çabaya bakar. Siz Allah uğrunda samimi niyetle yola çıkıp gayret gösterin, sonuca ulaşamasanız da Allah onun mükâfatını tastamam verecektir.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri Senin yolunda samimi bir şekilde niyet edip gayret gösteren müminlerden eyle. Amaçladıklarımızı gerçekleştirme konusunda bize güç ve kudret ver. Hedeflerimize ulaşamasak bile bizleri ulaşmış gibi değerlendir.

Âmin.

O'NU BİR ORTAMDAN AYRILIRKEN DE HATIRDA TUTMAK

Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar.

(Âl-i İmran, 191)

Şuurlu bir mümin, her bir hareketinde, her davranışında, her düşüncesinde Allah'ı hesaba katar. Konuştuğunda diliyle anar. Bir şey düşündüğünde, bir araştırma yaptığında, bir proje geliştirdiğinde mutlaka Allah'ı hesaba katar. Bir şeyi sevdiğinde ya da nefret ettiğinde, bir şeye kızdığında ya da hoşnut olduğunda yani duygularını yaşarken de Allah'ı hesaba katar.

Kur'an, müminin her bir durumda Allah'ı andığını şu ifadelerle belirtir:

"Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar." (Âl-i İmran, 191)

Allah Resûlü (sav) Kur'an'ın tarif ettiği bu şuurlu mümin tipinin en öndeki örneğidir. Onun hayatı bütünüyle zikirden ibaretti. Onun Allah'ı unuttuğu, dikkate almadığı, hatırına getirmediği, Allah'tan söz etmediği hiçbir an, durum, zaman söz konusu olmamıştır.

Allah Resûlü (sav), insanlarla topluluk halinde otururken Allah'tan söz ettiği gibi o topluluktan kalkarken de son derece önemli şu duayı sürekli tekrarlardı.

"Allah'ım! Bizlere Sana karşı günah işlememize engel olacak şekilde bir haşyet, Senin cennetine ulaştıracak şekilde taat, dünya musibetlerini hafifletecek şekilde yakîn ver.

Allah'ım! Hayatta olduğumuz sürece kulaklarımızdan, gözlerimizden ve güç kuvvetimizden yararlanmayı bizlere nasip eyle, bunları (bu azalarımızla yaptığımız iyilikleri) bizden sonra geriye mirasçı eyle.

Kin ve düşmanlığımızı bizlere zulmedene karşı eyle, bizlere düşmanlık edenlere karşı bize yardım eyle.

Başımıza gelen musibeti dinimiz konusunda eyleme.

Dünyayı en büyük derdimiz ve bilgimizin ulaştığı son nokta eyleme.

Bizlere merhamet etmeyecek kimseleri başımıza musallat eyleme."[14]

Bu dua öyle önemli olmalı ki Peygamberimiz bunu her ne zaman topluluktan kalkacak olsa okuyordu. Kısaca maddelerine bakalım:

1. Günaha engel olacak haşyet

Haşyet, saygı ve sevgi ile birlikte bulunan korku hali demektir. Eğer korktuğunuz şeye karşı bir saygınız, ürpertiniz yoksa ona haşyet adı verilmez. Müminlerin Allah'a karşı olan korkuları, O'na duydukları sevgi ve saygı ile birlikte olan bir korkudur. Onlar, Allah'ın yalnızca azabından ve gazabından korkmazlar, O'nun dostluğunu, sevgisini, rızasını yitirmekten, O'nun nezdindeki değer ve itibarlarını kaybetmekten korkarlar.

14 Tirmizî, Deâvât, 80.

Haşyet, günaha engel olan bir kalkan gibidir. Bir kimsenin Allah'a karşı ne kadar haşyeti varsa, O'na karşı gelmekten o derece sakınır. "Allah'tan ancak ilim sahipleri hakkıyla haşyet eder." (Fâtır, 38)

2. Cennete ulaştıracak taat

Aslında cennet bizim taat ve ibadetlerimizin karşılığı değildir. Çünkü cennet gibi sonsuz nimetler diyarı bizim bu dünyada yaptığımız, çoğu zaman kusurlu, eksik taat ve ibadetlerle elde edilemez. Bırakın cenneti, bir ömür boyunca yaptığımız bütün taatler dünya üzerinde sahip olduğumuz nimetlerin binde birini bile karşılamaz. Bununla birlikte Rabbimiz cennete girmek için bu taatlerimizi vesile kılar. Biz, taatte bulunmakla Allah'a kul olduğumuzu O'na göstermiş oluruz.

Taatlerin cennete ulaştırıcı olabilmesi için Allah'ın rızasına uygun ve Allah Resûlü'nün (sav) gösterdiği şekilde yapılması ve onları geçersiz edecek şeylerden uzak durulması gerekir. İşte bu duada biz bunları istiyoruz.

3. Musibetleri hafifletecek şekilde yakîn

Yakîn; kesin, şüphesiz, sarsılmaz inanç demektir. Bir kimsenin hayat boyu karşılaştığı tüm musibetleri hafifletecek olan şey işte bu imandır. Allah'a ve âhiret gününe bütün gönlüyle iman etmiş kimse, yakîninin kuvvetine göre musibetlerle başa çıkabilir. Hayatın bir imtihan olduğunu, sabrederse karşılığını fazlasıyla alacağını bilir. Başına bir sıkıntı geldiğinde "Biz Allah'a aitiz ve sonunda yine O'na döneceğiz," der. Bir kimsenin musibetler karşısında yılması, yıkılması onun yakînindeki zaaf derecesindedir.

4. Azalarımızdan en güzel şekilde istifade etme

Rabbimiz bizlere el ayak, göz kulak, dil dudak gibi azaları O'nun rızasına uygun, helal ve güzel işler yapalım diye ver-

miştir. Şeytan ve nefsimiz ise bu azaları günah ve haram olan şeylere yönlendirmek için çalışmaktadır. Şuurlu bir müminin istediği, Rabbinin verdiği azaları günah olan şeylerde değil de helal olan yollarda kullanmaktır. Gözüyle harama bakmak değil kâinata ibret nazarıyla bakmak, Kur'an okumaktır. Kulağıyla haram şeyleri dinlemek değil, başta Kur'an, dua, hayırlı sohbet olmak üzere iyi şeyler dinlemektir. Eliyle helali tutmak, ayağıyla güzel yerlere gitmektir. Hayattayken böyle iyilikler yapıp ölüp gittiğimizde de geriye bu iyiliklerimizi miras bırakmaktır.

5. Nefretimizin bize düşmanlık edenlere yönelmesi

Sevgi ve nefret hayatın iki gerçeği, insanın en köklü iki duygusudur. İnsan mutlaka bir şeyleri sevecek, bir şeylerden nefret edecektir. Yeryüzünde sevmeyen ve nefret etmeyen insan yoktur. Şuurlu mümin, neyi sevip neyden nefret edeceğini nefsine göre değil Rabbine göre ayarlar. İslam'a ve Müslümanlara düşman olanları sevmez, onlardan nefret eder. Mümin kardeşleriyle arasını hoş tutup onlara kötülük etmeye çalışanlara karşı durur. Nitekim Rabbimiz şöyle buyurur: "Allah'a ve âhiret gününe inanan bir toplumun, babaları, oğulları, kardeşleri yahut akrabaları da olsa, Allah'a ve Resûl'üne düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin. İşte onların kalbine Allah, iman yazmış ve katından bir ruh ile onları desteklemiştir." (Mücadele, 22)

6. Dinimizin, imanımızın musibetten korunması

Hayat imtihanında bir insanın başına sıkıntı, zorluk gelmemesi mümkün değildir. Bu hayatta herkes musibetlerle sınanacaktır. Ancak kimileri dünyevî musibetlerle sınanırken kimilerinin dininde, inancında şüpheler, kuşkular ortaya çıkar. Kimileri yıllarca Müslüman olarak yaşadığı halde bir bakarsın dinini terk eder, İslam'a düşman olur. Daha düne kadar inanıyorken bir anda inancını kaybeder. Bir müminin malına,

canına musibet gelmesi de elbette istenen bir durum değildir ancak onun dinine, imanına musibet gelmesi bundan çok daha ağırdır. İnsanın dininin sarsılması, inancını yitirmesi en büyük musibettir. Dünyevî musibetin telafisi mümkündür ancak dindeki musibetin telafisi yoktur. Dünyevî musibetler bizlere en fazla dünyevî nimet ve imkânları kaybettirir. Sabredersek bunun ecrini fazlasıyla alırız. Ancak dinimizde bir musibet olduğunda bütün dünyayı da elde etmiş olsak hiçbir faydası yoktur.

7. Dünyayı hedef edinmemek

Bir insanın tek derdinin dünya olması, bütün bildiği şeylerin hep dünyevî hususlar olması onun âhireti ihmal ettiğinin, gaflet içinde olduğunun en büyük göstergesidir. İnsanların ayaklarını en çok kaydıran şey dünyevîleşmektir. Bir kere bu zehirli baldan tattığında sonunun ölüme gideceğini bilmeksizin tadına aldanarak yedikçe yer. Dünyanın en büyük servetlerinden birine sahip olan Karun'a karşı, ilim sahipleri şöyle demişlerdi: "Allah'ın sana verdiğinden (O'nun yolunda harcayarak) âhiret yurdunu iste; ama dünyadan da nasibini unutma." (Kasas, 77) Asıl hedef, asıl yatırım âhirete olmalı. Dünyadan da elbette bir payımız olmalı, nasibimizi unutmamalıyız ama pergelimizin sabit ayağını dünyaya değil, âhirete yaslamalıyız.

8. Merhametsizlerin musallat edilmemesi

Bize acımayan, derdimizle dertlenmeyen, bize zulüm ve haksızlık yapacak olan kimselerin bizlere musallat olması en büyük korkularımızdandır. Canımıza, malımıza, ırz ve namusumuza saldıracak, gözü dönmüş, hak hukuk tanımayan insanlar başımıza musallat olduğunda dünyamızı karartır, hayatımızı çekilmez kılarlar. Kötü insanlar hiçbir zaman kötülük yapmaktan geri durmazlar. İşte bizler Allah'ın bizi böyle kötü insanlarla karşılaştırmaması için dua etmeliyiz.

Bu duayı ezberleyelim, her daim bir meclisten kalkarken bizler de yapalım. Böylece bir yandan Allah Resûlü'nün sünnetine uymuş olalım, diğer yandan duada yer alan güzelliklerden nasipdar olalım.

Duamız:

Rabbimiz!

Hayatımızın her anını Seni anarak geçirmeyi bizlere nasip eyle. Dillerimiz Seni zikretsin, akıllarımız Senin isimlerini ve sıfatlarını düşünsün, kalbimiz Senin adını duydukça titresin, imanımız senin âyetlerini işittikçe artsın.

Âmin.

GELECEĞİN KAYGILARINDAN O'NA SIĞINMAK

Bilesiniz ki, Allah'ın dostlarına
korku yoktur; onlar üzülmeyecekler de.
(Yunus, 62)

Geleceği avucunun içine alabilen hiçbir insan yoktur. "Hiç kimse yarın ne ile karşılaşacağını bilemez," (Lokman, 34) buyuruyor Rabbimiz. Kapkaranlık gecede etrafını göremeyen insan nasıl kendini çaresiz ve ürkek hissederse geleceğinde ne ile karşılaşacağını bilmeyen insan açısından da aynı çaresizlik ve kaygılar söz konusudur.

Hal böyle iken kimi zaman sanki gelecek bizim avucumuzdaymış, sanki hayatın bütün karanlık noktalarını aydınlatmışız gibi bir tavır takınabiliyoruz. Sağlık, güzellik, mal mülk, makam vb. sahip olduğumuz nimet ve üstünlükleri üzerimize tapulanmış gibi görüp hiç elimizden çıkmayacakmış gibi düşünerek kendimize hayal dünyasında geçici bir cennet kurabiliyoruz. Bazen de tam tersine sahip olduğumuz nimetlerin elden gideceği korkusu ve kaygısına kapılarak o nimetlerin kaybedilmesi korkusu bize nimetin tadını ve şükrü bile unutturabiliyor.

Bazen boyumuzu aşabilecek, bir gün imtihanımız olabilecek konularda büyük laflar edebiliyoruz. Mahrumu olduğumuz iyilik ve güzellikleri işleyenleri örnek almak yerine, şimdilik, masumu olduğumuz günahları işleyenleri rahatlıkla eleştirebiliyoruz. Oysa Allah Resûlü (sav), kötülük etiketini hep başkalarına yapıştırıp kendini masumiyet zırhına bürüyerek "İnsanlık bitmiş!" diyen kimsenin, bitenlerin başında geleceğini söylemiş miydi? (Müslim, "el-Birr ve's-sıla", 139) Bazen de her an yoldan sapma, küfre girme, ayağın kayması korku ve kaygısı ile şu anki imanımıza ve amelimize sevinemez bir duruma düşebiliyoruz.

Bizlere şah damarımızdan yakın olan, nefsimizin bize ne fısıldadığını bilen Rabbimiz elbette iç dünyamızdaki bu kaygıları da korkuları da biliyor. Bu sebeple kendisine inanan ve teslim olanların derdine deva, ruhuna gıda, gönlüne şifa sunan âyetler indirdi. Onlara bir yandan sahip olduklarına şükredip şımarmamalarını, bir yandan da bela ve musibetlerle imtihan edilmeleri durumunda sabır, dua ve namazla yardım dilemelerini öğütlüyor.

Ruhların tabibi Allah Resûlü (sav) de insanlara geleceğe dair bu kaygıları için nasıl dua etmeleri gerektiğini öğretiyor. Allah Resûlü'nün (sav) kayınbiraderi, Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r.anhüma), Allah Resûlü'nün sürekli şu duayı okuduğunu belirtmiştir:

"Allah'ım! Bana bahşetmiş olduğun nimetinin elden gitmesinden, afiyetinin değişmesinden, azabının ve her türlü öfkenin aniden bana isabet etmesinden Sana sığınırım."[15]

15 Müslim, ez-Zikr ve'd-dua, 96.

Bu duada öyle önemli üç madde var ki bizim bütün sevinçlerimiz ve hüzünlerimiz, bütün rahatlığımız ve kaygılarımız bu üç maddeye bağlı.

İnsanın kaygı sebeplerinin başında elindeki nimetlerin zeval bulması, elden çıkması geliyor. Nimet deyince aklımıza hemen para, ev veya araba gelmemelidir. Elbette bunlar hayatımızı sürdürmemiz konusunda önemli nimetlerdendir ama hayatta bunlardan çok daha büyük nimetler vardır. İman, ruh ve beden sağlığı, ailemizin ve yakınlarımızın sağ ve salim olmaları, barış, huzur, güvenlik, başarı ve daha saymakla bitiremeyeceğimiz pek çok nimet var. Bütün bunlar nimetlerin en önemlileridir.

Bu nimetler içinde biri var ki o, bir müminin, kaybetmekten en çok korkması gereken nimettir: İman nimeti! Zira diğer nimetlerin aksine bu nimetin elden çıkması insanı sonsuz bir bedbahtlığa sevk eder. Öyleyse sahip olduğumuz nimetlerin önce farkına varmalı, sonra bunları vereni bilip O'na şükretmeli. Nimeti O'nun rızasına uygun kullanmalı ve O nimeti kaybetmekten Kendisine sığınmalı.

Aslında afiyet de nimet kapsamında yer aldığı halde Allah Resûlü (sav), duasında onu ayrıca belirtmiş, ona ayrı bir parantez açmış. Afiyet kelimesi o kadar geniş kapsamlı bir kelime ki bu kelimenin en başta insana çağrıştırdığı şey sağlık ve huzur. Kötülüklerden selamette olmak. Hadisten anladığımıza göre afiyet nimetine sahip olmayanlar bu nimete kavuşmak için, bu nimete sahip olanlar ise afiyetin değişmesinden korkarak Rabbine iltica etmeli. Şapasağlam bir insan, bir virüs sebebiyle yataklara düşebiliyor. Ağzının tadı kaybolunca yediğinin, içtiğinin tadını alamıyor. Burnu koku almayınca artık onun için mis gibi kokan bir gül ile yapma bir gül aynı hale geliyor.

Allah Resûlü'nün (sav) duasında insanın asıl korkması gereken madde ise en sona saklanmış: Her şey yolunda giderken, hayat güllük gülistanlık iken söylediğiniz bir söz, yaptığınız bir şey ile Allah'ın azabını, öfkesini hak etmek! Bir anda işlerin tepetaklak olması. Rabbimiz, bir kimseye verdiği nimeti, o kimse kendisini iyilikten kötülüğe doğru değiştirmedikçe elinden almayacağına dair taahhütte bulunuyor (Enfal 8, 53). Öyleyse buradaki dua, aslında "Allah'ım! Senin öfkeni üzerime çekecek, Senin azabını gerektirecek her türlü inanç, tavır ve hareketten beni uzak tut!" anlamına geliyor.

Her birimizin önünde "nimetlerin elden gitmesi", "afiyetin kaybedilmesi" ve "Allah'ın rızasını kaybedip öfkesini üzerimize çekmek" gibi üç büyük tehlike var. İşte şimdi Allah Resûlü'nün (sav) niçin sürekli bu duayı okuduğunu daha iyi anlıyoruz. Demek ki bir yandan bu nimetlerin kıymetini bilmek, şükretmek, diğer yandan da elde tutabilmek için dua etmek gerek.

Duamız:

"Allah'ım!

Bana bahşetmiş olduğun nimetinin elden gitmesinden, afiyetinin değişmesinden, azabının ve her türlü öfkenin aniden bana isabet etmesinden Sana sığınırım."

Âmin.

HER İŞİN SONUNDA O'NDAN BAĞIŞLANMA DİLEMEK

Ey iman edenler! Hep birlikte Allah'a
tövbe edin ki kurtuluşa erebilesiniz.
(Nûr, 31)

İnsan hem akıl hem de nefis sahibi bir varlıktır. Aklı onu iyiliklere yönlendirirken nefsi ise kötülüğü emreder. Peygamberler günahtan korunmuş olduğundan onların Allah'a isyan etmeleri düşünülemez. Peygamberler dışındaki her insan için ise hata etmek, kusur işlemek veya isyanda bulunmak söz konusu olabilir. Bu sebeple Rabbimiz Kur'an'da bütün müminleri toplu bir halde tövbe etmeye, bağışlanma dilemeye davet eder. Bir âyette Rabbimiz şöyle buyurur:

"Ey iman edenler! Hep birlikte Allah'a tövbe edin ki kurtuluşa erebilesiniz." (Nûr, 31)

Bir başka âyette Rabbimiz, bu tövbenin samimi bir şekilde yapılmasını isteyerek şöyle buyurur:

"Ey iman edenler! Samimi bir tövbe ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter. Peygamberi ve onunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı günde Allah sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar. Onların önlerinden

ve sağlarından (amellerinin) nurları aydınlatıp gider de, 'Ey Rabbimiz! Nurumuzu bizim için tamamla, bizi bağışla; çünkü Sen her şeye kadirsin,' derler." (et-Tahrim, 8)

Tarih boyunca gönderilmiş bütün peygamberlerin, kavimlerine yönelik ilk uyarıları Allah'a tövbe etmekle ilgilidir. İnsan, Rabbine dönebilmek için öncelikle O'na yönelik inanç, tutum ve davranışının olması gerektiği gibi olmadığının farkına varmalı, hatalarını, kusurlarını ve eksikliklerini kabul ve itiraf etmelidir. Bundan sonra da eksikliklerini tamamlamak, geçmişte yapamadıklarını telafi etmek için gayret göstermelidir.

İnsan hata yapmaya açık olduğundan tövbe ve istiğfarı her durumda yapmalı, her günün sonunda yatmak üzere başını yastığa koyduğunda o günkü davranışları içinde hatalı olanlar sebebiyle Rabbinden af dilemelidir. Bu niçin böyledir? Çünkü insan ölümün kendisine ne zaman geleceğini bilemez. Günahları bulunan her insan, şayet ölüm anına kadar tövbe etmemişse ölüm anında bunun pişmanlığını yaşayacaktır. Nitekim bir âyette Rabbimiz şöyle buyurur:

"Allah'ın kabul edeceği tövbe, ancak bilmeden kötülük edip de sonra tez elden tövbe edenlerin tövbesidir; işte Allah bunların tövbesini kabul eder. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Yoksa kötülükleri yapıp yapıp da içlerinden birine ölüm gelip çatınca 'Ben şimdi tövbe ettim,' diyenler ile kâfir olarak ölenler için (kabul edilecek) tövbe yoktur. Onlar için acı bir azap hazırlamışızdır." (Nisâ, 17-18)

Tövbe ve istiğfarın önemi yalnızca yapıp ettiğimiz hata ve günahlarla ilgili değildir. İyi ameller yaptığımızda bile bu amellerin sonunu tövbe ve istiğfar ile tamamlamamız son derece önemlidir. Nitekim Kur'an'da ve sünnette Allah için yapılan her amelin sonunun istiğfarla bitirilmesine yönelik işaretler vardır.

Buna dair birkaç örnek verelim:

1. Mesela müminlerin sıfatlarının anlatıldığı Âl-i İmran sûresinde beş özellik sayılır ve sonuncu özellik olarak onların seher vaktinde (artık gecenin sonu geldiğinde) istiğfar ettikleri belirtilir.

2. Hac ibadetini bitiren müminlere, Arafat'tan Müzdelife'ye akın ettiklerinde istiğfar etmeleri emredilir.

3. Peygamberimizin (sav) sünnetinde de her amel istiğfarla bitirilirdi. Mesela namazdan selam verdiğinde ilk iş olarak üç defa istiğfarda bulunurdu.

4. Abdest aldıktan sonra okuduğu duanın sonunda da istiğfar vardır.

5. Peygamberimiz her günün sonunda seyyidü'l-istiğfar adı verilen duayı ederek günü noktalamayı tavsiye etmişti.

Bu, müminin her hâlükârda bir beşer olarak amelinde kusurlar bulunabileceğine, bütün kusuruyla birlikte bu ameli kabul edecek olanın Allah olduğuna işaret eder.

Bir bütün halinde indirilen son sûrede, Peygamberimizin risalet görevinin bittiği belirtilmekte sonra son iş olarak yine istiğfar etmesi emredilmektedir.

Duamız:

Rabbimiz!

Günahlardan uzak durmayı, günah işlediğimiz takdirde derhal pişmanlık duyarak tövbe ve istiğfarda bulunmayı, her güzel işimizi tövbe ve istiğfar ile sonlandırmayı bizlere nasip eyle.

Âmin.

O'NDAN İSTENİLEBİLECEK EN ÖNEMLİ ŞEY

Bizleri dosdoğru yola (sırât-ı müstakime) yönlendir.
Kendilerine nimet verdiğin kimselerin yoluna.
Gazaba uğramışların ve sapmışların yoluna değil!
(Fâtiha 6-7)

Birisi, "Allah'tan tek bir şey talep etme hakkın olsa ne isterdin?" diye sorsa hiç tereddütsüz; "Doğru yol" (sırat-ı müstakim) üzere olmak," diye cevap veririm.

Nasıl böyle olmasın ki?

Eğer bundan daha önemli bir şey olsaydı, Rabbimiz kendisine dua ederken sürekli onu talep etmemizi isterdi. Beş vakit namazın her bir rekâtında okumamız zorunlu kılınan Fâtiha sûresine bir bakalım. Orada Allah'tan tek bir dilekte bulunuyoruz: "Bizleri dosdoğru yola (sırat-ı müstakime) ilet."

Her gün, her namazda, her rekâtta hep aynı dua: İstikamet.

Demek ki Allah'tan tek bir şey isteme hakkımız olsa istememiz gereken şey "istikamet üzere olmak"tır.

Kur'an'ın iki âyetinde imandan hemen sonra "istikamet" zikredilir ve istikamet üzere olanlara öyle büyük şeyler müjdelenir ki şu iki âyete bir bakmak yeterli olur:

"Şüphesiz, 'Rabbimiz Allah'tır,' deyip sonra da istikamet üzere olanlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir. Onlar cennet ehlidirler. Yapmakta olduklarına karşılık orada ebedî kalacaklardır." (Ahkaf, 13-14)

"Şüphesiz, 'Rabbimiz Allah'tır,' deyip sonra istikamet üzere olanların üzerine (ölümleri esnasında müjdeci olarak) melekler iner. Onlara şöyle derler: 'Korkmayın, üzülmeyin, size vaat olunan cennetle sevinin! Biz dünya hayatında da âhirette de sizin dostlarınızız. Orada çok bağışlayan ve çok merhametli olan Allah'ın ikramı olarak sizin için canlarınızın çektiği her şey var ve istediğiniz her şey orada sizin için hazırdır." (Fussilet, 30-32)

Şimdi en önemli soruya geldik: "İstikamet üzere olmak ne demek?"

İstikamet üzere olmak demek beş şeyin, Allah'ın istediği kıvam ve ayarda olması, eksik ya da fazla olmaması demektir. Bunlar, inançlarımız, düşüncelerimiz, duygularımız, hayallerimiz ve eylemlerimizdir.

Kısaca bunlara bir bakalım:

1) İnançlarımız

Bir kimsenin inancının istikamet üzere olması Allah'ın inanmamızı istediği şeylerin tümüne eksiksiz inanmakla olur. Öyle ki imanımızda hiçbir kuşku, şüphe, tereddüt "acaba" olmamalı. Buna karşılık insanlar tarafından uydurularak dine eklenmeye çalışılan hurafe ve bid'atlardan, aslı astarı olmayan batıl inançlardan uzak durmalıyız.

2) Düşüncelerimiz

Düşüncelerimizin istikamet üzere olması, aklımızı ve fikrimizi Allah'ın kullanmamızı istediği şekilde yönlendirmekle olur. Rabbimiz, Kur'an'da defalarca kâinatta yer alan âyetler ve Kur'an'da yer alan âyetler üzerinde düşünmemizi emretmektedir. Aklımızı bunlar üzerinde tefekkür yolunda kullanmazsak düşüncemiz istikamet üzere olmaz. Peygamberimiz Âl-i İmran sûresinin 190. âyeti kendisine indirildiğinde "Bu âyetleri okuyup da üzerinde tefekkür etmeyenlere yazıklar olsun," buyurmuştur.

3) Duygularımız

Sevgi ve nefret, hoşnutluk ve öfke, merhamet ve sertlik gibi duygu ve düşüncelerimiz ancak Kur'an'ın ve Allah Resûlü'nün (sav) gösterdiği kıvamda olursa istikamet bulur. Kur'an ve sünnet kimleri sevip kimlerden nefret etmemiz, kimlere kızıp kimlerden hoşnut olmamız gerektiği konusunda hayatımıza ölçüler koymuştur. Sevmememiz gereken kimseleri sever, sevmemiz gereken kimselerden uzak durursak, bir kimseye karşı sevgi ve nefretin ölçüsünü ayarlayamazsak duygularımızda istikameti yitiririz.

4) Hayallerimiz

Şuurlu Müslümanın hayalleri de istikamet üzeredir. Hayal, insana bahşedilen güçlerden biridir. İnsan hayal dünyası ile dış dünyanın zorluklarını törpüler, geleceğe kendini hazırlar, ideallerini gerçekleştirmenin planlarını yapar. Müslümanın hayalleri bireysel rahat, lüks ve konfor üzerine değil Allah'ın rızasına uygun bir hayat yaşamak ve bunu başkalarına da tavsiye etmek üzerine kuruludur. Hayallerini servet, şehvet ve şöhret gibi gelip geçici ayartıcılara değil "Allah'ın rızasına uygun yaşanan bir hayat" üzerine kuran Müslüman "hayalperest" bir tavır göstermez, hayaline uygun bir yaşam için gayret gösterir.

5) Amellerimiz

Müslümanın eylemleri de istikamet üzere olur. O inandığı gibi yaşamaya gayret eder. Çünkü bilir ki inandığı gibi yaşamayanlar, yaşadığı gibi inanmaya mahkûm olurlar. Bu sebeple Kur'an'da nerede imandan bahsediliyorsa mutlaka "imana uygun davranış (sâlih amel)" konusu da hemen peşinden zikredilir.

Rabbimiz, kitabında iki yerde Resûl'üne hitaben "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol," (Hud, 112; Şûra, 15) buyurmuştur. Allah Resûlü (sav) de bu emrin gereğini yerine getirerek hayatının her anında istikamet üzere olmuştur. O halde inanç, düşünce, duygu, hayal ve amel noktasında istikameti yakalamak isteyen her mümin için en doğru adres Kur'an ve Allah Resûlü'nün hayatıdır.

Fâtiha sûresinde istikametin zikredildiği âyetten sonraki âyet de son derece ilginçtir: "Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna."

İşte buradan anlıyoruz istikametin en büyük nimet olduğunu.

Bu nimet kimlere verilmiş? Bunu da bir başka âyetten öğreniyoruz: "Peygamberler, sıddıklar, şehitler, salihler." (Nisa, 69)

Bir de bu nimetten mahrum olanlar var. Onlar da iki grup:

a) Allah'ın kendilerine gazap ettiği kimseler. Bunlar hakkı, hakikati bildikleri halde inatçılık gösterip ona tâbi olmayanlar. Kibirlerine, gururlarına yenik düşenler.

b) Yoldan sapanlar: Bunlar hakkı, hakikati bilmeyen, bilse bile yolda kalmayanlar.

Şu dünyada hayata gözlerini açan nice insan var ki doğru yolu hiç bilmemiş, duymamış, öğrenmemiştir.

Niceleri doğru yolu bildiği halde yola hiç girmemiştir.

Niceleri doğru yola girse bile yolda kalmamış, yoldan çıkmıştır.

Niceleri doğru yolun sonuna varamamıştır.

Öyleyse her daim yolda olmak, yolda kalmaya gayret etmek, kalplerimizin kaymaması ve ayaklarımızın tökezlememesi için dua etmek gerek.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri Senin dosdoğru yoluna ulaştır. Hayatımız boyunca hep o yolda yürümeyi ve yolculuğumuzun nihayetinde mutlu sona ulaşmayı nasip eyle.

Rabbimiz!

Sen daha önce peygamberlerine, özü sözü doğru sıddık kullarına, şehitlere ve salih kimselere bu yolda yürüme nimetini bahşetmiştin. Bizleri de o kutlu kervana dâhil eyle.

Rabbimiz!

Bizleri yola girmeyen, yolda kalmayan, yoldan çıkan kimselerden eyleme. Sen onlara gazap edersin. Onların bir kısmı yolu bildiği halde yola girmez, bir kısmı da bilmediğinden başka yollarda ömür tüketir. Ömrümüzü boşa tükettirme.

Âmin.

O VE HAYALLERİMİZ

> Akıllı kimse kendisini hesaba çeken ve ölüm sonrası için çalışandır. Âciz kimse ise nefsinin arzularına uyan, sonra da Allah'tan birtakım temennilerde bulunandır.
>
> **(Tirmizî, "Kıyamet", 45)**

Hayal kurmak insanın en köklü özelliklerinden biridir. Hayal dünyamızda kimi zaman geçmişte vefat etmiş bir yakınımızla buluşur sohbet ederiz. Kimi zaman geleceğe doğru yelken açarız. İçinde bulunduğumuz zorluk ve sıkıntıların bunaltıcı gerçekliğinden hayal dünyasında kurduğumuz cennete kaçarız.

Hayal kurmaktan söz ettiğimizde sıklıkla rastladığım yanlış bir düşünceye temas etmek isterim. Bu düşünceyi şu cümle ile ifade etmek mümkündür: "Allah, vermeyeceği şeyin hayalini kurdurmaz, duasını ettirmez."

Bu görüşün nakil yönünden de akıl açısından da problemli olduğunu düşünüyorum.

Bu görüş, şu açılardan nakle uygun değildir.

1. Kendi hayal ve temennilerimizi sanki onlar bize Allah tarafından ilham ediliyormuş gibi düşünmek doğru değildir. Bunlar, pekâlâ bizim kendi kuruntularımız veya şeytanın ves-

vesesi de olabilir. Nitekim Kur'an bize İblis'in şöyle söylediğini belirtir:

"Onları mutlaka saptıracağım, muhakkak onları boş kuruntulara/hayallere/temennilere boğacağım." (Nisâ, 119)

Demek ki hayallerimizin arka planında şeytanın vesveseleri de olabilirmiş!

2. Allah Resûlü (sav) bir hadisinde şöyle buyurmuştur:

"Akıllı kimse kendisini hesaba çeken ve ölüm sonrası için çalışandır. Âciz kimse ise nefsinin arzularına uyan, sonra da Allah'tan birtakım temennilerde bulunandır."[16]

Demek ki Allah'tan temenni edilen birtakım şeyler, bizim nefsimizin arzularından kaynaklanan boş şeyler olabilirmiş!

3. Allah Resûlü (sav) pek çok hadisinde Allah'tan neleri istememizin doğru olduğunu, neleri istemenin yanlış olduğunu açık bir biçimde beyan etmiştir. Demek ki insan, Allah'tan yanlış şeyler de isteyebiliyormuş.

4 Her temenni edilen, her hayali kurulan şeyin gerçekleşmeyebileceğini bizzat peygamberler üzerinde de görebiliriz.

Hz. Nuh, oğlunun iman etmesini ve kurtulmasını hayal ve temenni etmiş ve bu konuda Rabbine dua etmişti, ancak duası kabul edilmedi.

Hz. İbrahim babasının iman etmesini çok istedi ve bağışlanması için dua etti. Ancak babasının imansız bir şekilde öldüğü açıkça belli olunca onun için af dilemekten vazgeçti.

Hz. Peygamber (sav) amcası Ebu Talib'in ve Mekke'de (sonraları müşrik olarak ölen) kimselerin iman etmesini çok temenni

16 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyame, 25.

etti, hayal etti, onların hidayete gelmeleri için de dua etti ancak bunların bir kısmı iman etmeden öldü.

Bu konuda Kur'an ve sünnetten başka deliler de zikredilebilir.

Bu düşüncenin aklen doğru olmadığını ise şuradan anlayabiliriz:

İnsanlar hayal kurarken, temennide bulunurken ve dua ederken kendileri için neyin iyi neyin kötü olduğunu bilemezler. Nitekim âyette Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

"Siz bir şeyi kötü görürken o sizin için iyi olabilir. Siz, bir şeyi iyi görürken o sizin için kötü olabilir. Allah bilir, siz bilemezsiniz," (Bakara, 216). Şu halde bizim iyi zannederek temenni ettiğimiz, hayalini kurduğumuz, duasını ettiğimiz şey bizim için kötü olabilir.

Bir başka husus da şudur: Diyelim ki bir kimse bir şahısla evlenmek istiyor, bunu hayal ve temenni ediyor. Ancak aynı şahısla evlenme hayalini kuran ve temennide bulunan başkaları da var. Bu durumda hepsinin temennilerinin ve hayallerinin gerçek olması mümkün olabilir mi?

Hayal ve temennilerimizi, "Ben neyi hayal ediyorsam, Allah bunları bir zaman sonra bana verir," diye düşünür, bir zaman sonra da hayal ettiklerimize kavuşamazsak o zaman kusuru kendimizde aramak yerine hâşâ Allah'ta kusur görme yanlışına düşebiliriz.

Öyle ise yapmamız gereken, hayal ve temennilerimizi kendi şahsî arzu ve ihtiraslarımızın yönlendirdiğini bilmek, bunları olabildiğince dinimizin istediği çizgiye çekmeye çalışmak, gerçekleşen hayallerimizin hakkımızda hayırlı olmasını istemek, gerçekleşmeyen hayal ve temennilerimiz için hayata ya da Al-

lah'a küsmek ve darılmak yerine "Bunda da vardır bir hayır," diyerek Allah'tan hayırlısını talep etmektir.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizlere, hakkımızda hayırlı olacak hayaller kurmayı, temennilerde bulunmayı ve bu konularda dua etmeyi nasip eyle. Şeytanın vesveseleriyle ve nefsimizin arzularıyla bâtıl hayallerin ardında boşa zaman harcamaktan bizleri muhafaza eyle.

Âmin.

O'NU ELEŞTİRME YANILGISI

Siz bir şeyi kötü görürken o sizin için iyi olabilir.
Siz, bir şeyi iyi görürken o sizin için kötü olabilir.
Allah bilir, siz bilemezsiniz.

(Bakara, 216)

"Allah'ı eleştirmek" hastalığı nedir bilir misiniz?

Bir mümin açısından bu ifade son derece sarsıcı ve ürkütücüdür. Bir kulun, âlemlerin Rabbini eleştirmesi olacak bir şey mi? Bu, imanla, kulluk edebiyle bağdaşır mı?

Gelgelelim çoğu zaman bilmeden, gafletle bu duruma düşebiliyoruz. Peki nasıl?

Allah'ın yarattığı varlıkları, olayları, insanların fiziksel özelliklerini kendimizce eleştirerek, beğenmeyerek.

Mesela kendi kafamıza göre etrafımızdaki varlıklara ya da durumlara ilişkin "kötü" veya "iğrenç" gibi nitelemelerde bulunabiliyoruz. Sözün ucunun kime ve nereye gittiğini bilmeksizin hava durumu hakkında "Bugün hava kötü," diyebiliyoruz mesela. Neye göre, kime göre? Havanın yağmurlu olması mı kötü? Kar yağması mı kötü? Peki tersten düşünelim: Allah yağmuru ve karı vermemiş olsa, sürekli senin istediğin güneşli hava olsa ne olur bir düşün bakalım. İçecek suyu nereden bulacaksın?

Allah'ın yarattığı bir meyveyi, sebzeyi "Onun tadı iğrenç," diye eleştirebiliyoruz mesela. Sen, onu yemek istemeyebilirsin, damak zevkine uymayabilir ama bu durum onu "iğrenç" diye nitelemeni haklı kılar mı? Allah Resûlü (sav) hiçbir yiyecek hakkında eleştirel tek bir sözcük kullanmamıştı. İştahı çekiyorsa onu yerdi, iştahı çekmediğinde yemezdi. (Müslim, "Eşribe", 188)

Allah Resûlü (sav) hava durumuna ilişkin kötü ifadeler kullanmayı hoş karşılamazdı. Nitekim havanın rüzgârlı olmasına kızıp ileri geri konuşanlara şöyle buyurmuştu: "Rüzgâra sövmeyin. Hoşunuza gitmeyen bir durum olursa şöyle dua edin: Allah'ım! Bu rüzgârın ve onun içindekinin, onun esmesi emredilen şeyin hayrını Senden dilerim. Bu rüzgârın ve içindekinin şerrinden ve hangi amaçla esmesi emredilmişse onun şerrinden de Sana sığınırım."[17]

Ebu Zer el-Gıfârî, tartıştığı bir sahabeye "Kara kadının oğlu!" diye eleştirel bir ifade kullanınca Allah Resûlü (sav) hiç öfkelenmediği kadar öfkelenmiş ve ona şöyle buyurmuştu: "Demek onu annesinin rengi sebebiyle eleştiriyorsun? Sen, hâlâ içinde cahiliye özellikleri barındıran bir kimsesin."[18]

Allah Resûlü (sav) hastalıklara sövülüp sayılmasını, lanet okunmasını da hoş karşılamazdı. Ümmü Sâib adındaki hanım sahabe sıtma hastalığına yakalanmıştı. Allah Resûlü (sav) kendisini ziyaret ettiğinde ona durumunu sordu. O da "Allah'ın bereketsiz kıldığı sıtmaya yakalandım," deyince Allah Resûlü ona şöyle buyurdu: "Sıtma hastalığına sövme! Çünkü körük

17 Tirmizî, "Fiten", 65.

18 Buharî, "İman", 20.

nasıl ki demirin pasını silip götürürse sıtma da müminin günahlarını öylece götürür."[19]

Bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Öyleyse sözü başa bağlayalım:

Mümin, hayata ve olaylara nefsanî pencereden değil Rahmanî pencereden bakar. Bu kâinatta hiçbir şey kendi başına, rastgele, tesadüfen olmaz. Hepsini sevk ve idare eden bir Müdebbir, bir Kayyum vardır. Kendi acele değerlendirmelerimizle bir şeye "kötü" damgası vurup onu eleştirmeden, lanet etmeden, kötülemeden önce bu sözümüzün ucunun nereye varacağını düşünmeliyiz.

Önemli bir nokta da şudur: Mümin, olayları her daim hayra yorma peşindedir. Siz karşılaştığınız olayları hayra yorarsanız o olaylar size hayır getirir. Niyet hayır olursa akıbet de hayır olur. Ancak her şeyi kötü bir biçimde yorumlarsanız hayat sizi yorar, her şeye düşman kesilir, hep burnunuzdan solur, hiç mutluluk yüzü görmezsiniz.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizim sevdiğimiz, istediğimiz bir şey bizim hakkımızda kötü olabilir. Bizim sevmediğimiz, istemediğimiz bir şey hakkımızda iyi olabilir. Seni tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim herhangi bir bilgimiz yoktur. Her şeyi bilen, her işi hikmetli bir biçimde yapan ancak Sensin.

Rabbimiz!

Seni eleştirmekten Sana sığınırız. Bizlere olayları ve varlıkları güzel yönden görmeyi, işleri hayra yormayı, hayata olumlu ve iyimser yönden bakmayı nasip eyle.

Âmin.

---

19 Müslim, "el-Birr ve's-sıla", 53.

O YAPTIKLARINIZDAN GÂFİL DEĞİLDİR!

Rabbin yaptıklarınızdan gâfil değildir.
(Hûd, 123)

İyilik yapanlar için müjde ve teşvik, kötülük yapanlar için uyarı ve tehdit mahiyetinde bir âyet:

"Rabbin yaptıklarınızdan gâfil değildir." (Hûd, 123)

Kur'an'ın neredeyse her sayfası bu şekilde bir yandan müjde, diğer yandan uyarı mahiyetindeki âyetlerle doludur. Zaten Kur'an'ın temel vasfı ve indiriliş sebebi de bu değil mi?

"Onu dosdoğru (bir Kitab) olarak indirdi ki katından gelecek şiddetli azaba karşı (insanları) uyarmak ve yararlı işler yapan müminlere kendileri için güzel mükafat bulunduğunu müjdelemek için." (Kehf, 2)

Rabbimiz bu gerçeği bir âyette Peygamberimize hitap ederek şu şekilde bildirir:

"Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik fakat insanların çoğu bunu bilmezler." (Sebe', 34)

Bu gerçek karşısında insanların tavır ve tutumları iki türlü olur: Bu teşvik ve tehditleri dikkate alarak kendine çeki düzen verenler ve bunları dikkate almayanlar.

İmanı dipdiri olan bir mümin Rabbinin kelâmını her okuduğunda onda yer alan teşvik ve müjdelerle daha bir şevke ve gayrete gelir. O müjdelerin kapsamında yer almak için can atar. O kelamda yer alan tehdit ve uyarıları gördüğünde ise kendisini bu tehditlere maruz bırakacak davranışlardan uzak durur.

İmanı olmayan veya imanı olduğu halde gaflete dalan bir kimse ise ne teşviklerden gayrete gelir, ne de tehditlerden korku duyar. Kur'an'ın anlamını ruh uykusundan uyanmamış bir gafletle okuyan mümin ondaki teşvikleri ve müjdeleri görünce bunu kendi üzerine almaz, sanki Kur'an başkalarına müjde vermek için gelmiş, sanki orada söz edilen cennet kendisine hitap etmiyormuş gibi dinler. Yine Kur'an'daki sakındırma, ikaz ve tehditleri dinlediğinde de sanki bu ikazlar başkalarına yapılıyormuş, kendisi bunlarla muhatap değilmiş gibi dinler.

Kur'an'ın ruhlarda beklenen etkiyi yapması ancak ruhun müjde ve uyarılara kulak asmasıyla söz konusu olur. Ashab-ı kiram, bu müjde ve uyarılara öylesine bağlanmıştı ki müjdeye nail olmak için ellerinden geleni yapıyorlar, tehdide maruz kalmamak için kılı kırk yarıyorlardı.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri Kur'an'ın teşvik ve müjdeleri ile sevinip gayrete gelen, ondaki tehdit ve uyarılarla gaflete son verip kendine çeki düzen veren kullarından eyle.

Âmin.

O BİZİMLE BERABERDİR

Üzülme! Allah bizimle beraberdir.
(Tevbe, 40)

Tüm üzüntülere son verecek bir iksir biliyorum: "Allah ile birliktelik şuuru."

Allah Resûlü (sav) ile Hz. Ebubekir (ra) hicret esnasında Sevr mağarasına gizlenmişlerdi. Müşrikler onların izini takip ederek mağaranın kapısına kadar geldiler. Öyle ki başlarını biraz eğerek içeri baksalar onları göreceklerdi. Bu esnada Hz. Ebubekir (ra), Allah Resûlü'nün (sav) başına bir şey gelecek diye çok endişeli idi. Onu böyle endişe ve telaş içinde gören Allah Resûlü kendisine "Üzülme, Allah bizimle beraberdir," buyurdu. (Tevbe, 40)

"Üzülme! Allah bizimle beraberdir."

Bu cümlenin anlamını hakkıyla idrak edip uygulayabilsek hayatta her türlü üzüntümüz sona erer.

"Allah bizimledir," ne demek?

Bunun iki anlamı var:

Birincisi Allah'ın bizim bütün yapıp ettiklerimizi, hareketlerimizi, her an kalbimizden geçenleri bilmesi anlamındaki

birliktelik. Bu anlamıyla Allah kâfir mümin ayırt etmeden tüm insanlarla birliktedir. Âyette kastedilen bu değil.

İkincisi ise Allah'ın, yardım ve desteğiyle kulunun yanında olmasıdır. Bu anlamıyla Allah kendisine dosdoğru iman eden, O'na sığınan, O'nu kendisine veli edinen, O'nu seven, bağlanan, itaat eden, O'nunla tatmin olan, O'nun imtihanlarına karşı sabır gösteren kimselerle birliktedir.

Allah yardım ve desteğiyle bir kulun yanında olursa o kul için artık üzüntü yoktur. Bu, o kişinin dünyevî açıdan çok iyi şartlarda olacağı anlamına gelmez. Belki fakirdir, hastadır, dermansızdır, çaresizdir ama Mevlâsız değildir! Mevlâ O'nunla olunca tüm zorluklar kolaylığa, tüm sıkıntılar feraha, tüm dertler felaha dönüşür.

Hz. İbrahim ateşe atılırken "Allah bana yeter, O ne güzel vekildir!" derken hiçbir üzüntü duymuyor, mutluluğun zirvelerinde geziyordu.

Hz. Yusuf "Rabbim, zindan bana bunların (kadınların) beni davet ettikleri şeyden (zinadan) daha hayırlıdır," (Yusuf, 33) derken zindanda da olsa Allah ile birlikte olmanın saadetini yaşıyordu.

Hz. Muhammed (sav) Sevr mağarasında, düşman mağaranın ağzında iken Allah ile birlikte olmanın şuuru ile her türlü üzüntüden uzak Rabbine sığınıp dayanıyordu.

Öyleyse ey nefsim!

Senin için en büyük hedef "Allah ile birlikte olabilmektir." Allah'ın dostluğunu kazanmışsan, O seninle birlikte ise korkma! Tüm dünya senin karşında olsa Allah senin üzülmene fırsat vermez.

Allah'ın dostluğunu kazanamamışsan, O seninle birlikte değilse tüm dünya seninle olsa nafile! Sahip olduğun hiçbir şey üzüntünü gideremez.

Allah ile birlikteysen O'na el açarsın. Gönlünü rahatlatır, seni sevindirir. O'nun adını anarsın, için ürperir, seni rahatlatır. O'nun kelamını okursun, ruhun sükûnete kavuşur, seni şenlendirir. O'na secde edersin, gönlün yumuşar, ferahlarsın. Günah yükü ağır geldiğinde tövbe edersin, ruhun kuş gibi hafifler. Oruç tutarsın, karnın aç, dilin susuzdur ama içinde tarifsiz bir huzur duyarsın. Zekât verirsin, malın eksilir ama derûnunda tarifsiz bir huzur duyarsın.

Duamız:

Rabbimiz!

Sen her an bizimlesin. Ne var ki bizler çoğu zaman bundan gaflet ederek unutuyoruz. Bizler Senin bizimle birlikte olduğunu unuttuğumuz anda kendimizi yalnız, çaresiz, korkulara kapılmış hissediyoruz. Seninle olduğumuzun farkına vardığımız anda kalplerimizi bir güven duygusu sarıyor, gönlümüz tatmin oluyor, ruhumuza sekînet doluyor.

Rabbimiz!

Senin her an bizimle birlikte olduğuna dair bir şuur ver bizlere. Gaflette bırakma bizleri.

Âmin.

O, HAK EDENLERE İMANI NASİP EDER

Allah size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize sindirmiştir. Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin göstermiştir.

(Hucurât, 7)

İman etmek veya inkâr etmek. İşin bir ucunda kulun çabası var, diğer ucunda da kuşkusuz Allah'ın takdiri. Eğer Allah bir kula imanı sevdirmezse ve gönlünde süslemezse o kulun şimdi iman etmiş olsa bile bir süre sonra bunu terk etmesi işten bile değil. Rabbimiz bir âyetinde şöyle buyurur:

"Allah size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize sindirmiştir. Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin göstermiştir." (Hucurât, 7)

Peki Allah'ın bir kimseye imanı sevdirmesi ya da sevdirmemesi neye göre oluyor? Allah imanı kimlere nasip ediyor?

Kur'an'da bu hayatî öneme sahip soruya cevap veren önemli iki âyet var.

Hz. Peygamber'e (sav) iman eden ilk müminlerin birçoğu toplumun fakir kesimindendi. Allah Resûlü (sav) her ne zaman Mekke'nin ileri gelen kodamanlarına İslam'ı anlatmak istese "Senin etrafında ayak takımı var, onlarla biz aynı seviyede olamayız, onları etrafından kov, ondan sonra seninle konuşuruz,"

diyor ve "Muhammed'in davet ettiği din gerçekten hayırlı bir şey olsaydı bu çapulcular bizden önce iman etmiş olamazdı. Ne yani, Allah güya bunlara iman nasip ederek iyilikte mi bulundu? Hiç öyle şey olur mu?" diye kendi aristokrat yaşam tarzlarını önemsiyor, kendileri dışındaki insanların akıllarını küçümsüyorlardı. Bunun üzerine şu âyetler geldi:

"Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O'na yalvaranları kovma! Onların hesabından sana bir sorumluluk; senin hesabından da onlara herhangi bir sorumluluk yoktur ki onları kovup da zalimlerden olasın! 'Aramızdan Allah'ın kendilerine lütuf ve ihsanda bulunduğu kimseler de bunlar mı!' demeleri için onların bir kısmını diğerleri ile işte böyle imtihan ettik. Allah şükredenleri en iyi bilen değil midir?" (En'am, 52-53)

Bu âyetlerin ortaya koyduğu çok önemli üç hususa işaret edelim:

1. Allah, iman etme fırsatını herkese sunuyor. Nitekim Hz. Muhammed (sav) Mekke'de zengin ya da fakir ayrımı yapmadan davet ve tebliğini herkese ulaştırmıştı. Allah'ın insanlığa yönelttiği çağrı gökten yağdırdığı yağmur gibidir. Yağmur, mümin veya kâfir, iyi veya kötü ayrımı yapmadan herkesin üzerine yağdığı gibi Allah'ın dini de ayırt etmeden bütün insanlığa tebliğ edilmiştir.

2. İmanın önündeki en büyük engel kibirdir. Kendini büyük görme, başkalarını küçümseme, hak ve hakikati kabule yanaşmama insanın iman etmesinin önündeki en büyük engeldir. Yer ve göklerin her bir noktası imanın delilleriyle dolu olduğu halde kalbinde kibir bulunanlar bu delillerden istifade edemiyor, çünkü kalplerinde olan kibir sebebiyle Allah onlara imanı nasip etmiyor. Bu hususta Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"Yeryüzünde haksız yere kibirlenenleri âyetlerimden uzaklaştıracağım. Onlar (kâinatın her bir noktasında tezahür eden) bütün âyetleri görseler de iman etmezler. Doğru yolu görseler onu yol edinmezler. Fakat azgınlık yolunu görürlerse, hemen ona saparlar. Bu durum, onların âyetlerimizi yalanlamalarından ve onlardan gafil olmalarından ileri gelmektedir." (A'raf, 146)

3. Allah'ın iman nasip etmesine sebep olan şey şükür ve minnettarlık duygusudur. Eğer bir insan, sahip olduğu şeylere kendi gücüyle sahip olmadığını, bütün bunların Yüce Yaratan tarafından kendisine bahşedildiğini düşünüyor, içinde Yaratıcıya karşı şükran ve minnettarlık hisleri beslemeye başlıyorsa Allah o kişinin yolunu mutlaka imana çıkarıyor, ona imanı nasip ediyor. Ama elindeki nimetleri kendinden biliyor, "Bunlar bana nereden geldi?" diye sormuyor, nankörlük ediyorsa o zaman o kişiye iman nasip olmuyor. Şükür ve iman arasında mıknatıs ile demir arasındaki ilişki gibi çekim ilişkisi vardır. Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"Eğer siz şükreder ve (bu şükrünüzün sonucu olarak) iman ederseniz, Allah size neden azap etsin! Allah şükre karşılık veren ve her şeyi bilendir." (Nisa, 147)

Allah'ın kâinata koyduğu değişmez sünnetullah demek ki böyle işliyor:

İmkân ve fırsatlar herkese sunuluyor. Bu, Allah'ın rahmet sıfatının bir sonucu.

Kimileri kibirli davranıp nankörlük ederek bu fırsatları teperken kimileri de tevazu, şükran ve minnettarlık duyguları ile mukabelede bulunuyor ve fırsatı kullanıyor. Bunun sonucunda Allah kibirli, küstah ve nankör olanlara imanı nasip etmezken alçakgönüllü, edepli ve minnettar olanlara imanı nasip ediyor. Bu da Allah'ın hikmetinin bir gereği.

Allah âhirette müminleri sonsuz cenneti ile ödüllendirirken kâfirleri de sonsuz bir ümitsizliğe ve cehenneme sevk edecek, bu da Allah'ın adaletinin bir gereği.

Rahmet, adalet ve hikmet sahibi olan Allah'ın şanı ne yücedir!

Duamız:

Rabbimiz!

Bizlere imanı sevdir ve onu kalbimizde süsle. Bize küfrü, fıskı ve isyanı kötü olarak göster. Bizleri doğru yolda olanlardan eyle.

Rabbimiz!

Bize sunduğun fırsatları düzgün değerlendirmeyi, tevazu ve minnet duygularıyla Sana yönelmeyi, yaşarken de ölürken de iman üzere olmayı bizlere nasip eyle.

Âmin.

O'NA KÜSÜLMEZ!

(Rabbi) onu imtihan edip rızkını daralttığında ise "Rabbim beni önemsemedi," der (mutsuz olur).

(Fecr, 16)

İnternette bir ileti dikkatimi çekti. Öğrenci olduğunu belirten bir şahıs, namazlarını kılmasına ve Allah'a dua etmesine rağmen sınavlarında iyi notlar alamadığını ifade ederek bu durumun inancını zayıflattığını, ibadete olan bağlılığını azalttığını söylüyordu.

Sizler de çevrenizde mutlaka böyle düşünen kimseler görmüşsünüzdür. Hatta belki zaman zaman bu tür düşüncelere siz de kapılmışsınızdır. Mesela namaz kılıyor, dua ediyor, elinizden geldiğince dinî kurallara riayet etmeye çalışıyorsunuz ama maddî sıkıntılarınız geçmiyor, notlarınız yükselmiyor, istediğiniz şeyler olmuyor. Bunun sonucunda içten içe "Allah'ım niçin bana yardım etmiyorsun?" şeklinde duygular oluşabiliyor.

Bu tür düşünceler aklınıza geliyorsa o zaman şunları okumanın vakti gelmiştir:

Öncelikle yanlış anladığımız bir hususu vurgulayalım.

Bizler Rabbimize dünyadaki işlerimiz iyi gitsin, sınavlarda yüksek not alalım, maddî sıkıntılarımız çözülsün veya iyi bir eş bulalım diye kulluk etmiyoruz! Bizler, âlemlerin Rabbi olan Allah, zatı itibarıyla kulluk edilmeye, ibadet edilmeye layık olduğu için

ve bizim fıtratımız O'na sığınmaya, ibadet etmeye, yalvarmaya muhtaç olduğu için kulluk ediyoruz.

Allah'a maddî beklenti, başarı ve sağlık sebebiyle kulluk etmek, çıkarcı bir yaklaşımla kulluk etmek anlamına gelir. Böyle bir kulluk kalıcı olmayıp başarısızlığa uğradığımız, sağlığımızın bozulduğu, işimizi kaybettiğimiz, kâr edemediğimiz durumda "Haydi bana eyvallah," diyerek yapılan bir kulluktur. Bu türden bir kulluk, Rabbimizin ifadesiyle ortaya gelmeyip her an dışarı çıkmak için "kenarda bekleyen" bir kulluktur. Âyet bu konuda şöyle buyurur:

"İnsanlardan kimi Allah'a bir uçtan, kıyıdan kulluk eder. Kendisine bir iyilik dokunursa buna pek memnun olur, bir de musibete uğrarsa çehresi değişir (dinden yüz çevirir). O, dünyasını da âhiretini de kaybetmiştir. İşte bu, apaçık ziyanın ta kendisidir." (Hac, 11)

İkinci bir nokta daha var. Bizler dünyevî konularda çoğu zaman üzerimize düşen, yapmamız gereken şeyleri yapmıyor, Allah'a ibadet ve dua ettiğimiz zaman bunun otomatik olarak Allah tarafından gerçekleştirileceğini düşünüyoruz. Sağlığımızı korumak için gereken tedbirleri almıyor, hasta olduğumuzda ilaçlarımızı doğru dürüst kullanmıyor, derslerimize gerektiği gibi çalışmıyor, işimizi sağlama almıyor, ticaretimize gereken özeni göstermiyoruz. Bütün bunları "Nasıl olsa dua ediyorum, Allah bu işlerimi ayarlar," diye Allah'a havale ediyoruz. Tevekkül bu mu? Tevekkül, elinden gelen bütün çabayı gösterdikten sonra gerisini Allah'a bırakmaktır.

Hz. Peygamber'e (sav) bir bakın. Yeryüzünde ondan daha büyük bir mütevekkil var mı? O, hangi işini savsaklamış? Hicret edeceği zaman Hz. Ebubekir ile gizlice Mekke'den ayrılması, üç gün boyunca ters istikametteki mağarada gizlenmeleri, Hz. Ebubekir'in kızı Esma'nın her gün gizlice mağaraya yiyecek getirmesi,

müşrik bir yol rehberinin Medine'ye kadar onlara yolda rehberlik yapması... Bu sadece bir örnek. O, her bir işinde başarıya ulaşmak için hangi adımların atılması gerekiyorsa hiçbirini aksatmadan gereğini yaptı ve Rabbine tevekkül etti.

Bir başka husus da şu: Rabbimiz bizi şükrümüz ile sınadığı gibi sabrımızla da sınayabilir. Biz, gereken her türlü tedbiri aldığımız, Rabbimize kulluk ve duamızda kusur etmediğimiz halde imtihan gereği zorluk, sıkıntı, başarısızlık ile karşılaşabiliriz. Bu durumda "O kadar dua ettim, kulluk ettim ama sonuç sıfır," diyerek Rabbimize mi küseceğiz? Kulluğu mu terk edeceğiz? Onu terk edince kimin kapısına sığınacağız?

Şimdi düşünelim: Kur'an'da Rabbimiz bize geçmiş peygamberlerin kıssalarını niye anlatıyor? Bu peygamberlerin tamamı da tevekkül sahibi olduğu halde içlerinde öldürülenler var mı? Var. Hasta olanlar var mı? Var. İftiraya maruz kalarak hapse atılanlar var mı? Var. Ailesinden, yerinden, yurdundan edilen var mı? Var. Onlar hiç "Ben Allah'a o kadar elçilik yapıyorum, dua ediyorum, kulluk ediyorum ama başıma bu sıkıntılar geliyor," diyerek peygamberlikten vazgeçtiler mi? Rablerine küsüp darıldılar mı? Tabi ki hayır!

Şunu da göz önünde bulundurmamız gerekiyor:

Bir insan, başına gelen musibetleri bilir ama Allah'ın onu hangi musibetlerden korumuş olduğunu hiçbir zaman tam olarak bilemez.

Diyelim ki arabanız var ve kaza yaptınız. Arabanızda maddî hasar oluştu ve bir zaman hastanede yattınız, tedavi gördünüz. Bu durumda bu musibet sebebiyle maddî kayıplarınızın ne olduğunu, sağlığınızın ve işgücü kaybınızın ne olduğunu biliyorsunuz. Peki ya Allah'ın sizi koruduğu sıkıntı, felaket, bela, musibetleri tam olarak biliyor musunuz?

Bazen biz de atlattığımız felaket ve musibetlerin farkına varır ve o meşhur cümleleri kurarız: "Verilmiş sadakam varmış", "Allah beni korudu", "Az daha gidiyordum", "Kazaya ramak kaldı", "Yiyecek ekmeğim varmış."

Peki ya farkına varmaksızın atlattığımız felaketler ve musibetler?

Yiyemediğiniz bir yemek sebebiyle zehirlenmekten korunmuş olduğunuzu nereden bilebilirsiniz ki? Oysa belki de o yemeği yiyemediniz diye çok üzülmüştünüz... Yiyememenizin bir nimet olduğunu nereden bileceksiniz?

İş görüşmesinde başarısız bulunup işe alınmadığınız bir durumda, o işe alınmış olsaydınız başınıza gelecek bir felaketten korunmuş olduğunuzu bilebilir misiniz?

Evlenemediğiniz bir kimse ile evlenmiş olsaydınız nasıl bir bedbahtlık ve mutsuzluk içinde kıvranacağınızı bilemezsiniz ki...

Yılbaşındaki piyango kuyruklarını görünce aklıma geçmiş zamanlarda piyango kazanan milyonerler gelir. Bu şekilde milyonlar kazanan hiç kimsenin bunun hayrını göremediği, ailesinin dağıldığı veya sağlığının bozulduğu gibi haberleri mutlaka sizler de seyretmiş ve okumuşsunuzdur. O kimseye geçmişe dönme fırsatı sunulsa bir daha piyango bileti alır mıydı?

Bizler çoğu zaman, istediğimiz şeylerin gerçekleşmesi için Rabbimize dua ederiz ama bunların bir kısmının veya çoğunun gerçekleşmediğini görünce duamızın kabul olmadığını zanneder iz. Kim bilir belki de Rabbimiz, duamız sebebiyle bizim için kötü olacak o şeyi bizden uzak etti? Böylece bizleri bir musibetten korudu.

Bizler Rabbimizin şu sözünü her daim göz önünde bulundurmalıyız:

"Siz bir şeyi kötü gördüğünüz halde o şey sizin için hayırlı olabilir. Siz bir şeyi sevip isterken o şey sizin için kötü olabilir. Allah bilir, siz bilemezsiniz." (Bakara, 216)

Olayın bir başka boyutu daha var: Şu an sahip olduğu şeyler için bir zamanlar dua ettiğini unutan nice insan vardır.

Kendimizi de bu durumun dışında tutmayalım. Bizim de böyle davranışlarımız mutlaka olmuştur.

Rabbimiz, insanların genelinde görülen bu tavrı şu şekilde ifade ediyor:

"İnsana bir zarar geldiği zaman, yan yatarak, oturarak veya ayakta durarak (o zararın giderilmesi için) bize dua eder; fakat biz ondan sıkıntısını kaldırınca, sanki kendisine dokunan bir sıkıntıdan ötürü bize dua etmemiş gibi geçip gider." (Yunus, 12)

Sahip olduğumuz şeylerin hayrını, bereketini göremiyorsak bunun sebebi işte tam da bu nankörlük, vefasızlık halidir. İnsan, Rabbine dua ettiği ve sonrasında da isteğine kavuştuğu durumlarda şükrederse elde ettiği şeyin hayrını, bereketini görür, Allah o nimeti onun için mübarek kılar. Daha da ziyadeleştirir. Ama nasıl olsa istediğimi elde ettim mantığıyla sanki bir daha Rabbine işi düşmeyecekmiş, ihtiyacı kalmayacakmış gibi davranırsa elde ettiği nimetin hayrını göremez.

Başı dara düşünce "Yandım Allah!" diye kıvranan ama nimeti bulunca "Haydi bana eyvallah," diyerek yan çizen insanlar bu halleriyle kendilerinden başka kime kötülük edebilirler ki?

Bu gerçek karşısında insan kendi nefsine daima şunu hatırlatmalı:

Her ne zaman musibetle karşılaşsan sabır ve dua ile Allah'tan yardım iste. Ancak her istediğin şeyin sana hemen verileceğini düşünme!

Bazen Allah'ın istediğinden mahrum etmesi senin için daha hayırlıdır!

Anne, çocuğu yürümeyi öğrensin diye onu ayakları üstünde bırakır. Çocuk düşer, dizini vurur, ağlar, annesinden yardım ister. Anne yardım etmez. Düşe kalka ayakta durmayı öğrenen çocuk bir gün yürüdüğünde anlar ki yerde sürünürken, gözyaşı dökerken, yardım isterken annesinin kendisine yardım etmemesi, ona doğru gittikçe annesinin geri çekilmesi, elini uzattıkça elini tutmaması ona en büyük lütufmuş!

Son olarak şunu bilmemiz gerekir: Bir mümin, her ne olursa olsun Rabbine karşı hüsnüzanını kaybetmez. Rabbinin onun için hayırlı olanı takdir edeceğine inanıp güvenir. Güzel sonuç takva sahiplerinindir. Geçici başarısızlıklar, maddî kayıplar ve sıkıntılar olabilir ama biz Rabbimize bağlılığımızı sürdürdüğümüz, O'na dua ettiğimiz, O'nun çizdiği sınırlara riayet ettiğimiz sürece Rabbimiz zorluk içinde kolaylık var edecektir.

Duamız:

Rabbimiz!

Sana ihlas ile kulluk etmeyi, tevekkülün şartlarına riayet ederek tevekkül etmeyi, böylece dünyada salâhı, âhirette felâhı elde etmeyi bizlere nasip eyle.

Rabbimiz!

Bizleri bildiğimiz ve bilmediğimiz musibetlerden muhafaza eyle. Verdiğin nimetlerin ve muhafaza eylediğin musibetlerin farkına vararak bunlar sebebiyle Sana şükretmeyi bizlere nasip eyle.

Rabbimiz!

Dua ettiğimiz hususlarda istediğimize nail olup nimeti elde ettikten sonra nankörlük, vefasızlık etmekten bizleri muhafaza eyle. Elde ettiğimiz nimetleri şükür ile koruma altına almayı bizlere nasip eyle.

Âmin.

O'NUNLA MAHŞERDE GERÇEKLEŞECEK KONUŞMA

Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık hayra sarf edenler var ya, onların mükâfatları Allah katındadır. Onlara korku yoktur, üzüntü de çekmezler.

(Bakara, 274)

Allah Resûlü, Cenab-ı Hakk'ın kıyamet gününde bir kulunu hesaba çekerken onunla arasında geçecek konuşmaları şu şekilde aktarıyor:

"Ey Âdemoğlu! Ben hastalandım da Sen beni ziyaret etmedin."

"Ey Rabbim! Sen âlemlerin Rabbisin, ben Seni nasıl ziyaret edebilirdim ki?"

"Benim falan kulumun hasta olduğunu bildiğin halde onu ziyaret etmedin. Eğer onu ziyaret etseydin Benim rızamı onun yanında bulacağını bilmiyor muydun?"

Cenab-ı Hak tekrar kuluna hitap edecek:

"Ey Âdemoğlu! Ben senden yemek istedim de Bana yedirmedin!"

"Ey Rabbim, Sen âlemlerin Rabbi olduğun halde ben Sana nasıl yemek verebilirim ki?"

"Falan kulum senden yemek istedi de ona yemek yedirmedin. Eğer ona yemek yedirmiş olsaydın Benim rızamı onun yanında bulacağını bilmiyor muydun?"

Cenab-ı Hak tekrar kuluna hitap edecek:

"Ey Âdemoğlu! Ben senden su istedim de Bana su vermedin."

"Ey Rabbim, Sen âlemlerin Rabbi olduğun halde ben Sana nasıl su verebilirdim ki?"

"Falan kulum senden su istedi de ona vermedin. Eğer ona su vermiş olsaydın Benim rızamı onun yanında bulurdun."[20]

Bu kudsî hadisten çıkarabileceğimiz en önemli mesaj şudur:

Allah'ın rızasını arayan kimse onu öncelikle muhtaç durumda olan kimselere yardımda aramalıdır. Nerede bir ihtiyaç sahibi, hasta, mahrum bir kimse varsa işte Allah'ın rızası onunla ilgilenmekte, mümkünse ihtiyacını gidermektedir.

Allah'ın rızası susayana su vermek, açı doyurmak, hastayı ziyaret etmek, kimsesi olmayanın kimsesi olmak, hâl hatır sormaktadır.

Allah'ın rızası bilmeyene öğretmek, sorana cevap vermek, yol sorana yolu tarif etmektedir.

Allah'ın rızası borcunu ödeyemeyen kimseye süre tanımak, mümkünse indirim yapmak veya hiç almamaktır.

Allah'ın rızası, "Allah razı olsun!" şeklinde hayır duası almaktadır.

Allah'ın rızası için had ve hudut çizilmez. Allah'ın rızasının hangi amelde olduğu bilinmez ama hadisten öğrendiğimize göre

20 Müslim, el-Birr ve's-sıla ve'l-âdâb, 43.

bu türden davranışlar Allah'ın rızasını kazanma konusunda en önde gelen davranışlardır.

Duamız:

Rabbimiz!

Bizleri insanlara yardım eden, onların sıkıntıları hafifleten, ihtiyaçlarını gideren kullarından eyle. Bizleri insanların hayır dualarını alan güzel insanlardan eyle.

Âmin.

O NE ZAMAN YARDIM EDER?

Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. İyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar. Namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirler. Allah'a ve Resûl'üne itaat ederler. İşte bunlara Allah merhamet edecektir. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir...

(Tevbe, 71)

Allah Resûlü'nün (sav) her sözü güzeldir ama bazıları daha güzeldir. İşte onlardan biri:

"Kim bir müminin dünya sıkıntılarından birini giderirse Allah da bu sayede kıyamet gününde onun sıkıntılarından birini giderir.

Kim durumu sıkışık olan birine kolaylık gösterirse Allah da ona dünyada ve âhirette kolaylık gösterir.

Kim bir Müslümanın kusurunu örterse Allah da onun dünyada ve âhirette kusurunu örter.

Kul, kardeşine yardım ettiği sürece Allah da onun yardımındadır."[21]

21 Müslim, "ez-Zikr ve'd-dua", 38.

Ruhların tabibi olan Peygamberimizin (sav) bu sözünden, Rabbimizin şöyle bir denkleminin bulunduğunu anlıyoruz: "Allah'ın sana nasıl muamelede bulunmasını istiyorsan mümin kardeşine öyle davran."

Bu denklemi biraz açalım:

Bir kimse rahatlık istiyorsa bencilce yalnızca kendi rahatını düşünmeyecek, mümin kardeşlerinin rahatı için de çalışacak. Sırf kendi rahatını düşünen kimse Allah'ın bu konudaki desteğinden mahrum kalacak.

Bir kimse sıkıntılarının geçmesini istiyorsa başkalarının sıkıntılarını da hafifletmeye gayret edecek. Bu sayede Allah onun da sıkıntılarını giderecek.

Bir kimse günahlarının affedilmesini, kusurlarının üzerinin örtülmesini istiyorsa mümin kardeşlerinin kusurlarını örtmeye çalışacak. Böylece Allah onun da kusurlarını affedecek.

Bu hadiste yer alanları hepimiz kendi hayat tecrübelerimizle de doğrulayabiliriz. Birine yardım ettiğinizde hissettiğiniz vicdanî rahatlığı düşünün. Birinin sıkıntısını giderdiğinizdeki iç huzurunuzu gözünüzün önüne getirin. Birinin duasını aldığınızdaki gönül ferahlığınızı hatırlayın. Bir de yardıma muhtaç birine yardım etmediğinizde, görmezden geldiğinizde, mesela yer vermeniz gereken birine yer vermediğinizde duyduğunuz sıkıntıyı, vicdan azabını...

Bu hadisi tersten bir yoruma tâbi tuttuğumuzda şöyle bir çıkarıma ulaşmak da mümkün:

Eğer Allah'ın yardımını göremiyorsan bu, -başka sebepler yanında- sadece kendi nefsini düşünüp bencilce davranman ve başkasına yardım etmemen sebebiyle olabilir.

Eğer sıkıntıların sona ermiyorsa bu, -başka sebepler yanında- sadece kendi sıkıntını dert edip başkalarının sıkıntılarını sona erdirmek için gayret göstermemen sebebiyle olabilir.

Eğer insanlar içinde hata ve kusurlarınla göze batıyorsan bu, -başka sebepler yanında- hep başkalarının hata ve kusurlarına odaklanman, onları ortaya çıkarmaya çalışman ve örtmemen sebebiyle olabilir.

Duamız:

Rabbimiz!

Mümin kardeşlerimizin dertlerine derman olmayı bizlere nasip eyle. Böylece Senin yardımına, desteğine, rahatlatmana, affına mazhar olmayı bizlere nasip eyle.

Âmin.

O BİZE YETER!

Allah kuluna yetmez mi?
(Zümer, 36)

Allah Resûlü (sav) Mekke'de müşrik bir toplumun içinde onlara dini tebliğ ediyordu. Bu durumdan hoşnut olmayan müşrikler kâh "İlahlarımız seni çarpacak, gününü göreceksin," diyerek ilahlarını devreye sürmek suretiyle kâh "Eğer bu işten vazgeçmezsen yapacaklarımızı biliriz," diye dişlerini göstererek tehditler savuruyorlardı. Allah Resûlü'nün (sav) yanında kendisine iman eden birkaç müminden başka hiç kimse yoktu. Bu şekilde psikolojik baskının arttığı bir dönemde şu âyet geldi:

"Allah kuluna kâfi değil midir? Seni O'ndan başkalarıyla korkutuyorlar. Allah, kimi saptırırsa artık onun yolunu doğrultacak biri yoktur. Allah kime de hidayet ederse, artık onu saptıracak yoktur. Allah, mutlak güç sahibi ve zulmedenlerden mazlumların intikamını alıcı değil midir?" (Zümer, 36)

Bu âyet mümine ne mesaj veriyor?

"Allah'a inanıyor ve O'nun yolunda samimi bir şekilde gayret gösteriyorsan korkma! Neden korkacaksın ki? Her şeyi bilen, sonsuz kudret sahibi, kendisine sığınanları koruması altına alan Allah varken neden korkacaksın ki?

Allah'a imanın ve itimadın varsa, O'nun buyruklarını tutuyor, yolunda yürüyor, O'na sığınıyorsan kim sana ne yapabilir ki?

Firavun'un sihirbazları Hz. Musa'ya iman edip O'nun Rabbine secde edince Firavun onları işkence yaparak öldürmekle tehdit etmişti. Peki iman eden sihirbazlar ne dediler?

"Seni, bize gelen açık açık mucizelere ve bizi yaratana tercih edemeyiz. Öyle ise yapacağını yap! Sen, ancak bu dünya hayatında hükmünü geçirebilirsin." (Taha, 72)

Herhangi bir sorunla karşılaştığında korkma, endişe etme. "Bu sorun mu büyük yoksa Rabbim mi?" diye düşün. Her gün söylediğin "Allahu ekber" (Allah her şeyden büyüktür) sözünü hatırla. Hiçbir sorun, Allah'tan büyük değildir!

Herhangi bir sıkıntı ile karşılaştığında "Eyvah bittim!" deme! Diyeceksen "Hasbiyallahu ve ni'me'l-vekîl," (Allah bana yeter, O ne güzel vekildir) de! Sen elinden geleni yapıp sonrasında O'nu işlerinde vekil tayin ettikten sonra artık sonucu düşünme. Sonuç öyle de olsa, böyle de olsa senin hakkında hayırlıdır."

Her türlü düşmana, şerre, sıkıntıya, musibete karşı bize el-Kâfî olan Allah kâfidir.

"Allah kuluna yetmez mi?" (Zümer, 36)

Elbette yeter. Çünkü bütün yalnızlığını giderecek ünsiyet, bütün günahlarını affedecek merhamet, bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek nimet, bütün haksızlıkları sonlandıracak adalet, bütün hayallerini gerçekleştirebilecek cennet O'ndadır.

Mevlâ ile ünsiyet kurabilen yalnızlık hissine kapılmaz. O değil mi şöyle söyleyen:

"Kulum Beni andığında Ben onunla birlikte olurum. Beni kendi nefsinde anarsa Ben de onu kendi nefsimde anarım. Beni

bir topluluk içinde anarsa Ben de onu daha hayırlı bir topluluk içinde anarım. Bana bir karış yaklaşırsa Ben ona bir kulaç yaklaşırım. Bana yürüyerek gelirse Ben ona koşarak giderim."[22]

Tevvâb olan Rabbimizde bütün günahları affedebilecek bir merhamet vardır. Şöyle diyen o değil mi?

"De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (Zümer, 53)

Rızık ve nimet hazinelerinin anahtarları Rabbimizdedir. Dilediği zaman, dilediği kullar için hazine kapılarını hadde hesaba gelmeyecek şekilde açar. O değil mi şöyle buyuran:

"Kim Allah'a (O'nun emirlerine uymak ve yasaklarından kaçınmak suretiyle) karşı gelmekten sakınırsa Allah onun için bir çıkış yolu yaratır ve hiç hesap etmediği yerden onu rızıklandırır." (Talak, 2-3)

Haksızlıklara maruz kaldın ve derdini kimseye anlatamadıysan üzülme, mahzun olma. Bunların hiçbiri unutulmadı, kaybolmadı. Rabbin, ya bu dünyada ya da âhirette haklarını yiyenlerden hesabını bir bir soracaktır. O değil mi şöyle buyuran:

"O gün insanlar amellerini görmeleri (karşılığını almaları) için darmadağınık geri dönüp gelirler. Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onu görür." (Zilzâl, 7-9)

Bu dünyadan hayallerine, emellerine kavuşamayan nice kimseler geldi geçti. Ancak şu kısacık hayatta sırat-ı müstakim üzerinde sabırla yürüyen her kul için Rabbimiz, hiç kimsenin aklına gelmeyen, her an yenilenen, her an kendisine hayran

22 Buharî, "Tevhid", 15.

bırakan nimetlerle dolu, genişliği gökler ve yer kadar olan cennetler vaat etti. O değil miydi şöyle buyuran:

"Yaptıklarına karşılık olarak, onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez." (Secde, 17)

"Sâlih kullarım için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği, hiç kimsenin aklına hayaline gelmeyen nimetler hazırladım."[23]

Duamız:

Rabbimiz!

Sen bize yetersin. Sen bizim Mevlâmızsın, ne güzel dost, ne güzel yardımcısın.

23 Buhârî, "Bed'ü'l-halk", 8; Müslim, "Cennet", 2.

Allah, yerin ve göğün bütün imkânlarını insanın hizmetine verdi. Onu akıl nimetiyle donattı. Onu kendi haline bırakmayıp rahmetini elçiler vasıtasıyla insanlar arasında yaydı. Kimileri bu rahmeti gördü, duydu ve bildi. Rahmete nail olabilmek için O'na iman edip O'nun gösterdiği yola girdi. Kimileri ise aklını kullanmadı, rahmet elçilerine kulak asmadı, bilerek veya bilmeyerek rahmetten kovulan şeytanı yoldaş edindi.

Peki biz modern hayatın içinde O'nun yolunda nasıl kalabiliriz? O'nu nasıl tanıyabiliriz? O'nu nasıl düşünebiliriz? O'nun rızasını nasıl kazanabiliriz? O'nun bize vadettiği gerçek huzur ve mutluluğu elde etmemiz için nelere dikkat etmeliyiz?

Prof. Dr. Soner Duman, *O Bize Yeter*'de İslam'ın ışığında ibadet, huzur, dua, tövbe, sosyal ilişkiler, şükür, korku, karakter, ahiret ve daha nice konuya odaklanıyor. Bu mefhumların her birini ayetler ve hadisler ekseninde ele alan Duman, bu kaynakların hayatımızın her anında bize nasıl rehberlik etmesi gerektiğini gösteriyor.

Allah'ı tanıtmaya, O'nun rah
görmeye ve göstermeye, O'r
gerektiğini anlatmaya çalışc
kitabı: *O Bize Yeter...*

TİMAŞ İNANÇ
DİN KİTAPLIĞI
timas.com.tr